

Wapëgwala Wade yehëhna hnë inji kayëte

Namu vële hwëtahnëka Këris va lehnëkëfu Moÿis herëk inji kayëte. Mpëd yëbëlan bëhn wuli wakeme wahnah gë wafëhw wahnah g'imbëd gë ryaw̃ gë bëhn wuli gë wakeme wanah g'imbëd g'iryaw̃ (1446 gë 1406) ani gë naganëhnënde Këris ÿa hnë wati bëhn wafëhw wahnah (40) hna nte nkeho wula hna gë bulunda Isërayel ÿa. Cape ndënkwëryënkw kayëte Wapëgwala ña Mesopotami hna ntiyak do cape kigëna ña Esipët hna.

Kayëte ña nësëd soje wapëgwala fop viÿë vi: idi duniÿa ÿi, idi ahnë, do ankeya fagant ahnë gë Wën. Kayite Wapëgwala ña gaband ile nkentik uÿeh ÿa duniÿa li do tufahnëd ile ntidëhëni vahnë ÿa hnë bëmënkël ntëw̃ lëw̃ hni hna do gë Wënu ña.

Paß g'uwám vacërakëlo va (Adam, Nowe, Abëraham, Isak, Sakob, Yosef) do ile ntehnëk Wën ntinëhnëdëhëhni ÿa, pëhwëtaninëkëfu karañin fop kayëte wanës Wënu ña njëtahnin gante ntidë ile ntehnëko ÿa, njonëhni hni ipëh ña fop vile ñahanëk va.

Wasapitër warar waryënkwëryënkw ÿa nësëd soje viwëntëlah wale ye hnë wasapitër warar Wapuyala hna. Awa, wanës Wënu ña pëgwëhnahnëd do patahnëd g'uhnës urac fo.

Wëlin wanës wakwëhn nafa hn'inja kayëte: Wënu ɲa, Abëraham, Sakob, Yosef, Kanan, bulunda, wusaŵ, rëm/ajë, nkal.

Wëlin gante nke kayëte ka:

Wapëgwa hna 1-11

Abëraham 12-25

Sakob 25-36

Yosef 37-50

Wapëgwa hna wasapitër 1-11

Gante ntiko fop Wënu ɲa

¹ Ante pëgwëko Wën ntind viyë ɲa, ambin ɲa g'inkal inja ntiko ten.

² Hara ðuniya yi ki fo nkeyarëko do ñoñ gelohna hnam. Hn'ile nkeho wënka watëwah hna umëhwëry cankaŵ yeho do iyir Wënu ɲa, le yeho had sël, cëpëko wënka watac. ³ Awa Wënu ɲa më ntehnëk: «Arabi humpen ha nke!» Do humpen ha nkelehn. ⁴ Wënu ɲa njëkëko do nëŋëkawo gë hutac; më pitëndëlehnëk humpen ha g'umëhwëry uɲa. ⁵ Wënu ɲa më macëk humpen ha «fac» do mëhwëry uɲa «umëd». Nkeho umëd, tac gë fac; fac ryënkweyënkwe ya yeho.

⁶ Wënu ɲa më mbok ntehnëk: «Arabi igwac nke fagant wënka hna, pitëlahn wënka ɲa.» ⁷ Do koyëna nkeho. Wënu ɲa koyëna ntiko igwac nte fitëndëlehnëk wënka wabë gëd ɲa gë wabë g'ambin ɲa. ⁸ Wënu ɲa më macëk igwac tac «ambin». Nkelehn umëd, tac gë fac; fac higëna ya yeho.

9 Wënu ña më mbok ntehnëk kat: «Arabi wënka wante sëpëk ambin ñi mbarëpël sën ryampo fo nkehahn nkal iña!» Do koyëna nkeho. 10 Wënu ña më macëk hn'ile nkok gena wënka hna «nkal» do wënka wante varëpëlëk ña «wov». Njëkëko do nëñëkawo gë rac. 11 Do Wënu ña më ntehnëk: «Arabi hnë nkal hna pëhn ile hwëhna yaryef, vile lëwëd uhnëda lëwu do gë vatëh vante lëwëd wadëwel wadëwu ña dënk!» Do koyëna nkeho. 12 Nkal iña pëhnëndanëko fop sifa vile hwëhna yaryef va le-wo-le sifa uhnëda lëwu wã ntëwëko do gë vatëh vante lëwëd wadëwel wadëwu ña dënk. Wënu ña njëkëko do nëñëkawo gë rac. 13 Nkeho umëd, tac gë fac; fac rarëna ÿa yeho.

14 Wënu ña më mbok ntehnëk kat: «Arabi ambin hna nke wahumpen pitëndëlehnahni fac ÿa gë umëhwëry uña; do nkehahn wëdahëse vambënt va, gë wafac wã do gë wabëhn ña. 15 Arabi nke ambin hna wahumpen pëtënah nkal iña!» Do koyëna nkeho. 16 Wënu ña ntiko wahumpen wahi wasankaf: hunte ÿako naÿ ha, ulav wã yeho, soñe fac ÿa, do hunte vako ha, lepera wã yeho, soñe mëd uña. Ntiko fëna wahol wã. 17 Wënu ña g'ambin kwëtëko soñe pëtënënd nkal iña, 18 soñe fac ÿa g'umëd uña do pitëndëlehn humpen ha gë umëhwëry uña. Wënu ña njëkëko do nëñëkawo gë rac. 19 Nkeho umëd, tac gë fac; fac hnahëna ÿa yeho.

20 Wënu ña më mbok ntehnëk kat: «Arabi sifa viÿë fop pëbëni wov hna, do wusëry wã nkwayëndëni g'ambin, cëpëni nkal iñi!» 21 Wënu

na ntikëhniwo wulaŵ wësankaf wavë wov do gë fop sifa vile fëbëk do yasëlehnëd hnë wënka hna. Ntikëhniwo fëna sifa wusëry ŵa fop. Wënu na njëkëko do nënjëkawo gë rac. ²² Wënu na më ndëwakëhni ntehnëhni: «Arabi fop vile ye wënka vi nagëlëni, njabëni, pëbëni wov hna do arabi wusëry ŵa fëna njabëni nkal li.» ²³ Nkeho umëd, tac gë fac; fac vëryëna ŷa yeho.

²⁴ Wënu na më mbok ntehnëk kat: «Arabi nkeni nkal li wasifa ŵa fop: wusaŵ, gë wulaŵ do gë fop vihaŵary vile yasëd nkal li! Do koyëna nkeho.» ²⁵ Koyëna ntikëhniwo Wënu na wasifa wulaŵ gë wusaŵ, gë wulaŵ wuhnëmpëlah ŵa do gë fop vihaŵary vile yasëd nkal li. Wënu na njëkëko do nënjëkawo gë rac. ²⁶ Tac Wënu na më mbok ntehnëk rëkwa ŷa: «Dinëfuni vahnë mëntëlin gë fuhnë, mëntëlin dus! Kwëhnënihëhni wuwis wavë wov ŵi, gë wusëry wavë g'ambin ŵi, do gë wusaŵ gë wulaŵ do gë fop vihaŵary vile yasëd nkal li.»

²⁷ Awa Wënu na ntikëhni vahnë va mëntëlëni g'umë dënk; ntikëhni asan g'asëval.

²⁸ Tac më ndëwakëhni ntehnëhni: «Nagëlëryin, yabëryin, pëbëryin nkal li, naŵëryin nkal li; kwëhnëryinëhni wuwis wavë wov ŵi, gë wusëry wavë g'ambin ŵi do gë fop vile yasëd nkal vi.»

²⁹ Ntehnëkëhniwo fëna: «Njëdamu arokëndu wanëda wante lëwëd nkal ni fop do gë vatëh vante lëwëd vi fop. ³⁰ Wulaŵ ŵi fop vëhni njëdafuhëhni tokëndëni dël inji gë wusaŵ wavë nkal ŵi fop, gë wusëry ŵi fop, do gë fop vihaŵary

vile yasëd nkal li.» Do koyëna nkeho. ³¹ Wënu ña njëkëko fop ile ntiko ÿa do nëñëkawo duf gë rac. Nkeho umëd, tac gë fac; fac hwëhn mbëd gë rywã ÿa yeho.

2

¹ Koyëna puhnako Wënu ña idi ambin ña gë duniÿa ÿi do gë fop ile yehëhna hnam ÿa. ² Ga tëkëk hnë fac hwëhn mbëd gë wahi hna, kamahnëko doku lëwu ÿa puk do tiwako. Awa hnë fac hwëhn mbëd gë wahi hna tiwako. ³ Më ntik fac hwëhn mbëd gë wahi rac fac ryëwayik, do nti fac ile riwahnëde, kabi hnë fac rac tiwako hnë wadoku wante ntidëho hna fop. ⁴ Koyëna ntiko Wënu ña ambin ña gë duniÿa ÿi.

Sarëdiñ vë Eden

Ante ntiko Ahwëhn a Wënu ña ambin ña gë duniÿa ÿi, ⁵ vatëh g'idël gelohna ten nkal li, do wanëda pëhnëlohna ten, kabi Ahwëhn a Wënu ña cañëtilohna ten rëv ÿa nkal li, do vahnë vëyelohna soñe njamëni nkal inji. ⁶ Bare le ye had fampul sahnëdëho nkal hna do turëdëho nkal inja fop.

⁷ Ahwëhn a Wënu ña më nufëk nkal do ñahanëka asan*. Tac më cëlëka wasëhn hna sël paryi ÿa, uwám wã, do asan arac nkelehn ale yënëd. ⁸ Tac, Ahwëhn a Wënu ña më pëlëk sarëdiñ hnë Eden hna, gë cape pëhna lav ka, do kwëta hnam asan ale ñahanëko ÿa. ⁹ Më pëhnëndanëk sifa vatëh vankwamah njëki va fop do vante hnëñëk toki. Më pëlëk fagant atëh

* **2:7** 2.7 Adam fëhnëtanëk nkal do fëna asan.

nte yëdahnëd uwám ule wok pudîna do g'atëh kawary nte yëtëndanëd ile yivëk g'ile wëk ýa.

¹⁰ Sën wâtîdëho hn'inkal Eden hna turënd sarëdîñ ýa. Pëgw hnam, vunkaryëla vunah pitëlëko. ¹¹ Fandënkwerÿyënkwa fa Pison maciko: fatac rënkëko inkal Havila hna. Hn'inkal tac nkeho sanu ýa, ¹² do sanu rac përenako ðus. Nkeho vatëh vante lifë ðatikola do fëna nkeho itaka nte yabëka nafa ýa. ¹³ Fakigëna fa Gihon maciko: inkal Kuc† ña fop tënkëko. ¹⁴ Fatarëna fa Saŵ maciko: fatac yaryëdëho gë cape pëhna lav g'ankol Asur ka. Do fanahëna fa Efërat maciko.

¹⁵ Awa Ahwëhn a Wënu ña më nufëka asan a, kwëta sarëdîñ Eden hna soñe njamënd do njëkand. ¹⁶ Më ntehnëka aki: «Kodu arok vatëh vambë sarëdîñ vi fop. ¹⁷ Bare antë arok atëh ante yëtahndëfe ile yivëk g'ile wëk ýa, kabi hale tokëdu, cëmëdu.»

¹⁸ Tac më ntehnëk: «Cañëna asan a nke umë fo. Ndemadëfuha linëhnëwa ale cañëdëni.»

¹⁹ Inkal iña ñahanëko fop Ahwëhn a Wënu ña sifa wulaw wuyabah do gë wusëry wã, tac njiryeryëhni asan hna soñe njëk arac bi hak macëdëhëhni. Intaw-wo wac le macëdëhawo asan a yed ulëwu wã. ²⁰ Arac më macëkëhni uwac fop wusaw wã, gë wusëry wã do gë wulaw wã. Bare asan a nuyalawohna arëfëlënta ale sanëdëha umë dënk. ²¹ Awa Ahwëhn a Wënu ña më ndakëndanëka asan a wakwëd watëwah. Më ntihetëka uyi ryampo do mbokarya ndil ña

† **2:13** 2.13 Kuc vankol vaki waciko koyena: ndampo ña Ecopi hna nke, kigëna ña Mesopotami (Irak) hna.

gante nkehawo ka. ²² Uyyi rac, Ahwëhn a Wënu
 ɲa ntik asëval do ɲjinenëhna asan a. ²³ Arac ga
 nuka asëval a më ntehnëk:

«Aɲa nkaŵ, wëliho ale ye yëc waÿëc mën a,
 mbahn imbahn mën a!

“Asëval” macëde,
 kabi asan hna nufik.»

²⁴ Soɲe umë ye, asan a tavëdëhëhni vëhni
 rëmu gë hnëmu nkeni g'asëvalu fo, do vëhni vëhi
 tak aryampo fo nkedëni.

²⁵ Asan a g'asëvalu wëtata fo nkeniho vëhni
 vëhi tak, bare cëfëhnëlëhniwohna.

3

Ida sarëdɪŋ vë Eden hna

¹ Awa, hnë fop wulaŵ wule ntiko Ahwëhn a
 Wënu ɲa, lën ŷa yeho ale ŷak ritëka. Tëyëkawo
 asëval a: «Paryi bi ntehnëk Wënu ɲa: “Antë
 aroku vatëh vambë sarëdɪŋ vi fop!”»

² Asëval a më ntëkwaka: «Hali, kodëfun
 rokëfu. ³ Bare soɲe atëh nte ye fagant sarëdɪŋ
 ɲi, Wënu ɲa më lehnëk: “Antë aroku do antë
 aŷaku; ge gena më cëmëdun!”»

⁴ Awa lën ŷa më ntehnëka asëval a: «Muk!
 Cëmëdiluhna! ⁵ Wënu ɲa nësëk umë kabi
 njëtëk, hale tokëdun, vinkër hun va ɲesëd do
 nkedun had Umë dënk: njëtëdun ile yivëk g'ile
 wëk.»

⁶ Asëval a kamahnëko atëh ɲa nkwanëk njëki
 do tëtëka nëɲ toki. Nädëho tok nuŷahna uyët.
 Awa më kwëcëk do tok. Më njëdaka fëna asanu
 do umë fëna më tokëk. ⁷ Taɲ pidëtalehnëhni
 vinkër va, do kamahnëlehnëni wëtata fo nkeni.

Më mbahnëni yaryef atëh nte wăcık anuŷ ņa do palani.

⁸ Awa g'anëka ga, më nkwëryëniha Ahwëhn a Wënu ņa, sarëđiņ hna njasëlehnëđëho. Asan a g'asëvalu umë coŵani hnë vatëh vamb sarëđiņ hna soņe antë nuhni Ahwëhn a Wënu ņa.

⁹ Ahwëhn a Wënu ņa më macëka asan a, tÿya: «Ne nkeru?»

¹⁰ Më ntëkwak: «Nkwëryakëmi, më ntakëko kabi wëtata fo yëbu. Awa më soŵabu.»

¹¹ Ahwëhn a Wënu ņa më tÿyëka: «Mo fëyaki wëtata fo yeru? Tokëru bi atëh nte vañëhnëmino ņa?»

¹² Asan a më ntëkwak: «Asëval, ale yëdaruhoŵa yefu ŷa, umë yëđako atëh tac, do tokëbu.»

¹³ Awa Ahwëhn a Wënu ņa më ntehnëka asëval a: «Soņe ye liru iŷin?»

Më ntëkwak: «Lën ŷa tokako, do tokëbu atëh ņa.»

¹⁴ Awa Ahwëhn a Wënu ņa më ntehnëka lën ŷa:

«Kabi ntiru iŷin, arabi nkeŷi ŵeh.

Hnë wusaŵ gë wulaŵ wule ntık Wën hna fop,

wëjë g'idonk hu ņi rëkëđu ayasënd

do ahohnënd ivëđ

hnë wafac hu hna fop.

¹⁵ Ntidëfu takëla yëbëlan hun wëjë g'asëval a, yëbëlan vële nagëđ va do gë vële hnagëđu va.

Vële nagëđ asëval a nihëđënihi nkaf ņi,

do wëjë itak ņi ŷarëđuhëhni.»

¹⁶ Tac Ahwëhn a Wënu ņa më ntehnëka asëval a:

«Ntidëfu horot sankaf hnë waryonk hnag hu
hna,
rëkëdu ahorotënd ahnagahnëndëhni vutah hu
va.

Iña hu ña hnë asan hu hna nked,
bare umë hwëhnëdëhi.»

¹⁷ Awa tac Ahwëhn a Wënu ña më ntehnëka
asan a: «Mañëru wanës asëval hu ña do tokëru
atëh nte vañëhnëmino ña.

«Soñe ile lëntëru ÿi,
arabi nkal inji me.

Rëkëdu ahorotënd ðus
ahnuñahnënd ile rokëdu ÿa
hnë wafac hu hna fop;

¹⁸ inkal inja pëhnëndanëd
wadëmpëhn do idël meh.

Do tëfëka arok
ile fëhnëd wëhañ hna;

¹⁹ gë ñacëñac hu ña rëkëdu ahnuñand ile rokëdu
ñya,

hafo avoka g'inkal
nte hnufiko añahani ña.

Kabi inkal yeru,
do g'inkal mbokaðu.»

²⁰ Asan a Adam maciko do umë Ev macëkawo
asëvalu. Umë fëhnëtanëd «Uwám» kabi umë ye
hnëm vahnë ÿa fop. ²¹ Ahwëhn a Wënu ña më
ntinëhnëkëhni asan a g'asëvalu viñi wayand do
cudahni.

²² Tac më ntehnëk: «Awa ahn'a had Fuhnë
nke: njëtëk ile yivëk g'ile wëk. Tame, tëfëka
memañehni antë tükën atëh ante yëdahnëd
uwám usër wã; age tokëk, cëmëdina muk.»

²³ Awa Ahwëhn a Wënu ña më ntakëhni sarëdñ

vë Eden hna, soŋe njini njamëndëni nkal nte nufiniho do ntiyini ŋa. ²⁴ Ga ntaka ahn'a sarëdĩŋ vë Eden hna, Ahwëhn a Wënu ŋa më kwëtëkëhni gë pëhna lav haryënkwa sarëdĩŋ hna wamëleka wade ye vëyëka, (waseruben maciniho). Gë sëlame hwëdëh ile wërënadëho vacape va fop, wamëleka ŋa ankaŵ ante yihahnëde g'atëh ante yëdahnëd uwám usër ŵa njëkadëniho.

4

Kaŷe gë Abel

¹ Adam ndakëniho gë Ev, asëvalu; ndonkëko do naga facan fante ŵaciko Kaŷe*. Awa Ev më ntehnëk: «G'idëma Ahwëhn a Wënu ŋa nagëbuha facan.» ² Mboko naga fëna Abel, aheryu Kaŷe. Abel ahery wusaŵ yeho; Kaŷe, umë, ayam yeho. ³ Awa, Kaŷe ga mbarëpëk roka le njamëko ŷa, njoko viryampo hnë virac, cënahna Ahwëhn a Wënu ŋa sadëha. ⁴ Abel, fëna, njonëhnëkawo vupe vunte ryënkawiko nagini hnë ntega ntëŵu hna, vunte ŷak hniryëk va, cënahnëkawo Ahwëhn a Wënu ŋa. Ahwëhn a Wënu ŋa kacakawo g'uhnatah Abel gë sadëha lëŵu ŷa, ⁵ bare ŋwëŷëkawo Kaŷe gë sadëha lëŵu per. Soŋe rac Kaŷe ntavëkawo d'us; ŋañënëko yëka ŷa. ⁶ Ahwëhn a Wënu ŋa më ntehnëka: «Soŋe ye ntavëki aki, do ŷañënëru yëka ŷi aki? ⁷ Ge ntiru gante tëfëka ka, ŋwëŷëdelihna; ge gena umë, wameh ŋa nke had intaw ŋañah vofëhnëki rënka hu hna. Ñad mëki, bare

* **4:1** 4.1 Kaŷe fëhnëtanëk «Inuŷa» gë Wa-ebëre ŋa.

yaŵëry alëba umë.» ⁸ Bare Kaÿe më ntehnëka aheryu: «Cahnëfu.» Ga tëkëni kaÿ hna më ntonanëka aheryu do ndaŵa.

⁹ Awa Ahwëhn a Wënu ña më tëyëka Kaÿe: «Ne nkeha ahery hu Abel?»

Më ntëkwak: «Yëtëla. Ami bi yëkadëha ahery mën a?»

¹⁰ Ahwëhn a Wënu ña më mbok ntehnëka: «Soñe ye liru iÿin? Nkwëryëdëfu wasat ahery hu ŵa nkal hna had ahnë ryekad; igwëcag tëyëd. ¹¹ Tame arabi nkeÿi ŵeh, ntayiru hn'inkal nte sek wasat ahery hu ale ryawëru ÿa. ¹² Soñe umë ye, rëkëdu ayamënd ðus, bare inkal ña bokëdina njëdayi vetak lëŵu ŵa. Awërëtalehn fo yëfu nkal li had ale layik.»

¹³ Kaÿe më ntehnëka Ahwëhn a Wënu ña: «Piniñ mën ña ntënëk dëcët. ¹⁴ Ntađuho dol hn'inkal përen hna, coŵantadëfu ñawët hu; Awërëtalehn fo yedëfu nkal li had ale layik. Alewo-le hnuðëho ÿa kod ndaŵo.»

¹⁵ Bare Ahwëhn a Wënu ña më ntëkwaka: «Hali, kabi ge ahnë ndaŵëki, nkwëcanëhnëderu wahwënta mbëd gë wahi (7).» Awa Ahwëhn a Wënu ña më ntika Kaÿe dahëse soñe antë ndaŵëniha vēle hnuðëha va.

¹⁶ Awa koyëna ñawëtakawo Kaÿe Ahwëhn a Wënu ña ñji ntëd hn'inkal Nod hna, gë cape pëhna lav Eden ka.

Tere Kaÿe

¹⁷ Ga ñëlëk, Kaÿe nagënihawo g'asëvalu facan fante ŵaciko Enok. Kaÿe pëgwëko mbëryënd inaŵ do më macëk naŵ tac uŵac aju ŵa,

Enok. ¹⁸ Enok yeho rëm Irad ÿa, Irad yeho rëm Mehuyayel ÿa, Mehuyayel yeho rëm Metusayel ÿa, Metusayel yeho rëm Lemëk ÿa. ¹⁹ Lemëk vësëval vëhi ñëlëko: aryënkwëryënkwa Ada maciko do ahigëna ÿa Sila. ²⁰ Ada Yabal nagëko, rëm vële lëdëko hnë wasank do hwëdëdëhëhniwo wusañ wã. ²¹ Yabal kwëhna kawo fakery, Yubal maciko, umë yeho rëm fop vërëmp va do gë vësël vëtakëralu va. ²² Sila, umë fëna, nagëkawo facan fante waciko Tubal-Kaÿe. Umë ryëhwarëdëho sifa viÿë viryokuña va fop, waryëhwëra wavëntah gë wëyah wã. Tac, Sila mboko naga facëval, ahery Tubal-Kaÿe. Nama maciko.

²³ Lemëk më lehnëkëhniwo vësëvalu:
«Ada gë Sila, nëparyino,
vësëval mën, nëparyino dus:
nda wëdëdëfuha asan ge ndafëko,
nda wëdëdëfuha fatah ge cërehnëko.

²⁴ Age wahwënta mbëd gë wahi
nkwëcanëhnik Kaÿe,
wafëhw mbëd gë wahi g'imbëd gë vëhi (77)
wëcanëhnedëfu ami.»

Set hafo Enos

²⁵ Adam ndakëniho g'asëvalu do mboko nagëniha facan. Ev, Set† macëkawo, kabi ntehnëdëho: «Wënu ña mbok njëdowã facan fakawary nëmpëtëhna hno wã Abel, nte ndawëk Kaÿe ñi.»

† 4:25 4.25 Set mëntëlëk g'uhnës ile fëhnëtanëk «iyëdahn» gë Wa-ebëre ña.

²⁶ Set umë fëna nagëhnikawo facan; Enos‡ macëkawo. Hnë yamani rac pëgwëniho vahnë va cëmbëndëniha Ahwëhn a Wënu ña macatëndëniha Ahwëhn.

5

Pëgw Adam hafo Nowe

¹ Wëlin itëfëta soje vutah Adam. Hnë fac le ntikëhniwo Wën vahnë hna, ntikëhniwo mëntëlëni g'umë. ² Ntikëhniwo asan g'asëval, ndëwakëhniwo do macëhni uŵac «vahnë». ³ Ante nuŷako Adam wabëhn keme gë wafëhw warar (130) ña, mboko naga facan fante mëntëlëniho dus. Set macëkawo. ⁴ Tac Adam mboko nuŷa kat wabëhn wakeme mbëd gë watar (800). Nagëhnikëhniwo vucan vukaŵary gë vucëval. ⁵ Ga nuŷak fop ka ŷa wabëhn wakeme mbëd gë wahnah gë wafëhw warar (930), cëmëko.

⁶ Ante nuŷako Set wabëhn keme g'imbëd (105) ña, nagëhnikawo facan fante ŵaciko Enos. ⁷ Tac Set mboko nuŷa wabëhn wakeme mbëd gë watar g'imbëd gë waki (807). Nagëhnikëhniwo vucan vukaŵary gë vucëval. ⁸ Ga nuŷak fop ka ŷa wabëhn wakeme mbëd gë wahnah g'ipëhw gë waki (912), cëmëko.

⁹ Ante nuŷako Enos wabëhn wafëhw mbëd gë wahnah ña (90), nagëhnikawo facan fante ŵaciko Kenan. ¹⁰ Tac Enos mboko nuŷa wabëhn wakeme mbëd gë watar g'ipëhw g'imbëd (815). Nagëhnikëhniwo vucan vukaŵary gë vucëval.

‡ 4:26 4.26 Enos fëhnëtanëk asan ma vahnë.

¹¹ Ga nuŷak fop ka ŷa wabëhn wakeme mbëd gë wahnah g'imbëd (905), cëmëko.

¹² Ante nuŷako Kenan wabëhn wafëhw mbëd gë wahi ŋa (70), nagëhnikawo facan fante w̄aciko Malalel. ¹³ Tac Kenan mboko nuŷa wabëhn wakeme imbëd gë watar gë wafëhw wahnah (840). Nagëhnikëhniwo vucan vukaŵary gë vucëval. ¹⁴ Ga nuŷak fop ka ŷa wabëhn wakeme imbëd gë wahnah g'ipëhw (910), cëmëko.

¹⁵ Ante nuŷako Malalel wabëhn wafëhw mbëd gë ryaŵ g'imbëd ŋa (65), nagëhnikawo facan fante w̄aciko Yerëd. ¹⁶ Tac Malalel mboko nuŷa wabëhn wakeme mbëd gë watar gë wafëhw warar (830). Nagëhnikëhniwo vucan vukaŵary gë vucëval. ¹⁷ Ga nuŷak fop ka ŷa wabëhn wakeme mbëd gë watar gë wafëhw imbëd gë wahnah g'imbëd (895), cëmëko.

¹⁸ Ante nuŷako Yerëd wabëhn keme gë wafëhw mbëd gë ryaŵ gë waki ŋa (162), nagëhnikawo facan fante w̄aciko Enok. ¹⁹ Tac Yerëd mboko nuŷa wabëhn wakeme mbëd gë watar (800). Nagëhnikëhniwo vucan vukaŵary gë vucëval. ²⁰ Ga nuŷak fop ka ŷa wabëhn wakeme mbëd gë wahnah gë wafëhw mbëd gë ryaŵ gë waki (962), cëmëko.

²¹ Ante nuŷako Enok wabëhn wafëhw mbëd gë ryaŵ g'imbëd ŋa (65), nagëhnikawo facan fante w̄aciko Matusalem. ²² Tac Enok mboko nuŷa wabëhn wakeme watar (300) do gë Wënu ŋa nkeniho. Nagëhnikëhniwo vucan vukaŵary gë vucëval. ²³ Wabëhn wakeme watar gë wafëhw imbëd gë ryaŵ g'imbëd (365) nuŷako fop ka

ÿa cëmat. ²⁴ Enok gë Wënu ña nkeniho, tac nambiko, kabi Wënu ña nufëkawo njohna ðarël lëwü.

²⁵ Ante nuÿako Matusalem wabëhn keme gë wafëhw mbëð gë warar g'imbëð gë waki ña (187), nagëhnikawo facan fante wëciko Lemëk.

²⁶ Tac Matusalem mboko nuÿa wabëhn wakeme mbëð gë waki gë wafëhw mbëð gë warar gë waki (782). Nagëhnikëhniwo vucan vukaŵary gë vucëval. ²⁷ Ga nuÿak fop ka ÿa wabëhn wakeme mbëð gë wahnah gë wafëhw mbëð gë ryaw g'imbëð gë wahnah (969), cëmëko.

²⁸ Ante nuÿako Lemëk wabëhn keme gë wafëhw mbëð gë warar gë waki ña (182), nagëhnikawo facan. ²⁹ Nowe* macëkawo kabi ntehnadëho: «Aÿi kamënaÿehnedëhëfu hnë wafoku fu hna, gë horot ule ÿaden korotënden ÿa kabi Ahwëhn a Wënu ña menëk nkal ña.» ³⁰ Ga ndëcëk watac, Lemëk mboko nuÿa wabëhn wakeme mbëð gë wafëhw mbëð gë wahnah g'imbëð (595). Nagëhnikëhniwo vucan vukaŵary gë vucëval. ³¹ Ga nuÿak fop ka ÿa wabëhn wakeme mbëð gë waki gë wafëhw mbëð gë wahi g'imbëð gë waki (777), cëmëko.

³² Ante nuÿako Nowe wabëhn wakeme mbëð ña (500) tac nagëhnikëhniwo vucan vutar: Sem gë Sam do gë Yafet.

6

Vijë Wën gë vëryag vahnë

* **5:29** 5.29 Nowe mëntëlëk g'uhnës Wa-ebëre ña ile fëhnëtanëk «ðosëvosehn».

1 Awa vahnë va pëgwëniho njabëndëni nkal li do kwëhnanihëhniwo vëryag. 2 Vijë Wën* va nuniho vëryag vahnë va nkwamëni, më tëhnanihëhni ñëlënihëhni. 3 Awa Ahwëhn a Wënu ña më ntehnak: «Sël ntaŵary le yëdabuhëhni vahnë ÿa godina kwëlëkwël hnë vëhni; nked fac le cëmanhnëdëni. Tëk pëgw iÿi wati, vëwodina duniÿa li ile lëbik wabëhn keme gë wafëhw wahi (120).» 4 Hnë wati rac, nkeniho vahnë vëyihnah, vëyaŵah do hnënk rac nkoko nkal li hafo mbiÿ. Vëyihnah vërac yeho vutah viju Wën va gë vëryag vahnë va; vësan paryi yeho, vësan vëyëtik.

5 Ahwëhn a Wënu ña kamahnëko wameh vahnë ña g'ahaŵary njabëdëho nkal li. Do hnë fac hna fop, nahan dëŵ hni ña, idi wameh fo yeho. 6 Ahwëhn a Wënu ña më curak soje ile ntikëhni vahnë hn'inkal ÿi, do ntaŵary dëŵu ña pëbëkawo yiŵëhnah ŵa. 7 Më ntehnëk: «Ntihëtëdëfuhëhni nkal li vahnë vële ÿahanëbu vi, vahnë vi, gë wulaŵ ŵi, gë wusaŵ ŵi, do gë wusëry ŵi per. Curadëfu d'us soje ile libuhëhni ÿi.» 8 Bare Ahwëhn a Wënu ña nëjëkawo gë Nowe.

Itëfëta soje Nowe

9-10 Wëli itëfëta soje Nowe ña: Nowe vucan vutar kwëhnako: Sem, gë Sam do gë Yafet. Asan asatah yeho gë vëÿëntaŵ va. Mawëhnëdëhawo kwëlëkwël Wënu ña do gë Wënu ña nkeniho.

* 6:2 6.2 Vijë Wën: Yëtina ile pëhnëtanëk ÿa. Vahnë vëyaŵah nahadëni vahnë vëvë ambin va ye.

Wënu ña ñad pehëta Nowe

11 Awa Wënu ña nuko vahnë va përekaniho do wameh fo fëbëkëhniwo. 12 Ante njëkëdëho Wënu ña ile ryëcëtaď duniya li ya, do nuko përekako dëcët kabi vahnë va fop ankaŵ wameh ña tëfëdëniho, 13 më ntehnëka Nowe: «Pëhnabu vēvehnëwëhni vahnë vi fop. Kabi soŋe lëw hni ya pëbahnëk wameh ña duniya li. Ha, ntihëtëdëfuhëhni. 14 Diyary wëjë sisikulu gë wafëhwa wapëren. Bambery ntëpëtëlendu vacery vajabah do wakoyel hnëvëdu përiña gë bambery per antë tënkënd wënka ña. 15 Wëli gante ntidu ka: tëfëka nuya wametër keme gë wafëhw imbëď (150) yary ña, wametër wafëhw wahi g'imbëď (25) yank ña, do wametër pëhw g'imbëď (15) iyihn ña. 16 Cankëdu yan, do tavëdu igwac yëbëlan ile sankantu ya gë wabëv sisikulu ña yëbëlan metër ryampo. Hn'ibëv dampo ntidu rënka ya. Bambery sisikulu hna wa-etas watar lidu. 17 Do ami, cañëtëryidëfu uŵac sankaf, soŋe mbëvehnëhni fop vile yënëď va. Fop vile ye nkal va mbëvëďëni. 18 Bare ntibu kwëtëla gë wëjë. Tënkëďun sisikulu hna, wëjë gë vijë hu, g'asëval hu do gë vësëval vijë hu va. 19 Ndënëďuhëhni fëna san g'isëval sifa-wo-sifa hnë vile yënëď va, soŋe pehëntini gë wëjë. 20 San g'isëval hnë sifa wulaŵ hna fop, gë wusëry ŵa do gë wusaŵ ŵa, do gë fop vihaŵary vile yasëď njijëďëni ya hu hna soŋe pehëntini. 21 Do wëjë, nufëry sifa ile rokëďe ya fop, afehn a. Umë rëkëďun arokëndu wëjë gë vëhni.»

22 Nowe, gante ntehnëkawo Wën ka, fop ntiko.

7

Itënk sisikulu ɲa

¹ Awa Ahwëhn a Wënu ɲa më ntehnëka Nowe: «Tënkëryin sisikulu hna, wëjë gë vëvë tere hu va, kabi wëjë fo hnuɓu ye ale satëk hnë vahnë vëvë gaki vi. ² Nufëryihni wusaŵ gë wulaŵ wufacah ŵa, sifa-wo-sifa wusan mbëd gë wuhi (7) gë wësëval mbëd gë wuhi (7), do g'ican dampo g'icëval dampo hnë wule wok wafacëna hna. ³ Nufëryihni fëna wasifa wusëry mbëd gë wuhi, soŋe afehëtahn hnënk lëŵ hni ŷa nkal li. ⁴ Ani gë wafac mbëd gë wahi, cañëtëryidëfu rëv ŷa hnë wafac wafëhw wahnah (40) gë vumëd wafëhw wahnah (40); koyëna ntihtëdëfu fop vile libuho va.» ⁵ Nowe ntiko fop ile ntehnëkawo Ahwëhn a Wënu ɲa.

Uŵac sankaf ŵa

⁶ Nowe wabëhn wakeme mbëd gë ryaŵ (600) kwëhnako ante tëkiko uŵac sankaf hn'inkal ɲa. ⁷ Tënkëniho sisikulu hna gë viju gë vësëval hni soŋe pehëni ŵac ŵa. ⁸ Fop njiniho sisikulu Nowe hna: wule ye wufacah ŵa, gë wule wok wafacëna ŵa, gë wusëry ŵa do gë fop vihawãry vile yasëd nkal li, ⁹ wuhi wuhi, ican g'icëval; gante ntehnëkawo Wën Nowe nti ka. ¹⁰ Ga padëk wafac mbëd gë wahi ŵa, uŵac sankaf ŵa kohnëko nkal inɲi.

¹¹ Bëhn le nuŷahnëko Nowe wabëhn wakeme mbëd gë ryaŵ ɲa (600), hnë lepera higëna hna, hnë fac pëhw g'imbëd gë wahi hna (17), wahayalin wale ntonjahnidëho wënka ɲa fop

pidëtako do wahatëh wale kovahnidëho wënka rëv ña pidëtako ðus. ¹² Rëv ÿa kovadëho hnë wafac wafëhw wahnah (40) gë vumëð wafëhw wahnah (40).

¹³ Hnë fac rac dënk, Nowe tënkëniho sisikulu hna gë viju, Sem gë Sam gë Yafet, do gë vësëval hni per. ¹⁴ Tënkëntiniho fëna sifa wulaw̃ gë wusaŵ wã fop, gë fop vihawãry vile yasëð nkal li, do gë sifa wusëry wã fop. ¹⁵ Njijëniho san g'isëval, hnë vile yënëð ntiko Wën va fop, tënkëntini gë Nowe sisikulu hna. ¹⁶ San g'isëval hnë sifa-wo tënkëntiniho, gante ntehnëkawo Wën Nowe ka. Tac Ahwëhn a Wënu ña më pidëk rënka ÿa hamëhni Nowe.

¹⁷ Uwãc sankaf wã, hnë wafac wafëhw wahnah (40) nkwënadëho nkal hna. Hnë wati rac kayëndako wãc wã, do matënd sisikulu ÿa kumb. ¹⁸ Wënka ña nkwënadëho g'ahawãry, do sisikulu ÿa yañ wënka hna njidëho. ¹⁹ Wënka ña nkoko nkwënanand g'ahawãry, hafo kohn dënk fop wahuñ wale ÿako njihn wã. ²⁰ Wënka ña kohnëko wacëmët wahuñ wã ntëbi wametër mbëð gë waki (7). ²¹ Fop vile yënëðëho va cëmëniho: wusëry wã gë wulaw̃ wã gë wusaŵ wã do gë fop vihawãry vile yasëð nkal li, do gë vahnë va fëna. ²² Fop vile yënëð nkal va cëmëniho. ²³ Ahwëhn a Wënu ña koyëna ntihëtëkëhniwo nkal li, fop vile yënëðëho va, pëgw vahnë va hafo wulaw̃ wusankaf wã, hafo fop vihawãry vile yasëð nkal va, hafo wusëry wã. Ntihëtëkëhniwo nkal li. Nowe fo woko do gë vële nkeniho sisikulu hna.

24 Uw̃ac rac, wafac keme gë wafëhw imbëd (150) ntiko nkal hna ani gë pëgwahnënd guh iña.

8

¹ Mama mbiyahnëko wac rac nkal li Wënu ña dënkwëlawohna Nowe gë fop wusaw̃ gë wulaw̃ wule nkeniho hnë sisikulu w̃a. Më cañëtik sël nkal li, do wënka ña pëgwëlehn nkuhënd.

² Wahayalin wënka ña gë wahatëh wale cah-nahnidëho wënka rëv ña ndëpalehn. Rëv ỹa ndëmëlehn.

³ Toye toye nkuhëdëho wënka ña hnë wafac keme gë wafëhw imbëd (150) hafo

⁴ hnë fac hwëhn pëhw g'imbëd gë wahi (17), hnë lepera hwëhn imbëd gë waki hna (7), tac teryako sisikulu ỹa wahuñ wavë resiyo Ararat hna. ⁵ Wënka ña nkoko nkuhënd hafo lepera hwëhn pëhw hna (10). Hnë fac ryënkwëryënk wlepera rac hna, nuyiko ga cahnek wacëmët wahuñ w̃a.

⁶ Ga ndëcëk wafac wafëhw wahnah (40), Nowe umë pidëtëk fenetër le ntiko sisikulu hna, ⁷ do cana hëw̃ar g'ipër; rac më njid mbokajënd: wënka ña napëdëho nkuh nkal hna nkolehnëh hnam.

⁸ Tac Nowe më canëka fah, soñe njëkahn bi nkuhëk wënka ña nkal hna. ⁹ Bare fah ỹa nuyalohna hn'ile ñëwëd, kabi uw̃ac w̃a guhëlohnä ten; awa më mbokak gë sisikulu.

Nowe më njelëk vák ỹa, pëlahna do mbokarya ndëna. ¹⁰ Më napëk wafac mbëd gë wahi (7) tac mbok cana kat fah ỹa. ¹¹ Fah ỹa më mbokajëk g'anëka ga; faryef oliviye fasëkah nkañajëko. Awa Nowe njëtëko wënka ña ñayëtak nkal hna.

¹² Më mbok napëk kat wafac mbëd gë wahi (7) do mbok cana fah ÿa, bare bokëlohna mbokaj.

¹³ Nowe nuÿako tac wabëhn wakeme mbëd gë ryawÿ gë ryampo (601). Hnë fac ryënkwëryënkw vë lepera ryënkwëryënkw bëhn rac hna, wënka ña nkuhëko. Nowe ntihëtëko ile cankahnëko sisikulu ÿa, njëkëko g'ipër do nuko nkal inja cëtëko. ¹⁴ Hnë fac hwëhn wafëhw wahi g'imbëd gë wahi (27) lepera higëna hna, nkal inja fop kankëko.

¹⁵ Awa Wënu ña më ntehnëka Nowe: ¹⁶ «Cahnëryin sisikulu hna gë vijë hu gë vësëval hun vi. ¹⁷ Canëryihni fëna wulawÿ gë wusaÿ wule yerun wï fop: wusëry wï fop, gë wulawÿ do gë wusaÿ wusankaf wï do gë vutoy vi, do gë fop vile yasëd nkal vi, soñe nagëlëni, njabëni, do pëbëni nkal li.» ¹⁸ Awa Nowe më cahnëni gë vijü, do gë vësëval hni. ¹⁹ Tac cahnëni fëna sifa-wo-sifa, wulawÿ gë wusaÿ wã fop, gë wusëry wã fop do gë fop vihawÿary vile yasëd nkal va.

²⁰ Tac Nowe më ntik hn'ile cënade sadëha soñe Ahwëhn a Wënu ña, më nufëkëhni ryampo hnë sifa wulawÿ gë wusaÿ wufacah hna fop gë wusëry wufacah wã fop, do pëdëhni hnë hwëdëh ntinëhna Ahwëhn a Wënu ña sadëha gë wulawÿ wurac. ²¹ Ahwëhn a Wënu ña tehëkawo rehërya hnëñah sadëha rac do më ntehnak: «Tame bokëda fërëkanu nkal inji soñe vahnë va, mama nahadëni wameh fo kobëri hn'utah ntëw hni hna; bokëda ryawëwëhni muk fop vile yënëd va, gante ntibu takan ki.

²² «Gante-wo mbiÿëk nkal inji, tükëde nadënde, do mbarëpënde,

tëkëd njond huji ha, do njakënd,
 nkeď sama do aňank,
 nkeď fac, do nkeď umëd.
 Koyëna nkeď kwëlëkwël.»

9

Akwëtëla gë Nowe

¹ Wënu ɲa ndëwanëkawo Nowe gë viju ntehnëhni: «Arabi ahnagëlu, ayabu, afëbu nkal li. ² Tëk pëgw gaki, wulaŵ gë wusaŵ wavë nkal ŵi fop, gë wusëry ŵi, gë fop vihawãry vile yasëd nkal vi, do gë wuwis ŵi fop rëkëd ntakëndëhni dŵs gë ŵuhnë; njëdamuni ahwëhnuni. ³ Fop vile yënëd va kođun arokuni; gante njëdamuno wanëda gë vatëh ki, njëdamuni tame vëyin fop. ⁴ Bare antë aroku fañar fale worryaryëk wasat kabi uwám ŵa wasat hna nke. ⁵ Awa tëyëdëfu uwám soŋe sat ŷa: age ahnë ndawëka ahawãry piniñëdëfuha; age intaw ŵa ndawëka ahnë piniñëdëfuha fëna.

⁶ «Wënu ɲa gante nke umë dënk ka ntika ahn'a. Soŋe umë ye age ahnë ryehëtëk sat aŷëntaŵu, ahnë ryehëtëd sat lëwu ŷa fëna.

⁷ Wuhnë, nagëlëryin, yabëryin do pëbëryin nkal li.»

⁸ Wënu ɲa më mbok ntehnëkëhni vëhni Nowe gë viju: ⁹ «Tame ntidëfu kwëtëla gë ŵuhnë, gë vutah hun va do gë vërah hni va, ¹⁰ do gë fop vile yënëd yerun gë ŵuhnë va: wusëry, gë wusaŵ, gë wulaŵ, fop vile sahnëntik hnë sisikulu gë ŵuhnë va. ¹¹ Wëlin ile fëhnađu kwëtëlin ŷa: muk uŵac sankaf ŵa ñoň bokëdina ndaw ŵa nkal li; bokëdina

nke uŵac sankaf soŋe mbëvehn fop le ye nkal li.» ¹² Do Wënu ŋa më nkwënëk: «Wëlin dahëse kwëtëla nte wok puđina; libu soŋe hun gë fop vile yënëđ va: ¹³ car ulaŵ mën ŋa vēŋar hna kwëtëbu; umë yeđ dahëse le ryënkwëtehnëđ akwëtëla mën nte libu soŋe đuniŷa ŷi. ¹⁴ Nte-wo-nte mbarëpëđëfu vēŋar g'ambin do cahn car-ulaŵ ŋa, ¹⁵ awa ndënkwëtađëfu kwëtëla nte libu soŋe hun do gë fop vile yënëđ nkal vi: bokëđina nke muk uŵac sankaf soŋe mbëvehn fop vile yënëđ. ¹⁶ Ge car-laŵ ŋa ambin hna nke, nuđëfu do ndënkwëtehnëđëho akwëtëla nte libu wok puđina soŋe ami gë fop vile yënëđ nkal vi.» ¹⁷ Wënu ŋa më mbok ntehnëka Nowe: «Car-ulaŵ ŋa yeđ dahëse akwëtëla nte libu soŋe ami gë fop vile yënëđ nkal vi.»

Viju Nowe

¹⁸ Viju Nowe vēle sahnëko sisikulu va vēhni Sem gë Yafet do gë Sam yeho; Sam yeho rëm Kanan ŷa. ¹⁹ Hnë viju Nowe vērar vērac matini vahnë vēle yabëk nkal vi fop.

²⁰ Nowe yeho ayam aryënkwëryënkwa ale fëlëko ikaŷ waresen ŋa. ²¹ Fac ryampo uñen resen ceko do ndëŵëko, më cuđëtak viŷi va fop usank hna. ²² Sam, rëm Kanan ŷa, më nuka rëmu wëtata fo do më cahnëk pëyahni vicëru. ²³ Awa Sem gë Yafet më nufëni cuđ cankaf, ndëceni vankus hna, tac karëcandëni tënkatëndëni usank hna do cankëniha rëm hni. Namaniho antë nuniha rëm hni wëtata fo. ²⁴ Ante ndëŵëtako Nowe ŋa, njetako ile ntik Sam arëkwa alëŵu ŷa. ²⁵ Awa më ntehnëk:

«Arafi Kanan ndëwani wëh!
Arafi nke aramp
vicëru va!»

²⁶ Tac më nkwënëk:

«Cëmbik Ahwëhn a, Wën Sem ña!

Arafi Kanan nke aramp Sem!

²⁷ Arafi Wënu ña njankën inkal Yafet ña,
do kacande g'untënah vëhni Sem hna,
do Kanan nke aramp alëwu!»

²⁸ Ga ndëcëk uŵac wã, Nowe wabëhn wakeme
watar gë wafëhw imbëd (350) mboko nuÿa kat.

²⁹ Ga nuÿak fop ka ÿa wabëhn wakeme imbëd
gë wahnah gë wafëhw imbëd (950) cëmëko.

10

Wabulunda wab nkal

¹ Wëlin itëfëta soŋe vutah Nowe. Ga ndëcëk
uŵac sankaf wã, viju Nowe, Sem gë Sam do gë
Yafet, nagëhninihëhniwo vucan. Wëlin wamac
wadëw hni ña:

² Wamac bulunda le hnagik hnë Yafet va:
Gomer gë Magog gë Madayi gë Yavan gë Tubal
gë Mesek do gë Tiras. ³ Wamac bulunda le
hnagik hnë Gomer va: Asëkenas gë Rifat do
gë Togarëma. ⁴ Wamac bulunda le hnagik hnë
Yavan va: Elisa gë Tarësis gë vëvë Kit do gë
vëvë Rodan. ⁵ Hnë vëhni matëniho vële sampëko
ntëdëni hnë tëfary wov sankaf vë nkal dëw hni
ña, gante nke vanësa ale-wo-le ka, gante nkeni
hnënk hnë nkal dëw hni ka, vankol vantëw hni
hna. Vëhni ye bulunda le hnagiko hnë Yafet va.

⁶ Wamac bulunda le hnagik hnë Sam va: Kuc
gë Misërayim gë Put do gë Kanan.

⁷ Wamac ßulunda le hnagik hnë Kuc va: Seba gë Havila gë Sabëta gë Ragëma do gë Sabëtëka. Wamac ßulunda le hnagik hnë Ragëma va: Saba gë Dedan.

⁸ Kuc yeho fëna rëm Nëmërod nte yeho aryënkwëryënkw hnë vële hwëhnako fanka nkal va. ⁹ Ahwëhn a Wënu ña njëdëkawo Nëmërod nke asary asankaf; soñe më lehnande: «Aÿi, Ahwëhn a Wënu ña njëdëkawo nke asary asankaf had Nëmërod.» ¹⁰ Wahnaŵ waryënkwëryënkw wavë nkal dëŵu ŵa, Babel yeho gë Erëk gë Akad do gë Kalëne hnë nkal Sineyar. ¹¹ Nëmërod matëko hnë nkal tac nji Asiri hna, do mbëry Niniv gë Rehobot-Ir gë Kela ¹² do gë Resen yëbëlan Niniv gë naŵ cankaf Kela ña.

¹³ Misërayim yeho rëm sankaf vëvë Lud va gë vëvë Anem gë vëvë Lehab gë vëvë Nafëtu ¹⁴ gë vëvë Patëros gë vëvë Kasëlu gë hn'ile matini Wafilisëte ŵa gë vëvë Kafëtor* va.

¹⁵ Kanan yeho rëm Sidon fandënkwëryënkw fantëŵu fa gë Het ¹⁶ gë Wayebus ŵa gë Wa-amor ŵa gë Wagirëgas ŵa ¹⁷ gë Wahiv ŵa gë Wa-arëk ŵa gë Wasin ŵa ¹⁸ gë Wa-arëvad ŵa gë Wasëmar ŵa do gë Wahamat ŵa. Tac hnënk vëvë Kanan va campëniho, ¹⁹ do nkal dëŵ hni ña Sidon pëgwëko paß Gerar hafo Gasa do gë cape Sodom gë Gomor gë Adëma do gë cape Seboyim hafo Lesa. ²⁰ Vëhni ye ßulunda le hnagiko hnë Sam va, fitëlëko gante nkeni hnënk do gë vanësa

* **10:14** 10.14 Kafëtor: ŵac sër Tinti mbë wov Këret ÿa ye.

wadëw̃ hni ka, hn'inkal dëw̃ hni hna, vankol vantëw̃ hni ŋa.

²¹ Sem fëna, acëru aryënkwëryënkw Yafet ÿa, nagëhnikëhniwo vucan. Umë yeho rëm sankaf Eber ÿa do gë fop vutah vërah vëlëwu va.

²² Wamac bulunda le hnagik hnë Sem va: Elam gë Asur gë Arëpakësad gë Lud do gë Aram.

²³ Wamac bulunda le hnagik hnë Aram va: Us gë Hul gë Getër do gë Mas. ²⁴ Arëpakësad yeho rëm Sela ÿa; Sela yeho rëm Eber ÿa.

²⁵ Eber vucan vuki nuÿako: fandënkwëryënkw fa Peleg maciko, «Pitël» pëhnëtanëd, kabi wati nte nkeho ŋa, bulunda vë nkal ÿi pitëlëko; aheryu Yokëtan maciko. ²⁶ Yokëtan yeho rëm Alëmodad ÿa gë Selef gë Hasarëmavet gë Yera gë

²⁷ Hadoram gë Usal gë Dikëla gë ²⁸ Obal gë Abimayel gë Saba ²⁹ gë Ofir gë Havila do gë Yobab; vëhni ye bulunda le hnagiko hnë Yokëtan hna. ³⁰ Yëbëlan Mesa gë Sëfar resiÿo hwëhn wahun hna ntëdëniho gë cape pëhna lav ka.

³¹ Vëhni ye bulunda le hnagiko hnë Sem hna vunte fitëlëko gante nkeni hnënk gë vanësa wadëw̃ hni ka, hn'inkal dëw̃ hni hna, vankol vantëw̃ hni hna.

³² Vëhni ye bulunda le hnagiko hnë Nowe hna gante tëfëlëni hnagi ka inkal g'inkal. Hnë vëhni nagini fop wahnënk wale sampëk nkal w̃i ante ndëcëko uŵac sankaf ŋa.

11

Acery yihnah Babel

¹ Hnë yamani rac, vahnë vëvë d'uniya vi fop uhnës uryampo fo nësëdëniho. ² Vahnë va njasëlendëniho gë cape pëhna lav, umë nuni lañ hn'inkal Sineyar hna do ntëdëlehnëni hnam.

³ Më ntehnëläni: «Dinëfu wasinkiri do nkulin!» Wasinkiri ña yeho wëraka wã do ile ye had gudëro yeho sima lëw hni ya. ⁴ Tac më mbok ntehnëläni: «Bëryanëfu inaw do gë cery yihnah nte yakëd ambin ñi! Koyëna nkedën vële yëtik d'us do ahnë kodina campehnëfu nkal li fop.»

⁵ Ahwëhn a Wënu ña më cëlik g'ambin soñe njëk inaw nte mbëryëdëni vahnë ña g'acery ña ⁶ do më ntehnëk: «Yëkëryin! Bulunda ryampo fo nkeni do uhnës uryampo fo nësëdëni! Ge aki pëgwëni ntindëni, tame ñoñ memaÿehnedilëhni hna ntini ile ñadëni ya. ⁷ Awa, mpaÿempaÿehnedëfun uhnës lëw hni wã soñe antë mbok nkwëryëlëni!»

⁸ Koyëna, Ahwëhn a Wënu ña më campehnëkëhni cañëtëhni d'uniya hna fop, do tavëniho ifëry naw inja. ⁹ Soñe rac macahnik inaw tac Babel*, kabi hnam mpaÿempaÿehnekö Ahwëhn a Wënu ña nësa vahnë vëvë d'uniya va fop, do hnam campehnëkëhniwo njini d'uniya hna fop.

Wamac vutah Sem

¹⁰ Wëlin gante naginiho vutah Sem va. Ante nuÿako wabëhn waki ga ndëcëko uÿac sankaf wã, hara Sem wabëhn keme (100) nuÿako, nagëhnikawo facan; Arëpakësad maciko. ¹¹ Tac,

* **11:9** 11.9 Babel mëntëlëk g'uhnës Wa-ebëre ña ile fëhnëtanëk «igwëjëb».

Sem mboko nuŷahni vutah vukaŵary, vucan gë vucëval, do ante nuŷako kat wabëhn wakeme mbëd̄ ŋa (500), cëmëko.

¹² Arëpakësad, ante nuŷako wabëhn wafëhw warar g'imbëd̄ ŋa (35), nagëhnikawo facan; Sela maciko. ¹³ Tac, Arëpakësad mboko nuŷahni vutah vukaŵary, vucan gë vucëval, do ante nuŷako kat wabëhn wakeme wanah gë watar ŋa (403), cëmëko.

¹⁴ Sela, ante nuŷako wabëhn wafëhw warar ŋa (30), nagëhnikawo facan; Eber maciko. ¹⁵ Tac, Sela mboko nuŷahni vutah vukaŵary, vucan gë vucëval, do ante nuŷako kat wabëhn wakeme wanah gë watar ŋa (403), cëmëko.

¹⁶ Ante nuŷako Eber wabëhn wafëhw warar gë wahnah ŋa (34), nagëhnikawo facan; Peleg maciko. ¹⁷ Tac, Eber mboko nuŷahni vutah vukaŵary, vucan gë vucëval, do ante nuŷako kat wabëhn wakeme wanah gë wafëhw warar ŋa (430), cëmëko.

¹⁸ Ante nuŷako Peleg wabëhn wafëhw warar ŋa (30), nagëhnikawo facan; Rewu maciko. ¹⁹ Tac, Peleg mboko nuŷahni vutah vukaŵary, vucan gë vucëval, do ante nuŷako kat wabëhn wakeme waki g'imbëd̄ gë wahnah ŋa (209), cëmëko.

²⁰ Rewu, ante nuŷako wabëhn wafëhw warar gë waki ŋa (32), nagëhnikawo facan; Serug maciko. ²¹ Tac, Rewu mboko nuŷahni vutah vukaŵary, vucan gë vucëval, do ante nuŷako kat wabëhn wakeme waki g'imbëd̄ gë waki ŋa (207), cëmëko.

²² Serug, ante nuŷako wabëhn wafëhw warar ŋa (30), nagëhnikawo facan; Nahor maciko. ²³ Tac, Serug mboko nuŷahni vutah vukaŵary, vucan gë vucëval, do ante nuŷako kat wabëhn wakeme waki ŋa (200), cëmëko.

²⁴ Nahor, ante nuŷako wabëhn wafëhw wahi g'imbëd' gë wahnah ŋa (29), nagëhnikawo facan; Tera maciko. ²⁵ Tac, Nahor mboko nuŷahni vutah vukaŵary, vucan gë vucëval, do ante nuŷako kat wabëhn keme g'ipëhw g'imbëd' gë wahnah ŋa (119) cëmëko.

²⁶ Tera, ante nuŷako wabëhn wafëhw imbëd' gë wahi ŋa (70), nagëhnikëhniwo vucan vutar: Abëram gë Nahor do gë Aran.

Wamac vutah Tera

²⁷ Wëlin wamac vutah Tera va. Tera yeho rëm Abëram ŷa gë Nahor do gë Aran. Aran yeho rëm Lot ŷa. ²⁸ Hn'inkol nte wăcik Ur hna, Aran umë ryënkwëko cëm gë rëmu hn'inkal Salëde hna, le nagiko hna. ²⁹ Abëram Sarayi ñëlëko, do Nahor, Milëka aryagu Aran. Yisëka fëna Aran yeho rëmu ŷa. ³⁰ Hara, Sarayi kwëhnalohna fatah, kabi nagëd'filohna.

³¹ Tera matëko Ur vë Salëde hna, njohna aju Abëram, gë Lot, fatah ajë Aran fa, do gë Sarayi asëvalu Abëram, soŋe njini hn'inkal Kanan hna, bare ga təkëni Aran hna, më ntëd'ëni hnam.

³² Tera wabëhn wakeme waki gë wabëhn imbëd' (205) nuŷako, tac cëmëko Aran hna.

Abëraham wasapitër 12-25

12

Imac Abëram ña

¹ Awa, fac ryampo Ahwëhn a Wënu ña më ntehnëka Abëram: «Tavëry nkal hu ñi, gë hnënk hu ÿi do gë tere rëmuh ÿi soñe ayi hn'inkal nte rufëdëmi hna. ² Ntidëfu nagi yamani sankaf hwëhn nafa hnë wëjë; ndëwadëmi, ntidëmi ahnë ale hwëhnak nafa do soñe hu ÿa njëdëdëfuhëhni yam vëÿëntaŵ va. ³ Njëdëdëfuhëhni yam vële ryëwanëdëhi yam va, bare vële ryëwanëdëhi wëh va wëh yëdëdëfuhëhni. Soñe hu ÿa ndëwadëfuhëhni wabulunda ña fop.»

⁴⁻⁵ Awa, Abëram njiko gante ntehnëkawo Ahwëhn a Wën ka. Wabëhn wafëhw mbëd gë wahi g'imbed (75) kwëhnako ante matëko cahn Aran ña. Më njoka asëvalu Sarayi, gë Lot, fatah aheryu fa, do gë hnapul ÿa gë vëramp vële kwëhnako hnë resiÿo Aran hna, do kahnëtalehnëni njindëni g'inkal Kanan.

Abëram hn'inkal Kanan hna, tac Esipët hna

⁶ Ga tëkëni hn'inkal Kanan hna, Abëram më ndëcëk nkal ña hafo hnë atëh cëvah mbë More, nte ye Sisem ña. Hnë yamani rac, vëvë Kanan va hnam ntëdëniho. ⁷ Ahwëhn a Wënu ña më tufëhnaka Abëram do ntehna: «Inji nkal ale hnagëde hnë wëjë yëdëdëfu.» Awa Abëram më ntinëhnëka Ahwëhn a Wënu ña hnam hn'ile cënade sadëha hnë hn'ile tufëhnakawo hna. ⁸ Tac, më ndëcalëk soñe nji resiÿo hwëhn wahun hna gë cape pëhna lav Betel ka; më ntik usank lëwu wã yëbëlan Betel gë Ayi; gë cape joya

lav nkeho do Ayi, gë cape pëhna lav. Më mbok ntinëhneka hnam Ahwëhn a Wënu ña hn'ile cënađe sadëha haŵary do njëfađëhawo Wënu ña macatënda «Ahwëhn Wënu ña». ⁹ Tac, Abëram toye toye njidëho gë resiyo Negev ka.

¹⁰ Hnë wati rac inte nkelehn nkal hna. Kafi inte cankaŵ yeho Abëram më njik Esipët soje ntëdënti hnam. ¹¹ Ante nkëhnëko tënk Esipët ña, më ntehnëka asëvalu Sarayi: «Nëpary, njëtëbu đus asëval awamah yeru. ¹² Ge vëvë Esipët va nunihi, ntehnëledëni: “Asëvalu ña ye”, awa ndaŵëdëniho do wëjë tavëdënihi. ¹³ Awa dehnëryihni ahery mën yeru, ntënënahneniho soje lëw hu ña. Koyëna pehëdëfu.»

¹⁴ Koyëna nkeho. Ante təkëko Abëram Esipët ña, vëvë Esipët va nunihawo asëvalu nkwamëko đus. ¹⁵ Vësankaf wasodađe Faraŵo va hnukawo më njini pëyaniha ahnaŵ a cëkwatëndëniha. Më njoyik asëval a cery Faraŵo hna. ¹⁶ Faraŵo ña g'untënah cankaŵ kacakawo Abëram, soje asëval a. Më njëđaka wape, g'uhnankal, do gë wuhni, vëramp vësëval gë vësan, wafali do gë wayonkomb.

¹⁷ Bare Ahwëhn a Wënu ña njëđakawo ures sankaf Faraŵo ña gë vëvë tere lëwu va per soje Sarayi ña, asëvalu Abëram. ¹⁸ Faraŵo ña më macehnëka Abëram do tëya: «Soje ye liruho aki? Soje ye woru pëyalihohna asëval hu ye? ¹⁹ Soje ye lehnëru ahery hu ye, do aravo hafo ñandu ñëlëŵa? Tame, wëliho asëval hu; nufëryehna do ayi!»

²⁰ Faraŵo ña më ntehnëkëhni vëryokun vëlëwu va ntapëhnaniha Abëram cahn Esipët

hna g'asëvalu, gë Lot, do gë vëvë tere lëwu va g'ile kwëhnak ÿa fop.

13

¹ Awa Abëram më matëni Esipët hna g'asëvalu, gë Lot, do gë vëvë tere lëwu va g'ile kwëhnako ÿa fop, mbokani gë cape rëhw gë pëhna lav Kanan hnë Negev hna.

Abëram gë Lot Pitëlëdëni

² Abëram mbetako ðus. Kwëhnakëhniwo wakore wacankaf wusaŵ gë koryi le ryëhwarëde yabah do gë sanu. ³ Matëko Negev hna mbokand toye toye gë Betel le ndënkweko ntëd yëbëlan Betel gë Ayi hna, ⁴ do hnam ntiko hn'ile cënade sadëha ÿa. Abëram njëfadëhawo Ahwëhn a Wënu ña gë kobëri ka.

⁵ Lot, nte nkeniho ña, umë fëna kwëhnakëhniwo wakore wape, g'uhnankal, gë wuhni do gë tere yabah. ⁶ Nkal ña yankëlohna soñe ntëdahnëni ndampo fo, kabi wakore wusaŵ wulëw hni wã njabëniho ðus, ⁷ do kat, vëvë Kanan va do gë vëvë Perisi va hnë nkal tac ntëdëniho. Soñe umë vëhery wusaŵ Abëram va conkëdëniho gë vëva Lot va.

⁸ Awa Abëram më ntehnëka Lot: «Këlami, tere ryampo fo yeyinëk. Tëfëlahna nke sonko yëbëlan fu, ma yëbëlan vëheryëherya wusaŵ fu va. ⁹ Yëkëry! Nkal ña fop haryënk wu nke. Pitëlënëfu. Ge g'irahahn njiru, ami g'irëhw njidëfu, do ge g'irëhw njiru, ami g'irahahn njidëfu.»

¹⁰ Awa Lot njëkalehnëko do nuko lañ Yurëdan ÿa hafo resiÿo Sowar hna fop cëkëko ðus. Nkeho had sarëdij Ahwëhn a Wënu ña le yeho Eden hna ma had inkal Esipët ña. (Koyëna nkeho ani gë Ahwëhn a Wënu ña nihahnënd inaw Sodom gë inaw Gomor.) ¹¹ Lot më tëhnak lañ Yurëdan rac fop do pakëta gë cape pëhna lav; koyëna pitëlëniho vëhni vëhi. ¹² Abëram nkal Kanan hna nkoko. Lot ðarël wahnaw Yurëdan hna njiko ntëd do nti wasank wadëwu ña gë cape Sodom hna. ¹³ Hara vële lëdëko Sodom va nkeya meh ðus kwëhnaniho, wameh wante ñak ñwëyëd Ahwëhn a Wënu ña ntifëniho.

¹⁴ Ante pitëlëniho ña, Ahwëhn a Wënu ña më ntehnëka Abëram: «Yëkëry vacape vanah tak: haryënkw gë hamëhni do gë farëhw gë farahahn. ¹⁵ Nkal nte hnuðu ñi fop njëdadëmi, wëjë gë vutah hu va ahwëhnu kwëlëkwël. ¹⁶ Njabënëdëfuhëhni fëna vutah hu va gante njabëk nkërëyal ki. Kodena ndëkwini, gante nkok kodena ndëkwini nkërëyal ki. ¹⁷ Matëry, ayasëlehn nkal li caharaß; wëjë yëdadëfu.»

¹⁸ Abëram më pakëtëk idëd dëwu ña ñi ntëd hnë vatëh vacëvah vambë Mamëre, ðarël Ebëron hna, do ntinëhna hnam Ahwëhn a Wënu ña hn'ile cënade wasadëha.

14

Ipehët Lot g'ipankël gë Melëkisedek

¹⁻⁶ Wëlin itëfëta uwët sankaf vëhnañ ña. Hnë wabëhn pëhw gë waki hna (12), ahnañ ale waciko Kedor-Lawomër avë Elam ÿa

wëkëkëhniwo vëhnaŵ vëÿëntaŵ va, vëhni ye: Bera avë Sodom ÿa, gë Birësa avë Gomor ÿa, gë Sineyab avë Adëma ÿa, gë Semeber avë Seboyim ÿa do gë avë Bela ÿa, umë wacëde fëna Sowar. Bare hnë hwëhn pëhw gë watar hna (13), vërac ñañënaniho. Hnë bëhn hwëhn pëhw gë wahnah hna (14), Kedor-Lawomer gë vëhnaŵ vërar vële nkeniho va, (ahnaŵ Amërafel avë Mesopotami ÿa, gë Ariyok avë Elasar ÿa, do gë Tidal avë Goyim ÿa) mëkënihëhniwo Warefayi ŵa hnë Asëtarot-Karënayim hna, Wasus ŵa hnë Ham hna, do gë Wa-emi ŵa hnë Save-Kiryatayim hna. Mëkënihëhniwo Wahori ŵa ÿal hni hna wahun walëŵ hni Seyir hna, do tëfëlehnënihëhniwo hafo atëh El-Paran hna, ðarël wula hna. ⁷ Tac më mbokani gë cape En-Misëpat, umë lehnëde Kades. Më nihëni nkal Wamalesi ña fop do mëkënihëhni fëna Wa-amor wale lëdëko Hasason-Tamar va.

⁸ Awa ahnaŵ avë Sodom ÿa, gë avë Gomor ÿa, gë avë Adëma ÿa, gë avë Seboyim ÿa do gë avë Bela ÿa, (umë ye Sowar), më canënihëhni wasodafe walëŵ hni ŵa soñe pëhwëtani wët sankaf ŵa hnë lañ Sidim hna, umë ye tame Wov Wanjiry ña, ⁹ gë vëhnaŵ vëÿëntaŵ vële nkeniho gë Kedor-Lawomer va. Vëhnaŵ imbëd wëtëdëho gë vëhnah. ¹⁰ Nkeho hnam vankëd vajabah gudëro. Ahnaŵ avë Sodom ÿa g'avë Gomor ÿa hn'igary dëŵ hni hna, më njoni hnam; vële fehëko va gë wahun cowaniho. ¹¹ Vële wëkëkëhniwo va më nufëni fop hnapul vëvë Sodom gë Gomor va, do gë fop rokëtok le pehnaniho ÿa, njilehnëni. ¹² Kafi Lot, fatah

aheryu Abëram fa, Sodom hna ntëdëntiko, njo-ryaryënihawo fëna, gë hnapul lëwu ÿa fop.

¹³ Ale yaryëko më njik pëyahna Abëram Ebëre le lëdëko ðarël vatëh vacëvah Mamëre Hamor ÿa, umë yeho acëru Esëkol gë Aner; vëhni vërar tak nkwëryëlëniho gë Abëram. ¹⁴ Ga njëtak Abëram fatah aheryu fa aramp ntiyik, më mbarëpëkëhni vësan wakeme watar g'ipëhw g'imbëd gë vërar (318) vële hnagiko tere lëwu va, do tëfëlehnënihëhni hafo Dan hna. ¹⁵ Abëram më pitëndëlehnëkëhniwo vësan vërac wakore wayabah do pëgwëhni vëÿewë va g'umëd. Ndaÿëdëhëhniwo do tëfëlehnëdëhëhniwo hafo Oba, gë cape rahahn gë pëhna lav Damas ka. ¹⁶ Më mbijëk hnapul lëwu ÿa fop, do mbijëkawo fëna Lot gë hnapul lëwu ÿa, gë vësëval va do gë vëramp vëÿëntaÿ va.

Abëram gë Melëkisedëk

¹⁷ Ga mbokajëk Abëram ante mëkinihëhniwo vëhni Kedor-Lawomer do gë vëhnaÿ vërar vële nkeniho va, ahnaÿ avë Sodom ÿa kacakawo hnë lañ Save hna, (umë ye: Lañ Ahnaÿ). ¹⁸ Melëkisedëk*, ahnaÿ Salem† do yeho asëna wasadëha Wën Hunte Sëpëk Fop ña, më njojëk mburu do g'uñen. ¹⁹ Më ndëwanëka Abëram aki:

«Arabi Wën Hunte Sëpëk Fop ña do lik ambin inji g'inkal inji ndëwana Abëram.

²⁰ Arabi Wën Hunte Sëpëk Fop ña cëmbi kabi njëdëki imëk vëÿewë hu va!»

* **14:18** 14.18 Melëkisedëk fëhnëtanëk ahnaÿ usatah. † **14:18** 14.18 Salem fëhnëtanëk yam. Nkol tac wacëde gaki Yerusalem.

Awa Abëram më njëdfaka ihwëhn pëhw-wo hnë vile nuřajëko hn'uwët va.

²¹ Ahnaŵ avë Sodom řa më ntehnëka Abëram: «Bësaryeŵëhni vahnë vi do aworyary hnapul ři.»

²² Abëram më ntëkwaka: «Tufabuha Ahwëhn a, Wën Hunte Sëpëk Fop řa do lik ambin inji g'inkal inji: ²³ lëk, ñoñ nufëda viřë vile hwëhnëru vi, wëla fařařar ma řëba wapary. Koyëna kodila ahnës: “Mbetandanëbuha Abëram.” ²⁴ Ñoñ ñada soře lëmën ge gena ile tokëni vahnë mën ři do gë sah vële lapëhnajëko vi: Aner, gë Esëkol, do gë Mamëre, vëhni tebadëni.»

15

Akwëtëla Wën gë Abëram

¹ Ga ndëcëk watac, Ahwëhn a Wënu řa më tufëhnaka Abëram do ntehnë: «Antë ntaki, Abëram! Keryëdëmi do njëdfëdëmi ðus.»

² Bare Abëram më ntëkwak: «Ahwëhn Wën mën, soře ye yëdëdëhuo? Kwëhnala fatah fante lëwëd. Eliyëser mbë Damas, aramp tere mën ye ale lëwëd hnapul mën řa fop. ³ Ha, kabi yëdalihowëhnhna vutah, ale lid ðoku mën a lëwëd fop le hwëhnaŵu řa.»

⁴ Ahwëhn a Wënu řa më ntëkwaka: «Hali, gena umë lëwëd ile hwëhnaru řa: ale hnagëru wëjë dënk lëwëd.» ⁵ Tac Ahwëhn a Wënu řa më canëka Abëram hn'usank lëwë hna do ntehnë: «Yëkëry ambin ři do dëkwëry wahol ři ge kodu.» Tac më nkwënk: «Koyëna njabëdëni vutah hu va.»

⁶ Abëram më kwëtahnëka Ahwëhn a Wënu ɲa do Ahwëhn a Wënu ɲa soɲe rac catahnëka gë Abëram.

⁷ Më ntehnëka: «Ahwëhn a Wënu ɲa yebu, ale saniki hn'inaw̃ Ur vë nkal Salëde ɲa soɲe yëdaɲi ahwëhn nkal nte yehahnëru ɲi.»

⁸ Abëram më tëyëka: «Ahwëhn Wën mën, hak njëtëdëfu paryi ami hwëhnëd?»

⁹ Ahwëhn a Wënu ɲa më ntëkwaka: «Yonëhnewëhni wusaɲ wule hwëhnak wabëhn watar: yihni le wok nagëna, g'inankal cëval, gë yënki, tac ikuh ndampo gë fëpah fëndampo.»

¹⁰ Abëram më njojëkëhni wusaɲ wurac. Ndawëhni do ntëpëtëlehnehn fagant fo do kakëndëlehn ntëpëtële-wo g'antëpëtële nñentaɲ ɲa; wusëry w̃a fo nkoiko dëpëtëlehnëna.

¹¹ Wahuy më njiyëni wusaɲ hna, bare Abëram ntakëhniwo.

¹² Wati nte njodëho lav ɲa, Abëram wakwëd nñëhnëko dus. Awa umëhwëry mbahnah ntakah tëkëhnëlehnehn. ¹³ Ahwëhn a Wënu ɲa më ntehnëka hnë wakwëd wadëwu watac: «Yëtëry dus vële hnagëde hnë hnënk hu va ntëdëdëni hn'inkal nte nkoni vëhwëhnëna; vëramp yed, do mbërehnëdëni hnë wabëhn wakeme wanah (400). ¹⁴ Bare piniyëdëfuhëhni vële lidëhëhni vëramp va, do cahnëdëni hnam gë hnapul yabah. ¹⁵ Bare wëjë, ntidu untaf nëjah, yam cëmëdu do mbañëderu. ¹⁶ Mbokajëd wati nte nkedëni vutah vërah hu va warëm sankaf kabi dadëwëhniha Wa-amor ɲa ge waryëcëtëna wameh ɲa nkal li.» Koyëna ndakeryëko Abëram.

17 Ante njok lav do mëhwëryëk ðus ña, awa wûra hwëðfëh le sëhnëð gë ryoko hwëðfëh ndëcëtalehn tañ yëbëlan wusaŵ wule lëpëtik hna. 18 Awa koyëna kahnëndëko Ahwëhn a Wënu ña kwëtëla ña gë Abëram do ntehna: «Njëðafëfuhëhni vële hnagëde hnënk hu va inji nkal, yëbëlan le tëkwëk nkal Esipët hna hafo sën Efërat hna, sën sankaf ÿa. 19 Umë ye inkal Waken ña, gë Wakenis ña, gë Wakadëmon ña, 20 gë Wahit ña, gë Waperis ña, gë Warefayi wã, 21 gë Wa-amor ña, gë Wakanan ña, gë Wagirëgas ña, do gë Wayebus wã.»

16

Hnagi Isëmayel

1 Awa Sarayi, asëvalu Abëram, nagëðfilohna. Bare kabi kwëhna kawo aramp avë Esipët, ale waciko Agar, 2 më ntehnëka Abëram: «Nuru, Ahwëhn a Wënu ña maŵëna hnagu. Awa ðakëryin g'aramp mën aÿi. Kod mpëð nagëhnoŵëhni vutah.»

Abëram më maŵëk wanës asëvalu ña. 3 Awa Sarayi, më nufëka aramp alëŵu ÿa Agar, njëðahna asanu Abëram ñëla. Watac ante ndëcëko wabëhn pëhw (10) wante ntëðahnëko Abëram hn'inkal Kanan hna ntiyako. 4 Abëram më ndakëni gë Agar do ndonkëlehn.

Ga njëtëk ndonkëk, pëgwëlehn njafañënda Sarayi ale hwëhnëka ÿa. 5 Awa Sarayi më ntehnëka Abëram: «Wëjë ye ankaf wayeŵ wante yewëðëbu ñi! Ami yëðakina aramp mën a, bare kobëri ga njëtëk ndonkëk, njafañëðëho.

Arabi Ahwëhn a Wënu ña kitin yëbëlan wëjë g'ami!»

⁶ Abëram më ntëkwaka: «Aramp hu ÿa wëjë hwëhnëka! Diryehna gante ñađu ka.»

Awa Sarayi pëgwëlehn ntinda këm fo Agar afo nkary gë wula. ⁷ Mëleka Ahwëhn a Wënu ña më tëkatëka ðarël hnë hacëm hante ye hn'ankawñ nte yid' Sur. ⁸ Më tëyëka: «Agar, aramp Sarayi, ne matiru do ne njid'u?»

Më ntëkwaka: «Sarayi ale hwëhnëko ÿa yaryëdëfu.»

⁹ Mëleka Ahwëhn a Wënu ña më ntehnëka: «Bokary g'ale hwëhnëki, do dënëneriyehna.»

¹⁰ Do më nkwënëk: «Ahwëhn a Wënu ña njëdädehini vutah vujabah ðus. Ahnë kodina ndëkwëhni. ¹¹ Ndonkëru do facan hnagëdu. Isëmayel wäcëduha (umë fëhnëtanëd' Wënu ña nkwëryëd'), kabi Ahwëhn a Wënu ña nuð haÿëhnah hu wä. ¹² Ajë hu had fali fav fëk nked'. Mëtaryëdëhëhni vahnë va fop, do vahnë va fop mëtaryëdëniha. Minu fo ntëdëd'; vësañëdina gë hnënk lëwu ÿa fop.»

¹³ Agar më tëyak: «Paryi bi nubuha ale hnuðëho ÿi?» Do më macëka Ahwëhn a Wënu ña, ale hnësëhnëkawo ÿa «El-Royi», (umë fëhnëtanëk Wën hunte hnuðëho).

¹⁴ Soñe rac wäcande hacëm hante ye yëbëlan Kades gë Bered ÿa: kolomba Ber-Lahayi-Royi (umë fëhnëtanëd' kolomba ale wok cëmëdina hnuðëho).

¹⁵ Agar facan nagëko, do Abëram më macëka fatah fa Isëmayel. ¹⁶ Hnë wati rac Abëram

wabëhn wafëhw mbëd gë warar g'imbëd gë ryaw (86) kwëhnako.

17

Uwac Abëram wa nëmpëtaɗ Abëraham

¹ Awa ante nuŷako Abëram wabëhn wafëhw imbëd gë wahnah g'imbëd gë wanah ŋa (99), Ahwëhn a Wënu ŋa tufëhnakawo do ntehna: «Ami ye Wën Hwëhn Fanka Fop ŷa. Gefu kwëlëkwël g'ami do alind ile sanjek! ² Ntidëfu kwëtëla yëbëlan wëjë g'ami do yëɗaŷini vutah vujabah ðus.»

³ Abëram më ndëkwëhnëk yëka ŷi nkal hna, do Wënu ŋa më nkok nësëhnëdëha ntehnënda: ⁴ «Cape mën ŋa, wëli kwëtëla nte libu gë wëjë ŋa: acër bulunda yabah yëfu. ⁵ Godila aŷaci Abëram*, bare Abëraham macëɗeru, kabi ntidëmi Rëm wabulunda wayabah ðus. ⁶ Vële hnagëde hnë wëjë va njabëɗëni ðus hafo ntini wayal; do vëhnaŷ nagëdeni fëna hnë wëjë. ⁷ Njawënedëfu kwëtëla fu ŋa kwëlëkwël, tac vutah hu hna fëna gë vërah hni hna ge golihna: koyëna nkedëfu Wën hu do gë Wën vutah vunte hnagëde hnë hnënk hu va. ⁸ Ha, wëjë gë vutah hu vumbë acahn va njëɗaɗëmu nkal nte yehantu gaki uhneh ŋi, nkal Kanan ŋi fop. Vëhni hwëhnëd kwëlëkwël do Wën hudëŷ hni ha yedëfu.»

⁹ Wënu ŋa më mbok ntehnëka Abëraham: «Cape hu ŋa, wëjë gë vutah hu va do gë vutah vuntëŷ hni va ntënënedfun akwëtëla mën ŋa.

* **17:5** 17.5 Abëram fëhnëtanëk rëm le lënënik.

10 Wëlin akwëtëla mën nte yed yëbëlan ami gë wũhnë ña: fop vësan va tëfëka kácini.

11 Háci ÿa yed dahëse kwëtëla nte ye yëbëlan ami gë wũhnë ña. 12 Ge nuÿani wafac mbëd gë warar, fop vucan va kácëndeni kwëlëkwël. Kácehnëdñuhëhni fëna fop vëramp vële hnagik ÿal hu va do gë vëramp vële lawík hnë vëhneh wok vëyentina vëvë tere hu va. 13 Vëhni fop tëfëka kácëndeni. Umë yed dahëse vimbahn hun hna ile rufahnëd kwëtëla mën ña mbiÿëd kwëlëkwël. 14 Ale wode kácina ÿa, pitëde ñulunda lëwũ hna, kabi dënënëna kwëtëla mën ña.»

15 Tac Wënu ña më mbok ntehnëka Abëraham: «Asëval hu Sarayi, ñokëdñila aŵaca Sarayi, tame ŵac lëwũ ŵa Sara† yed. 16 Njëdëdñëfuha do g'umë njëdadëmina fatah facan; njëdëdñëfuha ñus, nked hnëm wabulunda wayabah, do nagëdeni hnë umë vëhnaŵ wabulunda.»

17 Abëraham më mbok ndëkwëhnëk kat yëka ÿa nkal hna, do pëgwëlehn ndasënd kabi ntehnadëho: «Hak kodëfu hnuÿaŵa fatah, ami ale hwëhnak wabëhn keme (100), do Sara wabëhn wafëhw mbëd gë wahnah (90) kwëhnak: hak kod nag?» 18 Abëraham më ntehnëka Wënu ña: «Iñë ryampo fo wũntadëmi: ahnaÿëna Isëmayel do afaŵa.»

19 Bare Wënu ña më ntëkwaka: «Hali, kwëtëla mën ña dida g'Isëmayel! Asëval hu, Sara, nagëhnëdñëhina facan, Isak‡ macëdñuha do ntidëfu kwëtëla mën ña gë umë do gë

† 17:15 17.15 Sara fëhnëtanëk aryag ahnaŵ. ‡ 17:19 17.19 Isak fëhnëtanëk «ndasëk».

vutah vuntëwu va ge umë gona. Kwëtëla nte wok pudina yed. ²⁰ Soje Isëmayel ÿa fëna, nkwëryëbu ile rëyëruho ÿa: ndëwanëdëfuha, ntidëfuha nagëhni vutah vujabah dus. Nked acër vësankaf vankol pëhw gë vaki (12) do nked acër asankaf bulunda yabah. ²¹ Bare kwëtëla mën ña gë Isak fo kahnëndëdëfu, facan fante nagëhnëdëhina Sara, bëhn hnë iÿi wati fa.» ²² Ga puhnak Wënu ña nësël gë Abëraham ña, tavëlehna nji.

²³ Hnë fac rac dënk, Abëraham kácehnëkawo aju Isëmayel gë fop vële hnagiko tere lëwu va do gë fop vëramp vële ntawëko va. Fop vësan vële hwëhniko tere lëwu va káciniho gante ntehnëkawo Wën ka. ²⁴⁻²⁵ Ante káciniho Abëraham g'Isëmayel, aju ña, wabëhn wafëhw mbëd gë wahnah g'imbëd gë wanah (99) kwëhnako do aju wabëhn ipëhw gë watar (13). ²⁶ Hnë fac rac fo káciniho Abëraham g'aju Isëmayel ²⁷ do gë fop vësan vëvë tere lëwu va, gë vëramp vële hnagiko ÿalu ma lawëko hnë vëhneh hna.

18

Sara pëyayik nuÿadëha fatah

¹ Fac ryampo, Ahwëhn a Wënu ña tufëhna kawo Abëraham darël vatëh vacankaf Mamëre* hna. Hnë rënka usank lëwu hna ntañako g'anent ga hnë wati le ÿak njakëd ulav hna. ² Tan nulehnëhni vësan vërar ga kahnëni ñawët lëwu toye. Abëraham matëlehn

* **18:1** 18.1 Mamëre fëhnëtanëk atëh nte sëvak.

rënka usank hna nkary kacahni do ndëkwëhn yëka ÿa nkal hna ³ do ntehn: «Demaryino asabu ÿal mën hna. ⁴ Njonëhniðëmu wënka toye awuyëtahnu wapary ñi do ayinëgawu hnë añi tëh. ⁵ Njëdadëmu le rokëdfun toye soñe avokahnu ayawũ, tac ndëcalëdfun nkawũ hun ña. Koyëna cabidiluhna aki fo ÿal mën hna.»

Vësan va më ntëkwani: «Cañëk! Diry wante hnësëru ñi.»

⁶ Awa Abëraham më ntëfëk mboka gë usank ñi tëkata Sara asëvalu do ntehna: «Nufëry ñap ile rëfëka ÿa ali vamburu vapërën vajabah.»

⁷ Tac më nkaryëk gë antega wusaũ, më tahnika fañihni fakonah do faniryah njëdfahna aryokun alëwu. Arac më ntëfëk soñe nëga. ⁸ Ga ñëhnëk faÿar fa, Abëraham më ntëdfëhnëkëhni vëhneh va gë wambël wañëhnah. Hnë wati nte tokëdfëniho ña, Abëraham darël lëw hni kahnëko kuyët tëh hna.

⁹ Tac më tëyëniha: «Ne nkeha asëval hu Sara?»

Më ntëkwakëhni: «Usank hna nke».

¹⁰ Aryampo hnë vësan vërac më ntehnëka: «Mbokajëdfëfu bëhn hnë iÿi wati dënk do tëkatëdfëfuha asëval hu Sara nuÿaka facan.»

Sara rënka usank hna nkeho, hamëhni Abëraham do nkwëryëko. ¹¹ Hara, Abëraham gë Sara asëvalu ntafëniho dfus, do Sara ndëcëkawo hnag ÿa. ¹² Awa, më pëgwëk ndasënd ntaÿary dëwu hna fo ntehnand: «Tame ntafëfu dfus do asan mën aÿi fëna ntafëk. Kod bi mbok përo gë asan?»

13 Awa Ahwëhn a Wënu ɲa më tÿëka Abëraham: «Soɲe ye ndasëk Sara? Soɲe ye ntehnad: “Kodina nke koyëna, ntafëbu dÿs soɲe hnagëwa fatah?” 14 Nkehëhna bi ile nkok kodina nti Ahwëhn a Wënu ɲa? Ge mbokajëbu bëhn hnë iÿi wati dënk tëkatëdëfu Sara nuÿaka facan.»

15 Ga ntakah ɲa, Sara më njahëtak ntehn: «Dasëla.»

Ahwëhn a Wënu ɲa më ntëkwaka: «Ha, ndasëru!»

Nkwajëla soɲe Sodom

16 Tac vësan va matëlehnëni pabëni Sodom. Abëraham më ntapëhnakëhni soɲe koyalëni.

17 Ahwëhn a Wënu ɲa më ntehnak: «Ñada sowëwa Abëraham ile ÿadëfu liwu ÿa 18 kabi tÿëka nke rëm bulunda sankaf hwëhn fanka. Soɲe hu ÿa ndëwadëfuhëhni wabulunda ɲa fop. 19 Tëhnabuha soɲe ntehnëhni viju gë fop vële hnagëde hnënk lëwu va tÿëka mawëhnëni vakwëda mën va, ntindëni ile sanëk do satëk; koyëna ntinëhnëdëfuha ile lehnëbuha ÿa.»

20 Awa Ahwëhn a Wënu ɲa më ntehnëka Abëraham: «Wante ntehnëdëni ntini vëvë Sodom gë vëvë Gomor va ɲayëk, wameh wadëw hni ɲa njabëk dÿs. 21 Cëlëndadëfu soɲe fëcëtaju wante wëryëdëfu ntehnëdëni ntini ɲi. Ge umë fop ntidëni, njëtëdëfu.»

22 Tac vësan vëhi hnë vërar hna kahnëtalehnëni njindëni gë cape Sodom, hara Ahwëhn a Wënu ɲa gë Abëraham nkonihö. 23 Abëraham më tÿhaka do tÿya: «Ahwëhn Wën, paryi bi mbëvehnëdëfuhëhni ndampo fo

ale wēnek gē ale wok menēna ŷa? ²⁴ Mpēd tēkēni vēsatah wafēhw imbēd (50) Sodom hna. Tavēndilihēhni hna bi vevē inī naŵ vi soŋe vēsatah wafēhw imbēd (50) vēle lēdēntik hnam vi? ²⁵ Hali, kodīla ali koyēna! Kodīla avēvehnēhni ndampo fo ale wēnek gē ale wok menēna, ali hni ndampo fo aŵen a gē asatah a. Wējē ale hitiŋēd duniŷa fop ŷa kodīla ali le wok catēna.»

²⁶ Ahwēhn a Wēnu ŋa mē ntēkwaka: «Ge tēkatēbuhēhni vēsatah wafēhw imbēd (50) Sodom hna, soŋe lēŵ hni ŷa tavēhnēdēfuhēhni vevē hnam va fop.»

²⁷ Abēraham mē mbok ntehnēk: «Tavēhnērye ryēku hnēsēhni, Ahwēhn Wēn, ami ale ye ivēd gē ibēhn aŷi fo. ²⁸ Mpēd warēkēna wafēhw imbēd (50) nkojēni vahnē imbēd (5). Soŋe vahnē imbēd (5) vēle wojēk vi mbēvehnēdū bi naŵ ŋi?»

Ahwēhn a Wēnu ŋa mē ntehnēk: «Bēvehnēda ge tēkatēbuhēhni vahnē wafēhw wahnah gē imbēd (45).»

²⁹ Abēraham mē mbok ntehnēk kat: «Mpēd wafēhw wahnah (40) fo nkeni.»

Ahwēhn a Wēnu ŋa mē ntehnēk: «Soŋe vahnē wafēhw wahnah (40) vērac bēvehnēda naŵ ŋi.»

³⁰ Awa Abēraham mē ntehnēk: «Kēlami, Ahwēhn, antē ntavi ge mbokēbu hnēsu kat. Mpēd wafēhw warar (30) fo rēkatēde.»

Ahwēhn a Wēnu ŋa mē ntēkwak: «Bēvehnēda naŵ ŋi la vahnē wafēhw warar (30) fo rēkatēbu.»

³¹ Abēraham mē mbok ntehnēk: «Ahwēhn, tavēhnērye ryēku vok hnēsu. Mpēd wafēhw wahi (20) fo rēkatēde.»

Ahwëhn a Wënu ña më ntëkwaka: «Soñe vahnë wafëhw wahi (20) vërac bëvehnëda naŵ ñi.»

³² Awa Abëraham më ntehnëka: «Këلامي, Ahwëhn, antë ntavi ge mbokëbu hnësu rëkwa ña. Mpëd ipëhw (10) fo rëkatëde.»

Ahwëhn a Wënu ña më ntëkwaka: «Soñe vahnë ipëhw (10) vërac bëvehnëda naŵ ñi.»

³³ Ga puhnak Ahwëhn a Wënu ña nësël gë Abëraham ña njilehn do Abëraham mbokalehn gë ñalu.

19

Inih naŵ Sodom

¹ Ante tëkëniho wamëleka waki ña, g'anëka ga, Sodom hna, Lot rënka naŵ hna ntañako. Nundëhni tun, matëlehn ñi pankëlëni do ndëkwëhn yëka ña nkal hna haryënkw lëŵ hni. ² Më ntehnëkëhni: «Këلامو, wëlawo mën, maŵëryin asëlu ñal mën hna, ntinëhnëdfëmu ile valëdfëhu ña. Kodun awuyëtawu wapary ña do aryaku hnam. Acahn g'acahnëfëd ga ndëcalëdfun.»

Wamëleka ña më ntëkwaniha Lot: «Hali, pëh hna ndakëdfëfun, ñëŵa bulunda hna.» ³ Bare Lot ndëñanëkëhniwo ñus hafo njini gë ñalu. Umë ntëvakëhni roka fëren do nkulëhnëhni vamburu tokëni.

⁴ Vëryakëlohna ten, ante kwërëniho tere ña vësan vëvë Sodom va; vëjar gë vicër, fop hnam nkeniho, ahnë gojëlohna.

⁵ Më macëniha Lot do tëyëniha: «Ne nkehëhni vësan vële yijëk ýal hu va anj nëka? Canihni, ñadëfun ryakëlahnëfu gë vëhni.»

⁶ Lot më cahnëk do pid rënka ýa kamëhni lëwu. ⁷ Më ntehnëkëhni: «Këlamu, vëyënta mën, antë aliwu uwi wëh! ⁸ Nëparyin: kwëhnabuhëhni vëryag vëhi vëyëtëlëhniha vësan ten. Njonëhniðëmuni, aliwuni gante ñadfun ka. Bare antë aliwuni inë vëyi vësan; kabi njijëni kuyëtani hn'icën tere mën hna.»

⁹ Bare më ntëkwaniha: «Kërënary hn'ani! Ahneh fo yeru do aýand aye ahitiñ ýal fu li! Awa, ntiferu wëh ntëbini vëhni!» Më cañëtëniha Lot gë fanka do tëhalehnëni rënka ýa soñe tënkëni.

¹⁰ Bare wamëleka waki ña më pidëtëni rënka ýa pëlanaha Lot, ndohëniha bambery do pidëni.

¹¹ Tac umë mëpënënihëhni vële hwërako rënka tere va, vëjar va gë vicër va per, do vëhnuðilohna hn'ile nke rënka tere ýa.

¹²⁻¹³ Wamëleka waki ña më ntehnëniha Lot: «Nihëðëfun inji naw, kabi Ahwëhn a Wënu ña nkwëryëk fop wameh wayabah wante ntini vëvë inji naw vi, do payikëfu hnihëfu. Ge nkeni hn'ani vahnë vëhañary vële yerun hnënk, vutah hu ma vëyëla hu, canëryihni aýa wëtëhni ani.»

¹⁴ Lot më njik pëyahni vëyëlawu, vële hwëhnëkëhniwo vëragu va. Më lehnëkëhniwo: «Matëryin ñap asahnu hn'inji naw, kabi Ahwëhn a Wënu ña nihëd!» Bare vëhni ntiyahnekëhniwo nëh nëhahnëðëhëhniwo.

¹⁵ Wakëwak ýa, wamëleka ña ñankëðënihawo Lot, ntehnëndëniha: «Matëry! Nufëryehna asëval hu gë vëryag hu vëhi vi, ge ñadiluhna

asëmentiwu gë vëvë inji naŵ vi ge kitinjëdeni soŋe wameh wante ntini ŋa.»

¹⁶ Kabi nkoko kwajëlehndand, wamëleka waki ŋa më pëlanihëhni wëbák ŋa, umë g'asëvalu do gë vëryagu, canënihëhni naŵ hna, kabi Ahwëhn a Wënu ŋa ñadëho pehëtëhni.

¹⁷ Ante canënihëhni ŋa, mëleka ryampo më ntehnëka Lot: «Garyëry afehët ntaŵary hu ŋa! Antë ayëka hamëhni do antë ahahn wëla sëñ! Garyëry asoŵa kuŋ hna soŋe antë asëm!»

¹⁸ Lot më ntëkwak: «Hali, Ahwëhn, ¹⁹ paryi nke, ami, aryokuŋ hu ŷa, tëkëbu hnuŷaŵu ipab hu ŋa do ndemaruho d'us g'ipehët ntaŵary mën ŋi; koda yaryu hafo rëku kuŋ hn'ani, hara wëh ŵa tëkalohna, do sëmu. ²⁰ Nuru faŋi fankol hn'ani? Naŵëna, kodëfun yaryëfu hafo hnam soŵafu. Maŵëryanëryifu yifu soŵafu hnam-kabi fatoy fo ye-soŋe feharyahnëfu walaŵary fu ŵa.»

²¹ Mëleka ŷa më ntehnëka Lot: «Awa! Mbokëdëmi ŵawëryani kat inji dëma do nihëda fankol fante lehnëru fi. ²² Garyëryin ñap ayiwu asoŵawu hnam, kabi ñoñ koda liwu ge tëkëluhna hnam!» Soŋe rac ankol tac Sowar maciko (umë fëhnëtanëd «naŷëna»).

²³ Wati nte pëhniðëho lav ŋa, tëkëdëniho Sowar hna. ²⁴ Awa Ahwëhn a Wënu ŋa më këfik g'ambin hn'inkal Sodom hna gë Gomor hna rëv hwëdëh do gë wëraka wale fëdëd. ²⁵ Umë nihëk gë uŵeh sankaf waŷi wahnaŵ do gë resiŷo hna fop. Fop vahnë vëvë waŷi wahnaŵ va cëmëniho do gë vile fëhnëko nkal va per. ²⁶ Asëvalu Lot

më njëkak hamëhni, më mbacik nke had apahn wanjiry.

²⁷ Ga pacëk kobëri fo g'acahnëfëd ga, Abëraham më njik le kahnëko haryënkw Ahwëhn a Wënu ña. ²⁸ Më njëkëk gë cape Sodom gë Gomor do gë resiyo ÿa fop do më nuk ga cëhnëd hwëcic. Gë anjan can kaf mëntëlëniho.

²⁹ Koyëna, ante mbëvehnëko Wën wahnaw wawë iÿi resiyo ña, kabi dënkwe lawohna Abëraham, do pehetëkawo Lot hn'uwëh le mbëvehnahnëko wahnaw wale ntëdahnëko wã.

Lot gë vëryagu

³⁰ Tac, Lot më matëk Sowar hna kabi ntakëkawo nko ntëd hnam, do nji ntëdëni gë vëryagu hn'ikuñ. Hn'uhary ñëwëniho gë vëhni. ³¹ Fac ryampo, fandënkwe ryënkwa fa më ntehnëka aheryu: «Nëpary, rëm fu ÿi biyëdina cërëd do vësan vëhawary vëyena resiyo li soñe ndakin nuÿahnihni vutah, gante ntidëni vahnë fop ka. ³² Pëdëfuhna uñen hafo ndëw tac ndakin nagëhnahnihna vutah nkohahn hnënk lëwu ÿa.»

³³ Hn'umëd tac, më ndëwëneniha rëm hni do fandënkwe ryënkwa fa më njik ndakëni gë rëmu. Lot ndëwëko ðus, yëtalohna ile ntiko aryagu ÿa.

³⁴ Ga pacëk fandënkwe ryënkwa fa më ntehnëka aheryu: «Wëli umëd nte ryëcëk ñi ndakëbun gë rëm mën ÿa; bokëfu ndëwënihna dol tac g'ayi aryakëgu. Kabi koyëna fo nagëhnëdëha vutah.»

³⁵ Hnë anëka tac mboko ndëwëneniha rëm hni do maherya njigëlehn ndakëgëni gë rëmu. Lot mboko ndëwë ðus, yëtalohna ile ntiko aryagu ÿa.

³⁶ Awa, koyëna ndonkëndëkëhniwo Lot vëryag vëhi vëlëwu va. ³⁷ Fandënkwëryënkwa fa facan nagëko do maca Mowab (umë fëhnëtanëd «ale wätik hnë rëm»); rëm hnënk Mowab vële wok hafo dol* va ye. ³⁸ Maherya fëna më nagëka facan, do maca Ben-Ami (umë fëhnëtanëd «fatah hnënk mën»); rëm hnënk Amon vële wok hafo dol va ye.

20

¹ Abëraham matëko hnam njind gë cape resiyo Negev; yëbëlan Kades gë Sur ndahëko, tac nji neh Gerar hna ² do hnam ntehnëdëho soje asëvalu Sara ya: «Ahery mën ye.»[☆] Soje rac Abimelek, ahnañ avë Gerar ya nufahnëkawo Sara.

³ Bare g'umëd ga, Wënu na më tufëhnaka Abimelek hnë hufakery do nteha: «Soje asëval ale hnufëru yi cëmëdu, kabi ñëlik.»

⁴ Hara Abimelek nte woko vëvankëna ten ryëka gë Sara na më ntëkwak: «Ahwëhn ami gë bulunda mën yi ñoñ dilëfuhna! Ndañëduha bi ale wok menëna? ⁵ Abëraham umë dënk lehnëko aheryu ye do Sara fëna njawëñëk acëru ye. Ahwëhn, toña ye do ñoñ dila wëh.»

⁶ Wënu na më ntëkwaka hnë hufakery hutac dënk: «Toña ye ñoñ dilihna wëh, njëtëbu ami fëna. Ami wok tavëlihna aya do koyëna memaÿëhnëmi ali wëh haryënkwa mën.

⁷ Tame bësaryehna asanu ayi asëval. Kila ye; njëfanëdëhi soje afehary ntañary hu na. Bare

* **19:37** 19.37 Hafo dol fëhnëtanëk wati ale herëk a; ndampo fo nke gë 19.38. [☆] **20:2** 20.2: Wapëgwala 12.13; 26.7

ge bësaliha, yëtëry wapacëk cëmëdun fop gë vëlëw hu per.»

⁸ Abimelek më matëk kobëri fo do macëhni vële rëhaka va pëyahni wante ndakeryëk ña. Vërac më ntakekëhni d'us. ⁹ Abimelek më macehnëka Abëraham do tëya: «Soñe ye liruhefu aki? Ntiyehnëruhëfu ami gë bulunda mën ÿa uweh ÿayah. Nturuho ile nkok ahnë didilohna muk. ¹⁰ Ye fëlaki soñe alihahn iÿin?»

¹¹ Abëraham më ntëkwak: «Ntehnabuho vahnë vëvë hnani vi vëlënëndilahn Wënu ña do ndawëdëniho soñe asëval mën aÿi. ¹² Do dënk toña ye ahery mën ye: rëm ryampo fo yebun, bare bankëlëfunahna hnëm. Soñe rac kolahnëk nke asëval mën. ¹³ Ante canëkowo Wën hnë tere rëm mën hna, ntehnëbuhawo asëval mën aÿi: "Hn'ile-wo-le njiðe hna, demarye alehn acër hu yëbu."»

¹⁴ Ante puhnak Abëraham wanës ña, Abimelek më nufëkëhni wape gë wuhnankal gë wuhni gë vëramp vësëval do gë vësan, njëdahn Abëraham mbësalehna asëvalu Sara. ¹⁵ Abimelek më mbok ntehnëka Abëraham: «Nkal mën ñi wëjë hwëhnëk. Dëdëry hn'ile-wo-le canahnëki hna.» ¹⁶ Tac ntehnë Sara: «Nuru, njëdabuha wanëc wëli koryi acër hu: umë ye dahëse le yëtëndanëdëhëhni fop vële yerun va menëlihn iñë.»

¹⁷ Abëraham njëfakawo Wënu ña. Wënu ña njërënekawo Abimelek gë asëvalu do gë vëryokun vësëval vëlëwu va, do kodëniho mbok nagëni. ¹⁸ Kafi Ahwëhn a Wënu ña ures le nkok kodina ndonk asëval ntihahnëkëhniwo fop tere

Abimelek ÿa, soŋe inuf asëval Abëraham ale wãciko Sara ÿa.

21

Hnagi Isak

¹ Ahwëhn a Wënu ña ndemakawo Sara gante ntehnëkawo ka. ² Ndonkëko do nagëhna Abëraham, nte rëko ntaf ña, facan gante ntehnëkawo Wënu ka do ³ Abëraham më macëka Isak. ⁴ Kacehnëkawo ante nuÿako wafac imbëf gë warar ña (8), gante ntehnëkawo Wënu ka. ⁵ Abëraham wabëhn keme (100) nuÿako ante nagiko Isak ña.

⁶ Awa Sara më ntehnëk: «Wënu ña njëdfako uhnatah le ryasëndanëdëho*, do fop vële yëtaf hnagi Isak va ndasëntëdeni.» ⁷ Më mbok ntehnëk kat: «Mo hođëho ntehna Abëraham hnë fac ryaw Sara njëwëndëdëha fatah? Bare mama cërahnëk nagëhnëbuha facan.»

Abëraham ntađëha Agar g'aju Isëmayel

⁸ Fatah fa naÿëko do Sara tavëtehnëkawo bël inja. Hnë fac le tavëtendëho ÿa, Abëraham ambënt cankaŋ ntiko.

⁹ Fac ryampo, Sara nukawo aju Agar mbë Esipët, ale nagëniho gë Abëraham, ga nëhahnëdëha† Isak fatah fantewu fa. ¹⁰ Më ntehnëka Abëraham: «Daryehna asëval aramp aÿi g'aju, kabi aju asëval aramp aÿi tëfëlahna nuÿanti ntëw inja gë Isak ajë mën aÿi.»

* **21:6** 21.6Isak fëhnëtanëf «ndasëk». † **21:9** 21.9 Nëhahnëdëha kođ pëhnëtan nëhëdëniho ma njafanjëdëha.

11 Wanës watac pëmpëhnahnëkawo ðus Abëraham, kabi Isëmayel fëna aju yeho. 12 Bare Wënu ña më ntehnëka: «Antë pëmpëhnahni soñe ajë hu gë hnëmu. Mawëry ali fop le ntehnëdëhi Sara ÿa. Kabi gë Isak nuÿaduhëhni vutah vunte lehnëmi yëdadëmini va. 13 Bare soñe ajë aramp hu ÿi, ntidëfuha umë fëna rëm ðulunda, kabi umë fëna ajë hu ye.»

14 Ga pacëk, Abëraham më matëk koßeri fo g'acahnëfëd ga, nuf vamburu gë ryëpët wëнка njëdahna Agar do koyahni umë g'aju. Njilehn nkwërëtantd hnë wula vë Berëseba hna.

15 Ante puk wëнка ña ryëpët hna, më tavëka fatah fa kuyët hnë fatëh 16 do ñji ntaña cahët, hnë vëntacel keme (100) ntëbi, kabi ntehnadëho: «Ñada hnuwüwa ga cëmëd fatah mën fi.» Awa më ntañak cahët do pëgw kond.

17 Wënu ña nkwëryëko kopa fatah fa do mëleka Wënu ña më macika Agar g'ambin do ntehna: «Ye ga ye, Agar? Antë ntaki, kabi Wënu ña nkwëryëk wako fatah fa hn'ile tavëruha hna. 18 Matëry! Nufëryehna ajë hu do yawënerëyehna ðus, kabi gë umë ntidëfu ðulunda sankaf.»

19 Wënu ña më tufëka Agar kolomba. Më njik tëmpënëk ryëpët hna wëнка do njëdahna aju ciya.

20 Wënu ña pabëkawo fatah fa. Naÿëko do wula Paran hna ntëdëko. Hnam asary g'unwary yeho do 21 hnëmu asëval avë Espët njëkëlehnëhnëkawo.

Abëraham kwëtëlëdëni gë Abimelek

²² Hnë yamani rac, Abimelek gë Pikol asankaf wasofade walëwu wã, njiniho vëhni Abëraham hna do ntehna: «Njëtëbun Wënu ña gë wëjë nkerun hn'ile-wo-le liđu hna. ²³ Awa tame, dëkënde g'uwac Wënu ña tokadilihohna ami, vutah mën va fëna do gë vërah vutah hni va. Kwëhnabuho nëf soje lëw hu ÿa. Wëjë fëna, kwëhnary nëf soje lëmën ÿa do g'inkal nte lëdahnëru ñi.»

²⁴ Abëraham më ntëkwak: «Ha, ntëkëbu.»

²⁵ Tac Abëraham nuÿako fere pëyahna soje kolomba le nufëniho gë fanka vahnë Abimelek va. ²⁶ Abimelek më ntëkwaka: «Yëtëla bi mo lik rac. Wëjë dënk, pëyalihowohna. Dol fo njëtaďëfu.»

²⁷ Abëraham më nufëkëhni wape gë wuh-nankal do gë wuhni njëdahnä Abimelek do vëhni vëhi ntiniho kwëtëla. ²⁸ Abëraham më pitëkëhni vupe vucëval mbëď gë vuki. ²⁹ Abimelek më tÿëka: «Soje ye fitëruhëhni vunji vupe mbëď gë vuki?»

³⁰ Abëraham më ntëkwaka: «Mawëry arebahni soje aryënkwëtahnënd paryi ami yabëk iÿi kolomba.» ³¹ Soje rac macahnëde hnam Berëseba (umë fëhnëtanëď «kolomba idëk», ma «mbëď gë vuki»), kabi hnam ntëkëniho vëhni vëhi tak.

³² Awa koyëna kwëtëlëniho Berëseba hna. Tac, Abimelek mbokalehnëni gë Pikol asankaf wasofade ÿa g'inkal Filisët. ³³ Abëraham pëlëko atëh Tamaris Berëseba hna, do cëmbëďëhawo Wën hunte ye kwëlëkwël ha macatënda Ahwëhn

a Wënu ña. ³⁴ Abëraham wabëhn wayabah ntiko hn'inkal Filisët hna.

22

Abëraham pëhwëtak cënahna Isak sadëha

¹ Ga ndëcëk watac, Wënu ña njëkëhnahnëkawo Abëraham. Macëkawo: «Abëraham!» do Abëraham më mëtaka: «Nëpami!»

² Wënu ña më ntehnëka: «Nufëryehna ajë hu Isak, ryamboli asëval hu ale ýađu ðus ýi, ayi hn'inkal Moriya hna. Do hnam, ndawëhnëduhowa do afëða had sadëha hn'ikuñ nte yabëðëmi hna.»

³ Ga pacëk, Abëraham më matëk kobëri fo g'acahnëfëd ga. Më calëk wadëhwa ña soñe sadëha ýa, ndibënda fali falëwu fa do njohna aju Isak gë vëryokuñ vëhi vëlëwu kahnëtalehn gante nkabëkawo Wën.

⁴ Hnë fac rarëna hna, Abëraham nuko ñawët kuñ nte njihahnëðëho ña.

⁵ Abëraham më ntehnëkëhni vëryokuñ vëlëwu va: «Ñëwëryin ani gë fali fi; ami g'ajë mën aýi kayëðëfun yañ sëmbifuna Wënu ña, tac mbokajëðëfun.»

⁶ Abëraham më ndibëndëka aju Isak wadëhwa sadëha ña; umë hwëðëh ha g'icar ña njoko. Njilehnëni vëhni vëhi tak ndampo fo. ⁷ Isak më tëyëka rëmu Abëraham: «Apa?»

Abëraham më ntëkwaka: «Ye ye ajë mën? Nëpami.»

Isak më ntehnëka: «Kwëhnayinëk hwëdfëh ha gë wadëhwa ña, bare ne nkeha fape soñe sadëha ÿa?»

⁸ Abëraham më ntëkwaka: «Ajë mën, Wënu ña njëfahnëdfëha umë dënk fape sadëha fa.» Vëhni vëhi tak nkonihò njindëni ndampo fo.

⁹ Ga tëkëni hn'ile nkabëkawo Wën hna, Abëraham më ntik hn'ile cënade sadëha hna do kwët yañ wadëhwa ña. Tac ñaba aju Isak, do tinda hnë wadëhwa wante kwëtëko hn'ile cënade sadëha hna. ¹⁰ Tac nuf cary ina soñe káca aju. ¹¹ Bare tañ mëleka Ahwëhn a Wënu ña më macika g'ambin: «Abëraham! Abëraham!»

Abëraham më mëtaka do ntehnë: «Ha, nëpami!» ¹² Mëleka ÿa më mbok ntehnëka: «Antë aÿaka fatah fi! Antë alihna wëh! Njëtëbu tame ntënëndëduha Wënu ña, kabi ñwëÿëryanëlihahna ajë hu, ryamboli asëval hu ÿi.»

¹³ Awa Abëraham më nuka yënki ga pëlayik wamiry ña hnë fasëc. Më njinëhnëka gwëcëta Isak gë yënki ÿa soñe sadëha ÿa. ¹⁴ Abëraham më macëk yëwë rac: «Ahwëhn a Wënu ña njëfahnëd.» Soñe rac wok wacahnënde ha gaki: «Hn'ikuñ hna, Ahwëhn a Wënu ña njëfahnëd ile rëfëka ÿa.»

¹⁵ Tac mëleka Ahwëhn a Wënu ña më mbok macika Abëraham g'ambin higëna ÿa ¹⁶ do ntehnë: «Wëli ile ntehnëk Ahwëhn a Wënu ña: ntëkëhnëmi g'uwac mën wã dënk, kabi aki ntiru, ñwëÿëryanëlihowahna ajë hu, ryamboli hu ÿa, ¹⁷ ndëwanëdëmi do njabënëdëfuhëhni vutah hu va had wamol wavë g'ambin wï ma nkërëyal

nte ye tēfary wov ŋi. Nufēdēni wahnaw̃ vēle
 ŷeŵēkēhni va. ¹⁸ Wabulunda wabē nkal ŋi fop
 gē vēhni ndēwanēdēni kabi maŵēhnēruho.»

¹⁹ Tac Abēraham g'aju mbokalehnēni gante
 nkeni vēryokuŋ vēlēwu do kahnētalehnēni
 mēncēndēni gē Berēseba. Hnam nkoko ntēd
 Abēraham.

Viju Nahor

²⁰ Ga ndēcēk watac, Abēraham pēyayiko
 Milēka fēna nagēhnēkawo aheryu Nahor vutah
 vucan: ²¹ Us yeho fandēnkŵeryēnkŵ fa, gē
 aheryu ŷa Bus, gē Kemuwel rēmu Aram, ²² gē
 Kesed, gē Aso, gē Pilēdas, gē Yidēlaf do gē
 Betuwel. ²³ Betuwel yeho rēmu Rebeka ŷa. Vēyi
 ye vutah mbēd gē vutar vunte nagēhnēkawo
 Milēka Nahor aheryu Abēraham va. ²⁴ Nahor
 kwēhnakawo asēval ahigēna. Rewuma maciko.
 Umē fēna nagēkēhniwo vutah: Teba, gē Gaham,
 gē Tahas do gē Maka.

23

Icēm Sara ŋa

¹ Sara, asēvalu Abēraham, wabēhn keme gē
 wafēhw wahi g'imbēd gē waki (127) nuŷako
 cēmat. ² Kiriya-Arēba hna cēmēko, dol Ebēron
 macēde, hnē nkal Kanan hna. Abēraham ntiko
 wakwēy asēvalu ŋa do kodēho soŋe icēm dēwu
 ŋa.

³ Tac Abēraham mē matēk haryēnkŵ asēm
 alēwu hna do nji ntehnēhni Wahit ŵa aki:
⁴ «Ahneh fo yebu ŷal hun li, ale sēlēndik
 hnē ŵuhnē do ryēcēlehnēd. Bare asēval mēn

a cëmëk. Awa gwafëryino iyag ýal hun li vañahnëwã*.»

⁵ Wahit wã më ntëkwaniha: ⁶ «Muntayiru aŵaw ahnëpafu! Wënu ña ntiki asan ahwëhn nafa fagant lëw fu. Bañëryehna asëval hu hn'iyag nte ýak fërënak walëw fu li. Wëla aryampo ñwëýëryanëdfilihna iyag dëwu ña soje avañahna.»

⁷ Awa Abëraham më tihakëhni ndëkwëhn haryënk w lëw hni, ⁸ do ntehnëhni: «Ge paryi maŵërun vañëwã asëval mën aýi ani, tëyëndinoŵa Efëron, aju Sohar, ⁹ nkwafo iyag ibë resiyo Makëpela nte ye hnë ikëd kaý dëwu ñi. Dehnëryina nkwafo gante ñad ka, tase hun. Nkehahn dëmën.» ¹⁰ Efëron hnam dënk nken-tiko. Më ndekak soje ntëkwahna Abëraham nkwëryahnëni wahit wã fop ýëwã bulunda† hna ntehn: ¹¹ «Demarye, aŵaw ahnëpaŵo, gwafëdila muk kaý inji gë yag inji. Tase vëvë ýalënta mën vi, njëdëmi, kodu avaña hnam asëval hu.»

¹² Kat Abëraham më mbok ndëkwëhnëk haryënk w Wahit hna, ¹³ tac ntehna Efëron hafo fop nkwëryëni, më lehnëko: «Këlami, nëparye! Njëdadëmi koryi soje kaý inji. Maŵëry iýi koryi soje holahnu vañëwã asëval mën aýi.»

¹⁴ Efëron më ntëkwaka Abëraham: ¹⁵ «Nëparye, këlami! Ikaý nte hode nkwafo wanëc koryi wakeme wahnah fo (400), kwëhnana nafa yëbëlan lëw fu! Awa bañëryehna asëval hu!»

* **23:4** 23.4 Wati rac, vësëm va hnë wakary mbañëdëniho, vambamb fakuj hna. † **23:10** 23.10 Ýëwã bulunda ýa renka kece nkol hna nkeho.

¹⁶ Abëraham maŵëko do njëdfahnëko ile nësëko Efëron ŷa tase vëvë ŷalëntaŵu va, wanjéc wakeme wanah (400) koryi vë wati rac.

¹⁷ Kobëri tac, ikaŷ Efëron nte yeho hnë resiŷo Makëpela favalëko gë Mamëre ŷa, gë iyag nte yeho hnam ŷa do gë fop vatëh vante yeho ßambery kaŷ va ¹⁸ Abëraham hwëhnëko. Fop Wahit wale yeho hnam va wasefe yeho.

¹⁹ Tac Abëraham më mbañëka asëvalu Sara hnam, ðarël Mamëre hna, më wacëfe tame Ebëron, nkal Kanan hna. ²⁰ Ikaŷ iŷa gë yag nte yeho hnam ŷa golohna kwëhnëni Wahit. Abëraham hwëhnëko gë maŵal dëŵ hni ŷa, soŷe mbañahnëndëhni vësëm vëlëŵu va.

24

Isak gë Rebeka

¹ Abëraham cërëko ðus. Ahwëhn a Wënu ŷa ndëwakawo hnë fop. ² Hnë fac ryampo, Abëraham më ntehnëka aryokuŷ alëŵu ale ŷak lafëk tere ŷa. Umë yeho ankaf fop hnapul Abëraham ŷa. Umë lehnëkawo: «Kuyëtëry vák hu ŷi mbuf mën li* ³ do dëkënde gë Ahwëhn a Wën le hwëhnëk ambin ŷi gë nkal ŷi, yëkëlehnëndilihahna ajë mën aŷi asëval avë hnë iŷi nkal Kanan nte lëdfahnëbu ŷi. ⁴ Bare dëkënde alehno njidu hnë nkal nte watahnibu hna ayëkëlehnënehna ajë mën a Isak asëval hnënk mën hna.»

* **24:2** 24.2 Kuyëtëry vák hu ŷi mbuf mën li fëhnëtanëk ikwëry namu wasëwif hna do rac rufahnëf ntif ile ntehnëk ŷa; do ge cëmëk ani gë rac vutah vuntëŵu va ntifëni g'uŵac lëŵu.

⁵ Aryokuṇ a më ntëkwaka: «Ye lidëfu ge asëval a ṇwëyëk soṇe tēfe ani? Awa, tēfëka bi wënceryëwa ajë hu hn'inkal nte watahniru hna?»

⁶ Abëraham më ntehnëka: «Hali, ṇwëyëry ðus soṇe a wëncerya ajë mën ayi hatac. ⁷ Ahwëhn a, Wëñ le hwëhnëk ambin ṇa, caniko tere rëm mën hna g'inkal hnënk mën ya. Nësëhnëko do ntëkëhnëko njëdäðëhëhni vutah mën va kwëhnëni inji nkal ani. Cañëtidëha mëleka lëwu ya haryënkwa hu soṇe aholahn ayonëhnehna asëval ajë mën ayi. ⁸ Ge asëval a ma wëna tēfi, awa nti hëtað idëk nte lëkënduho ṇa; bare antë a wëncerya muk ajë mën ayi hatac.» ⁹ Awa aryokuṇ a më kuyëtëk vák lëwu ya hn'imbuf Abëraham hna do ntëkëhna nte hna ntið fop ile ntehnëka nti ya.

¹⁰ Tac, aryokuṇ a më nufëkëhni wayonkomb ipëhw (10) wuva Abëraham wä do njoryary fop ile fërënak hnë hnapul le kwëhnako Abëraham ya. Kahnëtahehn pað gë inaw nte ntëdahnëko Nahor ṇa, gë cape tahahn pëhna lav Mesopotami ka. ¹¹ Aryokuṇëhn Abëraham ya tëkëko ðarël hnë kolomba le woko gena naw hna, më njinëgehnëkëhni wayonkomb wä. G'anëka nkeho, hnë wati le njijëdëniho vësëval yëry wënka ṇa.

¹² Më njëfak aki: «Ahwëhn, Wëñu Abëraham nte ryokuṇëhnëdëfu ṇi, ma wëryanëhnërye fankëlëfu gë ale valëko wä ya. Tufahnëry koyëna ipërëna nte hwëhnaru soṇe Abëraham ale ryokuṇëhnëdëfu yi. ¹³ Wëli ðarël kolomba

hna nkebu do vëryag vëvë inji naŵ vi njijëdëni ÿëry wënka ɲa. ¹⁴ Dol tëyëdëfuhä aryampo hnë vëhni nkury unkwahn ntëŵu ɲa soɲe siyawu. Ge ntehnëko “Ciyary, njëdëdëfuhëhni fëna wayonkomb hu wï ciyantini”, awa, njëtëdëfu umë ÿaryaryëdëfuhä aryokuɲ hu ÿi Isak. Koyëna njëtëdëfu ntiru gë uhwëhna nëf soɲe ale ryokuɲëhnëdëfu ÿa Abëraham.»

¹⁵ Ani gë puhnahnënd iyëfa ɲa tëkëlehni Rebeka, aryagu Betuwel, unkwahn ntëŵu ɲa nkus hna. Betuwel ajë Milëka gë Nahor yeho, aheryu Abëraham. ¹⁶ Fandag fankwamah dëus yeho; yëtëlëhniwohna vësan. Cëlëndako kolomba hna, tëmpën unkwahn ntëŵu ɲa do kayënda.

¹⁷ Aryokuɲ Abëraham ÿa më nkaryëk pankëlëni do ntehna: «Këlami, yëdërye siyawu toye wënkahu ɲi.»

¹⁸ Më ntëkwaka: «Këlami, Apa, ciyary.»

Më nkwëtëndak ñap nkwahn uɲa do njëdëfahna ciya. ¹⁹ Ga njëdëfaka ciya, më ntehnëka: «Ñëryëhnëdëfuhëhni fëna wayonkomb hu wï ciyantini afo mërëni.» ²⁰ Më kotak ñap wënka wabë nkwahn dëŵu ɲa kosa hna, tac nkary mbok ñëryi kat. Pëdëkëhniwo wayonkomb wä fop. ²¹ Asan a njëkëdëhawo aryag a hara ñoñ nësëna, do tëyadëho bi Ahwëhn a Wënu ɲa canjëndanëk uyas lëŵu wä.

²² Ante puhnani wayonkomb ciya ɲa, asan a më canik waryið walëŵu hna njëdëfahna aryag a anënk sanu le hwëhna nafa yabah do gë wame sanu waki wante hwëhna ule-wo-le nafa yabah fëna. ²³ Tac më tëyëka: «Aryag mo yeru?»

Pëyarye këlami bi nkehëhna igwac tere rëmu hna soje asëlëndahnëfu ryakëfu dol hnam gë vële lapëhnađëho vi?»

²⁴ Aryag a më ntëkwaka: «Betuwel ye rëm mën ÿa, aju Milëka gë Nahor.» ²⁵ Më nkwënëk: «Lury ÿa gë idël inja njabëk ÿal fu hna, do gë hn'ile kodun aryaku fëna.»

²⁶ Asan a më ndëkwëhnëk yëka ÿa nkal hna do camehna Ahwëhn a Wënu ña ²⁷ ntehn: «Camehnëmi Ahwëhn, Wën ale ryokuñëhnëđëfu Abëraham! Tufahnëđu kwëlëkwël ipërëna hu ña do g'ikahnënda hu ña gë cape ale ryokuñëhnëđëfu ka: hnë uwi yas Ahwëhn a Wënu ña njiryeryëko satën fo gë hnënk ale ryokuñëhnëđëfu ka.»

²⁸ Aryag a më nkaryëk pëyahn tere hnëmu hna le ryëcëtak ÿa. ²⁹⁻³⁰ Hara Rebeka kwëhna kawo acër ale waciko Laban. Nuko anënk ña gë wame ña hnë vák aheryu hna do nkwëryëko ga tëfëtađe ile ntehnëkawo asan a. Awa më nkaryëk nji tëkata asan a gë wayonkomb walëwu wã darël kolomba hna ³¹ do ntehna: «Yij ÿal fu hna, wëjë ale ndëwak Ahwëhn a Wënu ña. Soje ye ÿëwëru hnë gwac li? Pëhwëtëbu cery ña do ntinëhnëbuhëhni wayonkomb hu wi hn'ile nëwëdëni.»

³² Awa aryokuñ Abëraham ÿa më njik vëhni Laban hna. Më nkwëtëndini wayonkomb wã ile ndibëniho ÿa do njëdayini ile tokëdëni. Do njonëhniijini fëna aryokuñ Abëraham ÿa gë vële lapëhna kawo va wënka nkuyëtahnëni wapary ña. ³³ Më njëdayik roka, bare më ntehnëk: «Tokëdfa ge gena nësëbu le ÿađëfu hnësu ÿa.»

Laban më ntehnëka: «Awa nësëry!»

³⁴ Asan a më ntehnëk: «Aryokuᅇ Abëraham yebu. ³⁵ Ahwëhn a Wënu ᅇa mbetandanëka ᅇus ale ryokuᅇhnëᅇëfu ᅇa; njëᅇaka wape gë wuhnankal do gë wuhni, gë koryi do gë sanu gë vëryokuᅇ vësan gë vësëval, wayonkomb gë wafali. ³⁶ Asëvalu Sara, mama ntafahnëk, nagëhnëka facan fante njëᅇak fop ile kwëhnak ᅇa. ³⁷ Ale ryokuᅇhnëᅇëfu ᅇa ntehnëko lëku: “Yëkëlehnëndilihahna ajë mën aᅇi asëval avë hnë nkal Kanan nte lëᅇahnëbu ᅇi.” ³⁸ Më lehnëkowo: “Dëkënde alehn njiduru tere rëm mën hna, hnënk mën hna, soᅇe ayëkëlehnëhnehna ajë mën aᅇi asëval.” ³⁹ Awa më rëyëbuha: “Ye lidëfu ge ᅇwëᅇëk asëval a tëᅇidilohna?” ⁴⁰ Më ntëkwako: “Ahwëhn a Wënu ᅇa ale rëᅇëᅇëfu kwëlëkwël ᅇa, umë fayëᅇëha mëleka lëwü ᅇa haryënkwa hu, ntid caᅇ uyas hu wëa do njonëhnicduha asëval avë hnënk mën ajë mën aᅇi, avë tere rëm mën hna. ⁴¹ Ge njiru vëvë tere mën hna, ntihëtaᅇëhi idëk nte lëkëhneruho ᅇa. Wëla ñoñ nuᅇajëlihna, ᅇëwanëᅇila wëh.” ⁴² Ante tëkekëbu dol ᅇarël kolomba ᅇi, aki njëᅇakëbu: “Ahwëhn, Wën ale ryokuᅇhnëᅇëfu Abëraham, ᅇemarye caᅇaryo uyas le yidëfu wëi. ⁴³ Tame kabi ᅇarël kolomba li nkebu, tëyëᅇëᅇuha aryag ale yijëᅇ ᅇëry wënka ᅇa njëᅇo siyawu toye wënka wante ñëryëᅇ nkwahn ntëwü hna. ⁴⁴ Ge ntëkwako: ‘Këlamu ciyary, do ñëryëhnëᅇëᅇuhëhni fëna wayonkomb hu wëi’, awa, njëtëᅇëᅇu umë ye asëval ale ᅇaryaryëᅇuha ajë ale ryokuᅇhnëᅇëfu ᅇa.” ⁴⁵ Ani gë fuh-

nahnëndu nësëlehna ɲa, təkiko Rebeka, unkwahn ɲa nkus hna; më cëlëndak kolomba hna do ñëryi wënka ɲa. Më rëyëbuha: “Këlami, yëdërye siyawu.” ⁴⁶ Më nkwëtëndak ñap nkwahn uɲa do ntehno: “Ciyary, tac pëdëdëfuhëhni wayonkomb hu wï fëna.” Më siyabu do më pëdëkëhni wayonkomb wïa fëna. ⁴⁷ Ga tëyëbuha bi mo hnagëka, më ntëkwako: “Betuwel ye rëm mën yïa do Milëka gë Nahor hnagëka.” Awa më libuha nënk ɲa icëhn hna do wame ɲa wák hna. ⁴⁸ Më ryëkwëhnëbu yëka yïa nkal hna soɲe sëmbëwïa Ahwëhn a, Wën ale ryokuɲëhnëdëfu yïa, Abëraham; camehnëbuha soɲe ile njoko yam fo hnë aryag mbaÿ ale ryokuɲëhnëdëfu yïa. Koyëna kodëfu yonëhnëwïa ajë ale ryokuɲëhnëdëfu yïa. ⁴⁹ Tame, pëyaryino ge kahnëndarun alinëhnuna ifërën ale ryokuɲëhnëdëfu yïa. Ge kodiluhna, njidëfu sëñ hawïary.»

⁵⁰ Laban gë Betuwel më ntëkwaniha: «Ahwëhn a Wënu ɲa fëhnak koyëna. Ñoñ kodilëfuhna hnësëfu. ⁵¹ Rebeka ani nke, haryënkwa hu. Yoryehna nke asëval ajë ale ryokuɲëhnëdëfu yïa, gante ntehnëk Ahwëhn a Wën ka.»

⁵² Aryokuɲëhn Abëraham yïa ga nkwëryëk wanï wanës, më ndëkwëhnëk yëka yïa nkal hna do camehna Ahwëhn a Wënu ɲa. ⁵³ Tac më canik waryiɓ walëwïu hna vile ryëhwarik koryi gë sanu do gë wafand njëdãhna Rebeka; më njëdãkëhni fëna wabuña wakwëhn nafa sankaf vëhni acëru gë hnëmu fandag fa. ⁵⁴ Aryokuɲëhn Abëraham

ÿa gë vële lapëhna^kawo va tokëniho do ceni, tac njilehnëni ndakëni.

Ga pacëk g'acahnëfëd ga, nte matëni ña, aryokuⁿëhn Abëraham ÿa më ntehnëkëhni acëru gë hnëmu Rebeka: «Napëryino vokawu gë ale ryokuⁿëhnëdëfu.»

⁵⁵ Më ntëkwaniha: «Rebeka ani nko^d ten toye, soⁿe wafac ipëhw, tac ko^d njinti.»

⁵⁶ Aryokuⁿëhn Abëraham ÿa më mbok ntehnëk: «antë avëyëhnuno, kabi Ahwëhn a Wënu ña caⁿëdanëk nka^w mën ña. Tavëryino vokawu gë ale ryokuⁿëhnëdëfu.»

⁵⁷ Më ntehnëniha: «Macëñëfuna aryag a^yi do tëyina ile nahak ÿa.»

⁵⁸ Awa më macëniha Rebeka do tëyëniha: «Ñadu bi arëfëlu a^yi asan?»

Më ntëkwakëhni: «Ha, ñadëfu.»

⁵⁹ Awa më tavëniha Rebeka gë asëval ale hnihnëdëhawo ÿa[†] tëfëlëni gë aryokuⁿëhn Abëraham ÿa do gë vële lapëhnajëkawo va.

⁶⁰ Më ndëwanëniha Rebeka aki: «Arabi aye, wëjë ahery fu ÿi, hnëm wabulunda wayabah. Arabi vutah hu va nufëni wahna^w vële yëwëki va!»

⁶¹ Rebeka gë vësëval vële ryokuⁿëhnëdëhawo va më kayëni wayonkomb hna soⁿe tëfëlëni gë aryokuⁿëhn Abëraham ÿa do njini ndampo fo.

⁶² Awa hnë wati rac, Isak, aju Abëraham, matëko kolomba le wëciko Lahayi-Royi hna pakëta hnë resi^yo Negev hna fo. ⁶³ Hnë anëka

[†] 24:59 24.59 Asëval ale hnihnëdëhawo ÿa fëhnëtanëk ale yentiko gë Rebeka ko^bëri tah hna do wo^d g'umë hafo cëm.

ndampo cahnëko nji nkwërëtahehnënd gë igwac, më nukëhni tañ wayonkomb ga tëkidëni. ⁶⁴ Rebeka ga nuka Isak, më ntëdfak yonkomb hna ⁶⁵ do tëya aryokujëhn Abëraham ÿa: «Mo ye asan ale yijëf pankëlin igwac li?»

Aryokujëhn Abëraham ÿa më ntëkwak: «Ale ryokujëhnëdfëfu ÿa ye.» Awa Rebeka cënkalehn tañ yëka ÿa tufahnahn ntënah ntëwu ña.

⁶⁶ Aryokujëhn Abëraham ÿa më tëfëtanëka Isak fop ile ntijëk ÿa. ⁶⁷ Tac Isak më njoka Rebeka hnë usank le yeho va Sara hnëmu ÿa. Isak nufëkawo ñëla do ñahnëkawo. Koyëna nduñënako Isak aju Abëraham icëm hnëmu Sara ña.

25

Vutah Abëraham vunte nagëk Ketura

¹ Abëraham ñëlëkawo asëval ahaŵary. Ketura maciko. ² Nagëhnëkawo: Simëra gë Yokësan gë Medan gë Madiyan gë Isebak do gë Suwa. ³ Yokësan yeho rëmu Saba gë Dedan ÿa. Hnë viju Dedan hna naginiho wabulunda Wa-asur ŵa, gë Waletus ŵa, do gë Walewum ŵa. ⁴ Madiyan yeho rëm Efa ÿa, gë Efer, gë Hanok, gë Abida, do gë Elëda. Vëyi fop vërah vutah Ketura yeho.

⁵⁻⁶ Abëraham njëdfëkëhniwo buña viju vësëvalu vëyëntaŵ va wati nte nkoko cëmëna ña. Tac cañëtëkëhniwo ñaŵëtaniha Isak, gë cape pëhna lav ka, bare Isak umë lëwëko hnapul rëmu ÿa fop.

Icëm Abëraham

⁷ Abëraham nuŷako wabëhn keme gë wafëhw imbëd gë wahi g'imbëd (175) cëmat. ⁸ Hn'untaf yaryah nënah cëmëko nji təkëhëhni vacërakëlo vantëwu va. ⁹ Isak gë Isëmayel viju, më mbañëniha hn'uhary Makëpela hna, ule yeho hn'ikaŷ Efëron aju Sohar, avë bulunda Het, darël Mamëre hna. ¹⁰ Abëraham hnë bulunda Het hna ntaŷëko kaŷ tac. Hnam mbañiko Abëraham darël asëvalu Sara. ¹¹ Ante cëmëko Abëraham ŋa, Wënu ŋa ndëwanëkawo aju Isak. Isak darël kolomba Lahayi-Royi hna ntëdëko.

Tere Isëmayel aju Abëraham

¹² Wëli itëfëta soje tere Isëmayel, aju Abëraham, ale nagënihawo gë Agar, aramp Sara avë Esipët ŷa. ¹³ Aki nke wamac vutah Isëmayel va gante tëfëlëni hnagi ka: fandënkwëryënkwa fa Nëbayot maciko, tac fakigëna fa Kedar, gë Adëbel, gë Mibësam, ¹⁴ gë Misëma, gë Duma, gë Masa, ¹⁵ gë Hadad, gë Tema, gë Yetur, gë Nafis, do gë Kedëma. ¹⁶ Waŋi ye wamac vutah pëhw gë vuki (12) vumba Isëmayel va. Alewo-le asankaf bulunda yeho; wamac wadëw hni ŋa macahnëniho vankol vantëw hni va gë wëryaha walëw hni wã. ¹⁷ Isëmayel wabëhn keme gë wafëhw warar g'imbëd gë waki (137) nuŷako ante cëmëko nji təkëhëhni vacërakëlo vantëwu ŋa. ¹⁸ Vëva Isëmayel va hnë resiyo le yeho yëbëlan Havila gë Sur hna ntëdëniho. Sur darël Esipët hna nkeho, gë cape Asur. Naŷëtanihëhniwo vutah Abëraham vuñëntaŷ va.

Sakob wasapitër 25-36

Esawu gë Sakob

¹⁹ Wëli itëfëta soŋe tere Isak, aju Abëraham ŷa.
²⁰ Ante nuŷako Isak wabëhn wafëhw wahnah ŋa (40), ñëlëkawo Rebeka. Rëmu ŷa Betuwel yeho, avë bulunda Aram mbë Padan-Aram ŷa, do acëru ŷa Laban yeho. ²¹ Bare Rebeka nagëdïlohna; awa Isak më këlaka Ahwëhn a Wënu ŋa soŋe asëvalu ŷa. Ahwëhn a Wënu ŋa maŷëhnëkawo këla dëwu ŋa do Rebeka ndonkëko.

²² Vucëp ndonkëko, do vutah vutac peñëlëdëniho ðonk dëwu hna. Awa Rebeka më ntehnak: «Ye ga fëlako ami?» Më njik tëya Ahwëhn a Wënu ŋa. ²³ Ahwëhn a Wënu ŋa më ntehnëka:

«Wayal wahi yehëhna ðonk hu hna, wabulunda waki waŷeŷëlah hnagëdu. Ryampo yaŷëd ntëba ŷëntaŷ ŷa, do fandënkwerÿenkwa fa rëkëd ndokuŋëhnënda aheryu.»

²⁴ Ante tëkëkëko wati hnag ŋa, pacëkëhniwo vucëp ndonkëko. ²⁵ Avëntah had kombo ryënkwiiko nagi. Wëñahn fo nkehawo mbahn iŋa had acud cudak. Soŋe rac macahniko Esawu*. ²⁶ Tac nagëgik aheryu. Itak Esawu ŋa pëlako do Sakob† maciko. Isak wabëhn wafëhw imbëd gë ryaw (60) kwëhnako nte naginiho ŋa.

Igwëcëtël Esawu g'aheryu Sakob

* **25:25** 25.25 Esawu mëntëlëk g'uhnës Wa-ebëre ile fëhnëtanëk «wëñahn fo nke». † **25:26** 25.26 Sakob mëntëlëk g'uhnës Wa-ebëre ile fëhnëtanëk «ale fëlad itak» ma «ale rokad».

²⁷ Vutah va naŷëniho. Esawu asary asankaf yeho, gë fëk nkeďëho kwëlëkwël; bare Sakob, asan ayamah yeho, ŋaŷëdïlohna tere ŷa. ²⁸ Isak Esawu ñako ñand, kabi faŷar fa ñadëho đus, bare Rebeka asëvalu umë, Sakob ñako ñand.

²⁹ Fac ryampo Sakob hnëg nëgëďëho ante mënciko Esawu g'icary ka. Mbërako do inte yokawo đus. ³⁰ Esawu më ntehnëka Sakob: «Mbërafu đus. Këlami, tavërye roku ile hnëgëru ŷi, ñadëfu roku iŷi roka vëntah.» (Soŋe rac macahnik Esawu «Edom», kabi umë fëhnëtanëk vëntah.)

³¹ Sakob më ntëkwaka: «Maŷëryanërye ten intëŷ nte rëfëka fandënkwëryënkwa fa.»

³² Esawu më ntehnëka: «Inte ŋa đaw ña nkeho. Ye ga nëfadëho intëŷ nte rëfëka fandënkwëryënkwa fa?»

³³ Sakob më mbok ntehnëka: «Dëkënde ten.» Awa Esawu më ntëkëk do nkwëcët koyëna intëŷ nte rëfëka fandënkwëryënkwa fa. ³⁴ Awa Sakob më nëhëtëhnëka roka ŷa. Esawu më tokëk do ciya, tac njilehn. Koyëna njafaŋëko Esawu intëŷ nte rëfëka fandënkwëryënkwa fa.

26

Isak gë Ambimelek

¹ Mboko nke inte nkal hna had nte yeho hnë yamani Abëraham ŋa. Soŋe rac Isak njiko Gerar hn'ile nkeho Abimelek ahnaŷ Wafilisëte ŵa. ² Ahwëhn a Wënu ŋa më karyëtahneka Isak do ntehna: «Antë ayi gë Esipët, dëďënti hnë nkal nte rufëďëmi hna. ³ Nëŷëry hnë itac. G'ami nkede do ndëwanëďëmi, kabi wëjë

gë fop vutah hu va gë vutah hni va yëdadëfu wayi wayal. Koyëna ntidëfu ile lehnëbuhawo rëmuh Abëraham ntinëhnëdëfuhä ya. ⁴ Ntidëfu njabëni vutah hu va had gë wahol wavë g'ambin ki, do njëdadëfuhëhni inji nkal fop. Wabulunda wabë nkal ji fop gë vëhni ndëwanëdeni, ⁵ kabi Abëraham mawëhnëko wanës mën ja, gë vakwëda mën va, do gë sariya mën ja.» ⁶ Awa Isak ntiko ile ntehnëkawo Wënu ja, ntëdëko Gerar hna.

⁷ Vahnë vëvë hnam va tëyënihawo soje asëvalu ja. Më ntëkwakëhni ntehn ahery ye: dëkëdëfilohna ntehn Rebeka asëvalu ye, kabi ntakëkawo antë ndawï soje lëwu ja, kabi nkwanëko dëcët.

⁸ Isak mbiyëko hnam. Hnë fac ryampo Abimelek, ahnañ Wafilisëte ja, fenetër hna njëkëdëho. Më nuka Isak ga nëhandëha nëh nte rufahnëd Rebeka asëvalu ye. ⁹ Më macehnëka do ntehna: «Pacëk asëval hu ye! Awa soje ye lehnëru ahery hu ye?»

Isak më ntëkwak: «Nësëbu koyëna kabi ntakëko antë ryawïwu soje lëwu».

¹⁰ Abimelek më mbok ntehnëk: «Ye liruhëfu koyëna? Ge mbiyakënd toyë aryampo avë bulunda mën nufakëndëha asëval hu, do koyëna menëhnakënduhëfu.»

¹¹ Tac Abimelek më mbañëhnëkëhni bulunda ja fop ntehnëhni: «Ge ahnë yakëka aji asan ma asëvalu ndawëdë.»

¹² Hnë bëhn rac, Isak njamëko hnë nkal tac do mbarëpëko roka yabah kabi Ahwëhn a Wënu ja ndëwakawo. ¹³ Uhwëhna lëwu wa

nkwënadëho kwëlëkwël, do nkwënadëho beta ña. ¹⁴ Kwëhnako vantega wape gë wuhnankal do gë wuhni, gë vëryokuñ vëyabah.

Ikwëtël Isak gë Abimelek

Awa, Wafilisëte wã më ñeŵaryëniha Isak. ¹⁵ Më mbëwëni fop wakolomba wante nkabëniho vëryokuñ rëmu Abëraham ante nkokò cëmëna ten ña. ¹⁶ Tac Abimelek më ntehnëka Isak: «Njabëki dëcët fanka fa alëbëfu fuhnë; kërërary ani.»

¹⁷ Awa Isak më kërënak hnam; ñji ndah hnë garyëla Gerar hna do ntëf hnam. ¹⁸ Më nkëyëtehnëk wakolomba wante yabiko nte nkokò cëmëna ten rëmu Abëraham do mbëwëniho Wafilisëte nte cëmëko Abëraham ña. Më mbokaryëk mac wakolomba ña wamac wante macëko rëmu ña dënk.

¹⁹ Fac ryampo, vëryokuñ Isak va nkabëniho kolomba do pëhnëniho wënka wante yalëdëho gë fanka. ²⁰ Vëhery wusaŵ Gerar va gë vëva Isak va conkëniho. Vëhni lehnëdëho: «Fuhnë hwëhnëk wënka ñi.» Isak më macëk hacëm hatac Esek, umë fëhnëtanëf «Sonko», kabi vëhery wusaŵ va conkëniho g'umë. ²¹ Awa vëryokuñ Isak va nkabëniho kolomba haŵary, do mboko nke kat sonko soñe hatac fëna. Isak më macëk kolomba rac Sitëna, umë fëhnëtanëf «Gwajëtël». ²² Më matëk hnam do mbok nkabëhn kolomba rarëna; rac yojëlohna sonko. Më macëk Rehobot, umë fëhnëtanëf «Igwac Yankah». Ntehnadëho: «Tame, Ahwëhn a Wënu ña njankënhënkëfu, soñe mbetahnin hnë inji nkal.»

²³ Më matëk hnam nji Berëseba. ²⁴ Ahwëhn a Wënu ña më karyëtahnëka hn'umëd nte ryaviko hna do ntehna: «Wën rëmuh Abëraham ÿa yebu. Antë ntaki iñë kabi gë wëjë nkeyik do ndëwadëmi njabënëdëfuhëhni vutah hu va gë vutah vuntëw hni va soñe aryokuñëhn mën a Abëraham.» ²⁵ Isak ntiko hnam hn'ile cënade sadëha njëfadëhawo Wënu ña do Ahwëhn a Wënu ña macëdëhawo. Ntiko usank lëwu wã do vëryokuñ vëlëwu va nkabëniho kolomba hawãry.

²⁶ Awa ahnaw a, Abimelek, matëko Gerar hna nji njëkehna. Gë Ahusat, lawo lëwu ÿa, nkeniho do gë Pikol, asankaf wasodade walëwu wã. ²⁷ Isak më tëyëkëhni: «Soñe ye yijërun ayëkuno, wuhne vële ÿewëko do lajëko ÿal hun hna?»

²⁸ Më ntëkwaniha: «Kamahnëbun Ahwëhn a Wënu ña gë wëjë nkerun, do nahabun tëfëka kwëtëlin wëjë gë fuhnë, akwëtëla nte lëkik. ²⁹ Awa dëkëndifu alehn didilihëfuhna uweh, kabi diyilihna këm fo; ifërën fo linëhniru, do taviro ayi yam. Do tame, asan ale njëdëk Ahwëhn a Wënu ña yeru.»

³⁰ Isak më ntëvakëhni. Tokëni do ceni. ³¹ Ga pacëk nëganiho do ntëkëni vëhni fop soñe nkwëryëla ntëw hni ña. Më koyalëni gë Isak njilehnëni yam.

³² Hnë fac rac dënk, vëryokuñ Isak va njijëniho pëyaniha Isak ntehnëni pëhnëni wënka hnë kolomba hawãry le nkabëni ÿa. ³³ Isak më macëk kolomba rac «Kolomba Idëk». Soñe rac

hafo dol inawñ iņa Berëseba nkok macëde —umë fëhnëtanëf «Kolomba Idëk».

Iñël Esawu

³⁴ Esawu wabëhn wafëhw wahnah (40) kwëhnako ante ñëlëkëhniwo vësëval Wahit wahi va, Yehudit, aryag Beri ÿa, do gë Basëmat, aryag Elon ÿa. ³⁵ Vësëval vërac ndëñhnënihëhniwo vëhni Isak g'asëvalu Rebeka.

27

Isak ndëwanëdëha Sakob

¹ Awa, Isak, ante cërëko ña, golohna nund. Fac ryampo më macëka Esawu, aju aryënkwëryënkw alëwu ÿa, do ntehna: «Ajë mën!»

Më mëtaka: «Nëpami.»

² Isak më ntehnëka: «Nuru, ntafëbu do yëtëla bi guve cëmëdëfu. ³ Awa tame, nufëry unwary hu ña gë wëca hu ña ayi g'icary. Yonëhne faÿar, ⁴ do ahnëgëhno, gante ñadëfu ka, ahnëhëtëhno roku, tac ndëwanëdëmi ani gë sëmahnëndu.»

⁵ Hara Rebeka nëpadëho ile nësëhnëdëhawo Isak aju Esawu ÿa. Njind tunj umë g'icary soje njoj faÿar fa, ⁶ Rebeka më ntehnëka Sakob aju: «Nkwëryëbuha rëmuh ga ntehnëdëha acër hu Esawu: ⁷ “Yonëhne faÿar tac ahnëgëhno gante ñadëfu ka. Ge tokëbu, ndëwanëdëmi haryënkw Ahwëhn a Wënu ña ani gë sëmahnëndu.” ⁸ Awa tame, ajë mën, nëparye ðus do diry ile rëyëdëmi ÿa. ⁹ Yiry cery wahnankal hna do yonëhnewëhni vunankal vuki vupërën. Nëgëhnëdëfuhaha rëmuh

gante ñad ka. ¹⁰ Njinenëhnëdëfuha tok, tac ndëwanëdëhi ani gë cëmahnënd.»

¹¹ Sakob më ntëkwaka: «Esawu wëñahn fo nkeha mbahni ña, bare ami gelohna. ¹² Ge ñakëko apa, njëtëd ñadëfu rokaña, do uweh ndëwanëdëho; gedina fëren.»

¹³ Hnëmu më ntëkwaka: «Ge koyëna nke, arabi wameh watac nkewo ami, ajë mën! Nëparye tunj do yinëndëwëhni vunankal va.»

¹⁴ Awa Sakob njinëhnëlehnëhni njojëhni do njëdahnna hnëmu. Rebeka më nëgëhnëka Isak roka hnëjah gante ñad ka. ¹⁵ Tac më nufëk viyi Esawu aju aryënkwëryënkwa a vile yäkwamëk, yeho tere va, do cudä Sakob, aju ahigëna ya. ¹⁶ Më përyëka gë wayand wuhnankal wä wëbäk ña g'igëb inja ¹⁷ do njëdahnna hnëhët hnëjah gë mburu le nëgëko ya.

¹⁸ Më njiryeryëk vëhni rëmu hna do ntehnä: «Apa!»

Isak më ntëkwaka: «Nëpami, ajë mën; bare pëyarye bi mo yeru.»

¹⁹ Sakob më ntëkwaka rëmu: «Ami Esawu ye, ajë hu aryënkwëryënkwa a. Ntibu ile rëyëruho ya. Awa yij alaña arok fañar mën fa; tac njëdaduho dëwara hu ya.»

²⁰ Isak më tëyëka: «Hak ntiru ahnuyahni fañar ñap aki, ajë mën?»

Sakob më ntëkwaka: «Ahwëhn a Wënu ña, Wën hu ña, yojëka nkaw mën hna.»

²¹ Isak më ntehnëka: «Tëhaj, ajë mën, yäki yëtahnu bi paryi ajë mën a Esawu yeru.»

²² Sakob më tëhaka rëmu; Isak më ñakëka do ntehn: «Hohna ha, va Sakob ya ye, bare wëbäk

ña wëba Esawu ña ye.» ²³ Yavëtëlawohna kabi wëbák wadëwu ña wëñahn fo nkeho had wëba Esawu ña. Bare njëdahnënda dëwara lëwu ña, ²⁴ mboko tëya kat: «Paryi bi ajë mën a Esawu yeru?»

Sakob më ntëkwaka: «Ha.»

²⁵ Isak më mbok ntehnëk: «Nëhëtënde, ajë mën, roku fañar hu fi do yëdäyi dëwara mën ña.» Sakob më nëhëtëhnëka rëmu Isak tok, më njonëhnika uñen do ce. ²⁶ Tac Isak më ntehnëka Sakob: «Tëhaj do awüryawo, ajë mën!»

²⁷ Sakob më tëhak do muryahna. Isak tehëkawo viyi vile yeho viva Esawu va, tac më ndëwanëka aju Sakob aki: «Paryi nke rehëry a ajë mën a ye! Had ikaÿ nte ndëwak Ahwëhn a Wënu ña nke.

²⁸ «Arabi Wënu ña njëdi wawënk wale yojëd g'ambin wã,
inkal nte wufak,
roka g'uñen yabah.

²⁹ Arabi wayalu ndokuñëhnëndënihi,
arabi wabulunda ndëkwëhnëhnëndënihi.
Gery asankaf vëhery hu,
Arabi ndëkwëhnëhnëndënihi!
Ale ryëwanëki uñeh a, arabi umë fëna nuña rac!
Ale ryëwanëki ufërën a, arabi umë fëna nuña rac!»

³⁰ Ante puhnak Isak dëwan Sakob ña, Sakob më cahnek do hnë wati rac dënk tëkidëho Esawu g'icary. ³¹ Më nëgëk, umë fëna, roka hnëñah, njinenëhna rëmu do ntehna: «Matëry, Apa, arok fañar fale yonëhnimi fa; tac njëdäduho dëwara hu ña.»

³² Isak më tëyëka: «Mo yeru?»

Më ntëkwak: «Ami, Esawu ye, ajë hu aryënkwëryënkwa.»

³³ Awa Isak pëmpëhnahnëkawo dus hafo mbalënda mbahn ija fop do ntehn: «Mo ga ye, awa, ale saryëk do yonëhnekëho fañar aji? Fop tokëbu arëkahnind ja do njëdabuha dëwara mën ja; do nkoryaryëd dëwara rac!»

³⁴ Esawu ga nkwëryëk wanës rëmu ja, ntavëkawo dus, pëgwëlehn ndekand dus do këlahna rëmu: «Apa, dëwanërye, ami fëna!»

³⁵ Bare Isak më ntëkwaka: «Ahery hu njjakëh do tokako. Nufëk dëwara le rëfëkawo ahnuja ja.»

³⁶ Esawu më ntëkwaka: «Sakob! Paryi nke uwac ule rëfëka wa kwëhna —Aroka Vahnë— kabi tokako wahwënta wahi! Uçer uja ntenëhniko ten do tame wëli nufëk dëwara mën ja!» Esawu më nkwënik: «Goryaryëliha bi dëwara soje lëmën?»

³⁷ Isak më ntëkwaka: «Sakob libu asankaf hu ja, do njëdabuha vëlewu va fop nkeni vëryokun vëlewu. Mawëryanëbuha roka ja do g'uñen yabah. Ye wok soje wëjë, ajë mën?»

³⁸ Esawu më mbok tëyëka rëmu: «Idëwara dampo tac fo bi hwëhna ruho? Apa, dëwanërye ami fëna!» Do pëgwëlehn kond dus.

³⁹ Tac rëmu më ntëkwaka aki: «Idëd hu ja jawëtaç nkal gufak ja, jawëtaç wawënk wale yojëd g'ambin wi.

⁴⁰ Duniya hu ja fop uwët g'ule fo yed, do rëkëdu aryokunëhnda ahery hu. Bare afaya fo rëkëdu awëretalehnëd,

nkubëdu sug le ryibëndëderu ÿa
do ntonjëdu.»

Igary Sakob

⁴¹ Esawu më ñewëka Sakob soñe idëwara le ndëwanëkawo rëm hni ña. Më ntehnak: «Apa biyëdina cëmëd. Awa tac ndawëdëfuhu ahery mën aÿi, Sakob.»

⁴² Ga njëtak Rebeka ile pëhnak Esawu ÿa, më macehnëka Sakob do ntehna: «Acër hu, Esawu, ñađ nkwëcagi ndawï. ⁴³ Tame, ajë mën, nëparye đus do diry ile lehnëdëmi ÿa: matëry ayary vëhni acër mën hna Laban, Aran hna. ⁴⁴ Ñëwëry hnam, hafo acër hu njama sakahn ha. ⁴⁵ Ge njamëka do ndënkwi ile liruha ÿa, awa payehneriyidëfu ayinëhneriyi. Ñađa raku wühne vëhi tak hnë fac ryampo.»

⁴⁶ Rebeka më ntehnëka Isak: «Gona nëñahno đuniÿa ÿi soñe vësëval Wahit ajë mën Esawu vi. Ge Sakob, umë fëna, ñëlëka aryampo hnë vësëval vëvë hn'iñi nkal vi, godina tëfo wowđ đuniÿa li!»

28

¹ Awa Isak më macëka Sakob, koyalëni do tac ndëwana tac ntehna aki: «Ñëlëdilihahna asëval avë nkal Kanan. ² Yiry Mesopotami, vëhni Betuwel rëmu hnëmuh hna. Yëkëlehnaryehna hnam asëval, aryag Laban, acëru hnëmuh. ³ Arabi Wën Hwëhn Fanka Fop ña njëđi vutah vunjabah, ayehahn rëm wabulunda wayabah. ⁴ Arabi njëđu wëjë gë vutah hu va gante njëđëkawo Abëraham ka, soñe arebahnhni

inkal nte lëdantu ñi vële hwëhnëk va, inkal nte njëdfakawo Wën Abëraham ñi.» ⁵ Awa Isak më cañëtëka Sakob ñi Mesopotami, vëhni Laban hna, nte yeho aju Betuwel Aram ÿa do yeho fëna acëru Rebeka ÿa, hnëmu Sakob gë Esawu.

⁶ Esawu njëtako Isak ndëwanëka Sakob do cañëtëkawo ñi njëkëlehnaja asëval Mesopotami hna. Njëtako fëna ante ndëwanëdfëhawo Isak Sakob ña mbañëhnëkawo antë ñëla asëval avë inkal Kanan, ⁷ do Sakob ntënënekëhniwo vëhni rëmu gë hnëmu do njiko gë Mesopotami. ⁸ Koyëna Esawu njëtako rëmu Isak nëjëlawohna gë vësëval vëvë Kanan va. ⁹ Awa Esawu më pëhna njëkëlehnahna asëvëval ahawary. Më njik vëhni Isëmayel hna, aju Abëraham, do njëkëlehnahna ñëla aryagu, ale waciko Mahalat, aheryu Nëbayot.

Hudakery Sakob

¹⁰ Hnë wati rac matëko Sakob Berëseba hna soñe ñi Aran. ¹¹ Kabi njoko lav wã, më ndakëk hn'ile tükëko hna. Do itaka nufëko nkagëtahn hnam. ¹² Umë ndakeryëk: më nuk ihëya sëbiko nkal li hafo tük ambin hnani. Wamëleka Wënu ña kayëdfëhniho cëlindeñi. ¹³ Ahwëhn a Wënu ña umë dënk kahnëko haryënkwa lëwu do nteha: «Ahwëhn a Wënu ña yebu, Wën rëmu sankaf Abëraham ña do gë Wën Isak. Inkal Kanan nte ryakantuñi njëdfadëmi wëjë gë vutah hu va. ¹⁴ Vutah hu va njaëdfëni had ivëd nkal ñi; duniya li fop ntëdfëni: gë cape pëhna lav, g'ajoya lav, gë cape rëhw do g'irahahn. Soñe lëw hu ÿa ndëwanëdfëfuhëhni yam vahnë

vëvë d'uniŷa vi fop. ¹⁵ Antë aryënkwi! Gë wëjë nkeyik, keryëdëmi hn'ile-wo-le njidu hna do mbokaryidëmi hn'ini nkal. Tavëdila, ntidëfu fop ile hnësëhnëmi ŷi.»

¹⁶ Sakob më nëgak do ntehn: «Paryi nke, Ahwëhn a Wënu ŷa ani nke, do ami yëtëlëwõhna!» ¹⁷ Më ntakëka do ntehn: «Hn'ani, ŷëwã Wën ye! Paryi nke cery Wënu ŷa ye do gë rënka ambin ŷa!»

¹⁸ Sakob më nëgak kobëri fo g'acahnëfëd ga, do nuf taka nte nkagëtahnëko ŷa, cëb tac tur wagu soŷe nti taka ŷa nke taka Wën. ¹⁹ Më macëk ŷëwã rac Betel, umë fëhnëtanëk «Cery Wën». Bare kobëri ŷa Lus macëdëho hnam.

²⁰ Tac Sakob më ntëkëk aki: «Ge Wënu ŷa g'ami nke, ge keryëko hn'uyas mën hna, ge njëdako ile rokëdëfu do ile liyadëfu, ²¹ do ge mbokajëbu yam fo vëhni rëm mën hna, awa Ahwëhn a Wënu ŷa Wën mën yed. ²² Ini taka nte sëbëbu do rurëbu wagu ŷi yed ŷëwã le sëmbande Wënu ŷa; do umë rëkëdëfu yëdandu ihwëhn pëhw-wo hn'ile maŷëryanëdëho Wën hna fop.»

29

¹ Sakob kahnëtakõ paß gë cape pëhna lav ka. ² Fac ryampo, më nukëhni wakore watar wape gë wuhnankal yinëgadëho hnë kolomba fëk hna, kabi hnam cedëniho wënka ŷa. Itaka cankaŷ fidahnëdëho kolomba rac. ³ Ge fop mbarëpëlëniho wusaŷ wã, vëhery wusaŷ va

ntihëtëdëniho taka ɲa do ñëryëhnënihehni wusaŵ ŵa ciyani, tac mbokaryëni pidëni kolomba ŷa g'itaka ɲa.

⁴ Sakob më tëyëkëhni vëhery wusaŵ va: «Wëlawo mën, ne nkejërun?»

Më ntëkwaniha: «Aran.»

⁵ Sakob më mbok tëyëkëhni: «Njëterunëha bi Laban, aju Nahor?»

Më ntëkwaniha: «Ha njëtëbunëha.»

⁶ Sakob mbok tëyëkëhni: «Hak nkok?»

Më ntëkwaniha: «Aki fo nkok. Wëliha aryagu Rasel ga tëkid gë wusaŵ wulëwu ŵa.»

⁷ Sakob më ntehnëk: «Lav a nkok, wati gwak wusaŵ ɲa tëkëna ten. Pëdëryinëhni do avokaryuni nkwënani ryav ŵa.»

⁸ Vëheryëherya va më ntëkwani: «Kodilëfuhna fëdëfuni tameki ge wavarëpëlina fop. Ge padini, tac walihëtëfu taka nte fidahnik ɲi do yëdafuni ciyani.»

⁹ Sakob nkoko nësëlëndëni gë vëhni tëket Rasel gë wusaŵ rëmu ŵa, kabi ahery wusaŵ yeho. ¹⁰ Sakob ga nuka Rasel do gë wusaŵ acëru Laban ŵa, më tëhak kolomba ŷa, ntihtëk taka ɲa do njëdahnini wusaŵ acëru Laban ŵa wënka ɲa ciyani. ¹¹ Tac Sakob më muryaka Rasel kotënd uhnatah ŵa. ¹² Më ntehnëka: «Rëmuh mbaÿ mën ye, Rebeka ye hnëm mën ŷa.» Awa Rasel nkaryëlehn pëyahna rëmu watac.

¹³ Laban, ga njëtak ajë acëru ŷa hnam nke, më nkaryëk kacahna, muryaka do njohna gë tere lëwu. Sakob më tëfëtanëka fop Laban ile yeha ŷa. ¹⁴ Laban më ntehnëka: «Paryi nke mbaÿ mën yeru, sat rac fo hwëhnayik.»

Iñël Sakob gë vëryag Laban

Ante ñëwëko Sakob lepera wã fop vëhni Laban hna do ndokuñëhnëndëhawo, ¹⁵ awa Laban më ntehnëka: «Mbaÿ mën iña yeru. Bare gena soñe rac rëkëdu aryokuñëhnahnëndo aki fo. Pëyarye bi wayëhw rëkëdëmi sosëndi.»

¹⁶ Hara Laban vëryag vëhi kwëhnako. Aryënkwëryënkwa a Leya maciko, aheryu ÿa Rasel. ¹⁷ Leya mëhwëryëkawo yëka ÿa, bare Rasel umë nkwanëko dus. ¹⁸ Sakob ñadëhawo Rasel, më ntehnëka Laban: «Ndokuñëhnëdëmi wabëhn mbëd gë waki (7) soñe ÿëlahnëwã Rasel, aryag hu ahigëna ÿi.»

¹⁹ Laban më ntehnëka: «Yëdäyina wëjë fecehnëko gë le yëdäbuha asan ahawãry. Gory ÿal mën li.» ²⁰ Awa, soñe nuÿahna Rasel ÿa, Sakob ndokuñëhnëkawo Laban wabëhn mbëd gë waki (7). Bare wañi wabëhn ntiyahnëkawo had wafac fo ryëcëk, kabi ñadëhawo dus Rasel.

²¹ Tac Sakob më ntehnëka Laban: «Wabëhn wante hnësëliko ña padëk. Yëdäryewã asëval mën a. Ñadëfu ÿëlëwã.»

²² Laban më macehnëkëhni fop vële ntëdëlahnëniho va do nëgehn roka sankaf soñe ñël iña. ²³ Bare g'umëd ga më nufëka aryagu Leya do njinehna Sakob, ndakëlahnëni g'umë. ²⁴ Laban aryokuñ alëwu ale wãciko Silëpa nufëko njëdahna aryagu nke aryokuñ alëwu.

²⁵ Ga pacëk Sakob kamahnëko Leya ye! Më ntehnëka Laban: «Soñe ye liruho aki? Gena bi ÿëlahnëwã Rasel ryokuñëhnëmi wabëhn mbëd gë waki (7)? Soñe ye rokaruho?»

²⁶ Laban më ntëkwaka: «Gena namu ýal fu li ñëli aryag hara acëru ýa ñëlina ten. ²⁷ Puhnaryin ambënt ñël ña gë acëru tac njëđaderuha aheryu fëna ge mbokëru aryokunëhno wabëhn mbëđ gë waki (7).»

²⁸ Sakob më mawëk: puhnani gë Leya wafac imbëđ gë wahi ambënt ñël ña, tac Laban më njëđaka Rasel. ²⁹ Rasel, umë, Laban aryokun ale waciko Bila njëđakawo nke aryokun alëwu. ³⁰ Sakob ndakëlahnëniho gë Rasel do ñadëhawo ntëbi Leya; do tac mbok ndokunëhna Laban wabëhn mbëđ gë waki kat.

Vutah Sakob

³¹ Ahwëhn a Wënu ña ga nuk Rasel ýahniko ntëbi Leya, më ntika Leya nagënk, hara Rasel kodilohna nag. ³² Leya ndonkëko, do naga facan fante macëko Riben*. Më lehnëko: «Ahwëhn a Wënu ña nuk sëfëhnah mën wã; tame asan mën a rëkëđ ñando.»

³³ Leya më mbok ndonkëk do mbok naga facan. Më mbok ntehnëk: «Ahwëhn a Wënu ña njëđakoŵa facan fakawary kabi njëtak ñadelëwõhna.» Umë, Simeyo† macik.

³⁴ Leya më mbok ndonkëk kat do mbok naga facan fatarëna. Më mbok ntehnëk: «Añ'ankaŵ asan mën aýi pabëđëho, kabi nagëhnëbuha vucan vutar.» Soñe rac macahnëkawo Sakob facan fatac Levi‡.

* **29:32** 29.32 Riben fëhnëtanëk gë Wa-ebëre ña «nuk uhorot mën a». † **29:33** 29.33 Simeyo fëhnëtanëk gë Wa-ebëre ña «Igwëry». ‡ **29:34** 29.34 Levi mëntëlëk gë Wa-ebëre ña ile fëhnëtanëk «ñabi».

³⁵ Leya më mbok ndonkëk. Tac mbok naga facan do ntehn: «An'ankaŵ, njëŵëdëfu icëmb Ahwëhn a Wënu ɲa.» Soje rac macahnik aju YudaŜ. Tac tëryalehn hnag ŷa.

30

¹ Rasel ga njëtëk kodina nag, më ñeŵaryëka acëru vutah va. Më ntehnëka Sakob: «Diry hnagu, ge gena umë cëmëdëfu.»

² Sakob më ntavëka g'umë do ntehn: «Wënu ɲa bi yebu, ami? Umë wëyëk antë ahnag.»

³ Rasel më ntëkwaka: «Nufëryehna Bila, ale ryokuñëndëho ŷi, aryaku soje nagëhni vutah; nufëdëfuhëhni. Koyëna soje lëwu ŷa, nuŷadëfuhëhni, ami fëna, vutah.»

⁴ Awa më njëdaka aryokuñ alëwu ŷa Sakob ndakëni. ⁵ Bila ndonkëko do nagëhna Sakob facan. ⁶ Rasel më ntehnëk: «Wënu ɲa kitiñëk soje lëmën ŷa. Nkwëryëk imunta mën ɲa do maŵëk njëdäŵoŵa ami fëna facan.» Soje umë macahnëkawo Dan*.

⁷ Bila, aryokuñëhn Rasel ŷa, mboko ndonk do mbok nagëhna facan fakigëna Sakob. ⁸ Rasel më ntehnëk: «Mëtaryëbuha dus acër mën a do mëkëbuha.» Më macëka fatah fa Nefëtali†.

⁹ Leya, ga nuk gona nagënd, më nufëka aryokuñëhn alëwu ŷa, Silëpa, njëdahna Sakob ndakëni. ¹⁰ Silëpa nagëhnëkawo Sakob facan,

§ **29:35** 29.35 Yuda mëntëlëk gë Wa-ebëre ɲa ile fëhnëtanëk «cëmbi». * **30:6** 30.6 Dan fëhnëtanëk gë Wa-ebëre ɲa «Wënu ɲa kitiñëk do nuk catëbu». † **30:8** 30.8 Nefëtali fëhnëtanëk gë Wa-ebëre ɲa «wëtëk».

11 do Leya më ntehnëk: «Nkoc ɲa təkik!» Do më macëka Gad‡.

12 Silëpa mboko nagëhn facan fakigëna Sakob.

13 Leya mboko ntehn: «Nafa ɲa təkik, tame vësëval va kodëni ntehnëni nëfako.» Do më macëka fatah fa Aser§.

14 Fac ryampo, hnë wati barëp roka hna, Riben njiko kaɲ hna do təkāt vutah atëh nte lidëha ahnë përana ndakëntal do ndonk. Më njok njëdfahna hnëmu, Leya. Awa Rasel më ntehnëka Leya: «Këlami, yëdërye vutah atëh ajë hu vi wëdampo.»

15 Leya më ntëkwak: «Asan ale rebëruhoŵa ɲi gedfilihna bi gwër? Mbokëru aɲand areboŵa wadëwel atëh ajë mën ɲi!»

Rasel më mbok ntehnëk: «Awa, umëd nte yejək ɲi gë wëjë ndakëdun Sakob nkwëcëtëli gë wadëwel atëh ajë hu ɲi!»

16 G'anëka ga ante mëncik Sakob kaɲ ɲa, Leya më kacaka do ntehna: «G'ami ndakëlahnëde dol: wadëwel atëh ajë mën va sosahnëbu hnuɲahni.» Awa Sakob më ndakëlahnëni g'umë mëd tac.

17 Wënu ɲa mawëko imunta Leya ɲa. Ndonkëko do nagëhna Sakob facan fambëryëna (5). 18 Më ntehnëk: «Wënu ɲa cosëko kabi njëdabuha aryokuɲëhn mën a asan mën a.» Do më macëka fatah fa Isakar*.

19 Leya mboko ndonk do mbok nagëhna Sakob facan fakwëhn mbëd gë fandaŵ (6). 20 Më

‡ 30:11 30.11 Gad fëhnëtanëk gë Wa-ebëre ɲa «nkoc». § 30:13 30.13 Aser fëhnëtanëk gë Wa-ebëre ɲa «nëɲëko». * 30:18 30.18 Isakar mëntëlëk gë Wa-ebëre ɲa g'ile fëhnëtanëk «icos».

ntehnëk: «Wënu ña njëdfako buña wamah! An'ankañ asan mën aÿi ntënënëdfëho, kabi nagëhnëbuhä vucan mbëdf gë fandawñ (6).» Do më macëka fatah fa Sabilon†.

²¹ Tac më nagëka facëval do maca Dina.

²² Awa Wënu ña më nahaka Rasel, më mawëk imunta dëwu ña do ntiha kol nagënd. ²³ Më ndonkëk do naga facan. Më ntehnëk: «Wënu ña ntihetëko sëfëhnah mën wã!» ²⁴ Më macëka aju Yosef‡, ntehn: «Arabi Ahwëhn a Wënu ña nkwënëhnoña facan fakañary!»

Ibeta Sakob

²⁵ Ante nagiko Yosef ña, Sakob më ntehnëka Laban: «Tavërye vokawu g'inkal mën. ²⁶ Ndokuñëhnëmi ðus hnuñahnëwëhni vëryag hu vi. Awa, yëdfaryëwëhni do gë vutah mën vi yifu.»

²⁷ Laban më ntëkwaka: «Këلامي, nëparye. Ge mawëru demarye, gory ani. Wamën mën ña njëtëndanëniho Ahwëhn a Wën hu wã ryëwako ile hwëhnabu ÿi. ²⁸ Pëyarye ile ÿadu sosi ÿa, do cosëdfëmi.»

²⁹ Sakob më ntehnëka: «Njëtëru gante ndokuñëhnëmi ka do gante nke ntega hu wusañ soñe lëmën ka. ³⁰ Hnapul toyë le hwëhnaruho rëkahnindu ÿa tame nkwënak ðus. Ahwëhn a Wënu ña ndëwaki kobëri ga tëkahnifü tere hu li. Tëkëna bi wati ÿa ryokuñahnu soñe tere lëmën ÿa dënk?»

† **30:20** 30.20 Sabilon mëntëlëk gë Wa-ebëre ña g'ile fëhnëtanëk «dënënërye». ‡ **30:24** 30.24 Yosef fëhnëtanëk gë Wa-ebëre ña «arabi nkwën».

³¹ Laban më mbok tëyëka: «Ye rëfëka sosi?»

Sakob më ntëkwak: «Ñoñ cosëdilihohna. Ge maŵëru ile ýadëmi rêyi ýa, ani nkodëfu ryokuñëhnëdi. ³² Dol pëcëtaďëfuhëhni đus wusaŵ ŵi do pitëndëlendëbuhëhni fop wape wante hwëhnaď wañiñir, vutoy ma wahnaýah, ma wabahnah do fop wuhnankal wule hwëhnaď wañiñir, vutoy ma wahnaýah: cos mën iña yed. ³³ Ge mbiýëk toye, kodu ayët icat dëmën ña ge njëkëru cos mën ña. Fop wuhnankal wule wod wahwëhnana wëñahn wanëmpëlah ña, do fop wape wante wod bahnëna ña, wule leyik ye.»

³⁴ Laban më ntehnëk: «Awa, maŵëbu wanës hu ñi.» ³⁵ Hnë fac rac dënk, Laban më pitëkëhni wuhnankal wule hwëhnaď wañiñir wayaryah ña, ma wañiñir tëb tëb ña, vutoy ma wahnaýah, do wape wante vahnëk do hwëhnaď wëñahn wayaryah ña do kwëtehnahnëhni wurac viju. ³⁶ Tac cañëtëhni ñaŵët le njasëďëni wafac warar tëkahnëndëni, soñe ñaŵëlëni gë Sakob nte heryëďëhëhniwo wusaŵ wuyëntaŵ Laban ŵa.

³⁷ Awa, Sakob më nufëk vundoko vatëh vatar wanëmpëlah do këcëk vakuď va. ³⁸ Më kwëtëk vundoko va le kosëndëni wënkä wusaŵ hna. Kabi wusaŵ ŵa njëŵalëďëniho ge njijëni siya wënkä ña. ³⁹ Wusaŵ ŵa njëŵalëďëniho haryënkŵ vundoko hna do nagëďënihëhniwo vucaŵ vunkwamah vunte hwëhnaď wañiñir wayaryah ma wañiñir tëb tëb ña, vutoy gë wahnaýah.

⁴⁰ Sakob pitëkëhniwo wusaŵ wulëŵu ŵa do kwëtëni njëkëndënihëhni wusaŵ Laban wule hwëhnako wañiñir wayaryah

do wabahnah ña. Koyëna ntiko ntega ntëwu ña do tavëdilëhniwohna mbarëpëläni gë ntega wusañ Laban ña. ⁴¹ Nte-wo-nte njëwalëdëniho ña Sakob kwëtëdëho vundoko va le kosëndeni wënka hna, soje njëwalëni haryënkwa vundoko vutac. ⁴² Bare ge camëni wusañ wã, kwëtëdëlohna vundoko va: koyëna wusañ wusamah wã Laban hwëhnëkëhniwo do wuhonah wã Sakob hwëhnëkëhniwo. ⁴³ Sakob nkwënadëhawo hnapul ÿa do nke ahwëhn wusañ wuyabah dus. Kwëhnakëhniwo vëryokun vësëval gë vësan gë wayonkomb do gë wafali.

31

Sakob matëd vëhni Laban hna nkary

¹ Sakob njëtako viju Laban va ntehnëdëniho: «Sakob nufëk fop le kwëhnëk rëm fu ÿa do umë vetandanëka.» ² Sakob kamahnëko Laban gona njëkënda gë kobëri ka.

³ Awa Ahwëhn a Wënu ña më ntehnëka Sakob: «Bokary hn'inkal vële hnagëki hna, ðarël vëvë tere hu hna, do g'ami nkeðe.»

⁴ Sakob më macehnëkëhni vësëvalu Rasel gë Leya, hnë wëhañ hna, le nkeho ntega wusañ wulëwu hna. ⁵ Më ntehnëkëhni: «Kamahnëbu rëmun gona njëkëndo gë kobëri ka; bare Wën rëm mën ña gë ami nkeβun kwëlëkwël. ⁶ Nurun, wühnë dënk, ndokunëhnëβuha rëmun gë fanka mën fa fop. ⁷ Bare, tokako nkwëcëtëdëho cos mën iña. Bare Wënu ña tavëlahna ntiwo wëh. ⁸ Ge ntehnakëndëho: “Wusañ wule hwëhnak wañiñir tëb tëb wã ye cos hu ña”, wusañ

ŵa fop wuhwëhn tëb tëb fo nagakëndëni, do ge ntehnakëndëho: “Wusaŵ wule hwëhnak wañiñir wayaryah ña ye cos hu ña”, fop wusaŵ ŵa wule hwëhnak wañiñir wayaryah fo nagakëndëni. ⁹ Wënu ña nufëkëhni wusaŵ wulëŵu ŵa do njëdäwöwëhni.

¹⁰ «Hnë wati nte njëŵalëdëniho wusaŵ ña, nubu ÿinë hnë hudakery: wusan wule yëŵadëhëhniwo wësëval ŵa wañiñir wayaryah kwëhnaniho gë tëb tëb do gë wacankaf. ¹¹ Tac, mëleka Wënu ña më macëko hnë hudakery: “Sakob!” Më wëtabu. ¹² Më ntehnëko: “Yëkëryihni: fop wusan wule yëŵadëhëhni wësëval ŵa wañiñir wayaryah kwëhnaniho gë tëb tëb do gë wacankaf; ami lik kabi nubu fop ile ntiki Laban ŷa. ¹³ Wën Betel ña yëbu, hn'ile cëbëruho do rurëru wagu itaka hna, hnam ntëkëntuhoŵo. Tame, matëry, kërënyari inji nkal do avoka hnë nkal nte hnagahniru hna.”»

¹⁴ Rasel gë Leya më ntëkwaniha: «Goryaryëlëfuhna ile lëwëdëfun tere rëm fu hna. ¹⁵ Had vëhneh pëlakëfu, kabi nkwañëkëfu do tokëk koryi lëŵ fu ŷa. ¹⁶ Awa, fop hnapul le nufëhnëka Wënu rëm fu ŷi fuhnë hwëhnëk gë vutah vudëŵ fu vi. Tame diry fop le ntehnëki Wënu ña.»

¹⁷ Awa, Sakob më pëhwëtak do kayëndëhni vërahu gë wësëvalu hnë wayonkomb. ¹⁸ Më njokëhni fop wusaŵ wulëŵu ŵa gë hnapul le nuŷako hnë Padan-Aram ŷa. Mënc gë vëhni rëmu Isak, hn'inkal Kanan hna.

¹⁹ Hnë wati rac, Laban imëc wëñahn wusaŵ wulëŵu njiko. Kabi rëmu Rasel golohna hnam,

Rasel më nuŷak fere soŋe ntehahn vundëhwa vunte cëmbëdëho rëmu had wamën ɲa. ²⁰ Sakob tokakawo Laban avë Aram ŷa, g'unji dëwū hara koyalahna ɲa. ²¹ Nkaryëko, gë fop le kwëhnako ŷa. Ntëmpëtako sën sankaf ŷa, Yufërat, do nji gë cape inkal nte hwëhnaŋ wahuŋ, do wăcëdë Galad.

Laban tëkadëha Sakob

²² Hnë fac rarëna hna, më pëyayik Laban Sakob nkaryëk. ²³ Më nufëkëhni vëheryu, tëfëlehna hnë uyas wafac mbëd gë wahi (7) do tëkahna hnë wahuŋ Galad hna. ²⁴ Bare g'umëd ga Wënu ɲa më tufëhnaka Laban, avë Aram ŷa, hnë hufakery do ntehna: «Antë alehna wameh Sakob.»

²⁵ Awa Laban tëkakawo Sakob. Sakob hn'ikuŋ ndampo ntiko hnam usank lëwū wă; Laban fëna ntintëlehni hnam ulëwū wă hn'ikuŋ tac. ²⁶ Laban më ntehnëka Sakob: «Ye fëlaki? Soŋe ye rokaruho ayojëhni vëryag mën vi had vëramp uwët? ²⁷ Soŋe ye soŷaru ayaryi, tokaruho do pëyalihohna? Ntinëhna këndëmi ambënt cankaŋ koyalahni. ²⁸ Maŷëlihna hoyalëfu vëryag mën vi gë vutah vuntëw hni vi! Paryi nke had intëhn ntiru an'ankaŷ. ²⁹ Kodëfu liwu wëh ge ñadëfu; bare Wën rëmuŋ ɲa më lehnëko umëd nte ryëcëk ɲi: “Antë alehna wameh Sakob!” ³⁰ Awa, nkwëryëfu njiru kabi ñankahnëkino aŷënc gë vëhni rëmuŋ, bare soŋe ye lë lëru vundëhwa vunte sëmbëdëfu had wamën ɲa?»

³¹ Sakob më ntëkwaka Laban: «Njiŋbu koyëna kabi ntakëkoŷo do nahadëfuho tebëduhōwëhni

vëryag hu vi. ³² Tame ge nuru vundëhwa vutac hnë aryampo vëlëmën li, ahnë arac cëmëd. Tase vëlëw fu vi yëkëry fop ile ye hnë ýal mën ýi do nufëry ile hwëhnëru ýa.» Hara Sakob yëtëlohna Rasel leko vundëhwa va.

³³ Awa, Laban më njëkëlehnëk hn'usank Sakob hna gë va Leya hna do gë vëryokuñ vëhi va, bare nulohna. Ga cahnik hn'usank Leya hna, më tënkëk hn'uva Rasel hna. ³⁴ Hara, Rasel leko vundëhwa va; hnë le tindëdeni way-onkomb ntañahn kwëtëko do ntañahn. Laban njëkëlehnëko hn'usank hna fop hara ñoñ nuna.

³⁵ Rasel më ntehnëka rëmu: «Apa, antë ntavi ge kolëla wãtu haryënkwa hu; ures lepera fëgwëko.» Laban njëkëlehnëko bare nulohna vundëhwa va.

³⁶ Sakob më ntavëka do nirahna Laban ntehnë: «Ye libu wëh? Mo ryawëbu soje aholahn arëfëlehnëndo aki? ³⁷ Njëkëlehnëru hnë viyë mën hna fop. Tëkatëru bi inë ryampo ile hwëhnëru? Tufëryihni vëlëmën vi do gë vëlëw hu vi, do tëfëka kitiñënihëfu.

³⁸ «Ntibu wabëhn wafëhw wahi (20) ýal hu hna; nulihahna muk icañ hu nte hnacëk, do cemëlewahna muk icañ hu.

³⁹ Mëncënanilinahna muk icañ nte ndawëk intaw, mbokënanëdëminawo nte-wo-nte cëmëko icañ ña. Tëyëduhowëhniwo vësayini wule ledëho wã, g'umëd ma g'anent ña.

⁴⁰ G'anent ga korotëdëfuho gulav wã do g'umëd ga gë huji ha, do kodëwöhna ryaku wakwëd.

⁴¹ Mawëbuho liwu wabëhn wafëhw wahi (20) ýal hu hna: ndokuñëhnëmi wabëhn pëhw gë wahnah (14) ýëlahnëwëhni vëryag hu vëhi vi, do

wabëhn mbëd gë ryaw̃ (6) soŋe hnuŷahnëw̃ëhni wusaŵ, bare wëjë, nkwëcëtëduho cos mën iŋa. Koyëna nkeho! ⁴² Ge Wën rëm sankaf mën Abëraham, Wën hunte valendëhawo rëm mën Isak ŋa, ðemakëndilohna, tavakënduho wëncu wëbák fo. Bare Wënu ŋa nuk horot mën w̃a gë ðoku lakah le libu ŷa do umëd nte ryëcëk ŋi niraki.»

⁴³ Laban më ntëkwaka Sakob: «Vëŷi vësëval ami hwëhnëkëhni, vutah vuntëw̃ hni vi ami hwëhnëkëhni, wuŷi wusaŵ ami hwëhnëkëhni do fop le hnuŋu ŷi ami hwëhnëk. Bare, njavëtëbu tək pëgw dol, ñoñ koða voku liwu soŋe vëryag mën vi ma soŋe vutah vunte nagëni vi. ⁴⁴ Tame yij nkwëryëli fuhnë vëhi, do tëfëka ntiyi iñë nke sedë yëbëlan fu.»

⁴⁵ Awa Sakob më nufëk itaka do cëb. ⁴⁶ Tac ntehnëhni vëlëwu va mbarëpini wëraka. Më mbarëpini do ntini akova. Tac vëhni fop hnë kova tac tokëniho. ⁴⁷ Laban Yëgar Sahaduta* macëko ŷëw̃a rac, do Sakob umë Galed† macëko.

⁴⁸ Laban më ntehnëk: «Aŋi kova ye dol sedë lëw̃ fu ŷa wëjë g'ami.» Soŋe rac w̃acandë ŷëw̃a ŷa Galed, umë fëhnëtanëk «kova nte ye ye sedë». ⁴⁹ Misëpa maciko fëna, umë fëhnëtanëk «ŷëw̃a soŋe iyëka», kabi Laban mboko ntehn kat: «Arabi Ahwëhn a Wënu ŋa njëkandëfu antë tavi ile hwëtëlik ani ŷi ge gona nulënde. ⁵⁰ Ge koroteyehnëruhëhni vëryag mën vi, ge ñëlëruhëhni vësëval vëhaŵary, diry wajira, gena

* **31:47** 31.47 Yëgar Sahaduta fëhnëtanëk gë Wa-aramë ŋa «kova nte ye ye sedë». † **31:47** 31.47 Galed fëhnëtanëk gë Wa-ebëre ŋa «kova nte ye ye sedë».

ahnë ye sede ÿa yëbëlan fu, bare Wënu ña dënk ye.»

⁵¹ Tac Laban më mbok ntehnëka Sakob: «Yëkëry aña kova wëraka nte hovëbu yëbëlan fu ñi, yëkëry inji taka nte sëfik ñi. ⁵² Aña kova gë inji taka ye wasede walëw fu wã: tëfëlohna ryëcu aña kova yiryindu ÿal hu soñe liyi wëh, wëjë fëna tëfëlihna aryëci aña kova ayijënd ÿal mën soñe aliwo wëh. ⁵³ Arabi Wën Abëraham ña gë Wën Nahor ña, asankaf rëm mën, nke ahitin yëbëlan fu.»

Awa Sakob më ntëkëk gë Wën hunte valehnëdëhawo rëmu Isak ña. ⁵⁴ Tac Sakob më cënak sadëha kuñ hna, do macehnëhni vahnë va fop roka ÿa. Tokëniho do ndakëniho kuñ hna.

32

¹ Ga pacëk Laban matëko kobëri fo, muryahni vëryagu gë vërah hni do ndëwanëhni. Tac mëncëlehn gë ÿalu.

Ipänkël Sakob gë Esawu

² Sakob ndëcalëko njind nkaw ntëwu ña, hnë wati rac wamëleka Wën më pankëläni. ³ Ga nukëhni, Sakob më ndekak: «Kañ Wën ye!» Do hnam Mahanayim* maciko.

⁴ Sakob më payëkëhni vahnë ndënkwahëni vëhni acëru Esawu hna, nkal Seyir hna hnë resiyo Edom hna. ⁵ Ntehnëhni aki: «Wëlin le fëyadunëha Ahwëhn mën a Esawu: “Aryokuñ

* **32:3** 32.3 Mahanayim fëhnëtanëk gë Wa-ebëre ña «wakan wasodafe waki».

hu ÿa Sakob më lehnëk: Vëhni Laban hna nkebuho hafo gaki. ⁶ Kwëhnabuhëhni wuhni gë wafali gë wape gë wuhnankal do gë vëryokuŋ vësan gë vësëval. Payëryibuhëhni vahnë pëyanihi, soje gante kodu ahacawo g'untënah.”»

⁷ Vële fayiko va më mbokajëni pëyaniha Sakob: «Pëyajëbunëha Esawu do nkejëk afankëlu, gë vësan wakeme wahnah (400) nkejëni.» ⁸ Sakob më ntakëka d'us. Më pitëndëlehnëkëhni vahnë vële nkeniho va wakore waki, do gë wape ŋa gë wuhnankal wã gë wuhni wã do gë wayonkomb wã fëna. ⁹ Ntehnadëho: «Ge Esawu nijjëk ndawëhni kore ryampo, kore yëntaw ÿa pehëdëni.»

¹⁰ Tac Sakob pëgwëlehn njëfand: «Wën rëm sankaf mën Abëraham, gë rëm mën Isak, Ahwëhn a Wënu ŋa ntehnëruho: “Bokary g'inkal hu, darël vëvë tere hu hna. Ntinëhnëdëmi ifërën.” ¹¹ Ahwëhn, mbabu d'us soje hnuÿaw fop uryema ule wawëryanëruho g'ikahnënda yabahëhu ŋi, ami aryokuŋëhn hu yï. Ryoko mën yï fo hwëhnabuho ante ndëcëdëfuho sën Yurëdan ŋi, do tame mbokajëdëfu gë wanj wakore waki. ¹² Këlami, pehetëryeÿa Esawu, kabi ntakëko g'umë, ntakëko antë nijj ndawëfu gë vësëval vi do gë vutah vi. ¹³ Dënkwëtary ntehnëruho: “Ntinëhnëdëmi ifërën. Vutah hu va njabëdëni had nkërëyal nte wok kodena ndëkwi.”»

¹⁴ Herac, Sakob hnam ndakëniho gë vëlëwu va. Më nufëk hnë hnapul le nuÿajëko hna

soŋe mbuñahna Esawu: ¹⁵ wuhnankal wësëval wakeme waki (200) gë wusan wafëhw wahi (20), wape wacëval wakeme waki (200) gë wacan wafëhw wahi (20), ¹⁶ wayonkomb wafëhw warar (30) wale yiwëndëf gë vutah hni per, wuhni wësëval wafëhw wahnah (40) gë wusan ipëhw (10), wafali wasëval wafëhw wahi (20) gë wasan ipëhw (10).

¹⁷ Më njëdakëhni vëryokuŋ vëlëwu va, wuhnankal wã aryampo, wape ña aryampo, wayonkomb wã aryampo, wuhni wã aryampo, wafali wã aryampo do ntehnëhni: «Dënkwehën, do ñawëtëlehnëryinëhni wakore wusaŵ ñi.» ¹⁸ Tac ntehna aryënkweyënkwe a: «Ge pankëlërun acër mën Esawu tëyati: “Mo hwëhnëki? Ne njidu? Mo hwëhnëkëhni wusaŵ wule hëryëfdu wï?” ¹⁹ ntëkwađuha: “Sakob aryokuñëhn hu ÿa hwëhnëkëhni. Buña njëdanahniki, wëjë, ahwëhn mën Esawu, do umë dënk nkejëk hamëhnifu.”» ²⁰ Më ntehnëka koyëna ahigëna ÿa fëna gë ararëna ÿa do gë fop vële hëryëfëhëhniwo wusaŵ va: «Koyëna ntehnëfëdunëha Esawu ge pankëlërun, ²¹ do nkwënfëdun: “Sakob aryokuñëhn hu ÿa nkejëk kamëhni fu.”» Kabi Sakob ntehnadëho: «Njamëhnëdëfëfuha gë wabuña wante ryënkwehënfëdëho ñi, do tac tëkëdëfëfu haryënkwe lëwu. Ntiyahnëko kacadëho g'untënah.»

²² Awa wusaŵ wã ndënkweyëhëhiniho, hara Sakob, umë dënk, hnam mboko ndak umëf nte rëkiko ña.

Iyol Sakob gë Wën

²³ Awa hnë umëf tac dënk, Sakob matëndëkëhniwo hnam vësëvalu gë Bila gë Silëpa do gë vutah pëhw gë fandaw̃ (11) vuntëwu va kegëtani garyëla Yabok ÿa, cañëtëhni. ²⁴ Ga kegëtani, cañëtëkëhniwo vëryokun va gë fop le kwëhnako ÿa. ²⁵ Sakob nkolehn umë fo.

Awa tac asan më njijëk hn'umëf tac njolëni g'umë hafo wakëwak ÿa. ²⁶ Asan arac, ga kamahnëk, mëkëdilahna Sakob hn'iyol tac, më ndafëka cokot hna, do cokëtakawo njolatëndëni.

²⁷ Tac asan a më ntehnëka Sakob: «Tavërye yiwu, kabi pacëk.»

Sakob më ntëkwaka: «Tavëdila ayi ge gena ndëwanëruho.»

²⁸ Asan a më tÿëka: «Hak maciru?»

Më ntëkwaka: «Sakob w̃acibu.»

²⁹ Asan a më ntehnëka: «Godelihna a w̃acënde Sakob. W̃ac hu w̃a Isërayel† yed, kabi gë Wënu ña njolërun do gë vahnë va, do wëjë lëbëkëhni yaw̃ ña.»

³⁰ Sakob më tÿëka: «Këlami, pëyarye bi hak maciru.»

Asan a më ntëkwaka: «Soñe ye rëyëduho w̃ac?» Awa tac asan a më ndëwanëka Sakob.

³¹ Sakob më macëk ÿëw̃a rac Penuwel, umë fëhnëtanëk «yëka Wën»; kabi më lehnadëho: «Nulëbun gë Wënu ña vinkër vinah, do cëmëla.»

³² Ante pëhnik lav ña, Sakob ndëcëtako Penuwel ÿa. Tadëdëhawo kabi mbuf ña ntavëdëhawo.

³³ Soñe umë ye, hafo dol, vëvë Isërayel va

† **32:29** 32.29 Isërayel mëntëlëk g'uhnës Wa-ebëre ña ile fëhnëtanëk «amëtarëdëha Wënu ña».

vërokëdfina faÿar favë pombor fa, kabi bay hnam cërehniko Sakob.

33

Igwëryël Sakob gë Esawu

¹ Awa, Sakob njëkako do nulehna taŋ Esawu tëkid gë vësan wakeme wanah va (400). Më pitëndëlehnëkëhni vutah va, ale-wo-le gë hnëmu: Leya gë Rasel do gë Bila gë Silëpa fëna.

² Më ndënkwëndëkëhni Bila gë Silëpa gë vutah vuntëw hni va, tac hamëhni lëw hni Leya gë vërahu, do Rasel gë Yosef tëkwahnini hamëhni.

³ Tac Sakob umë dënk më ndënkwaryëkëhni. Ndëkwëhnëko yëka ÿa nkal hna wahwënta mbëd gë wahi (7) tëkahnënd ðarël hn'ile nke Esawu hna.

⁴ Awa Esawu më nkaryëk kacaka, nji muryahna do mbuca. Pëgwëlehnëni kondëni vëhni vëhi tak. ⁵ Ga nukëhni Esawu vësëval va gë vutah va, më tëyëka: «Vëhni mo ye vële lapëhnajëdëhi vi?»

Sakob më ntëkwak: «Vutah vunte njëdëkoÿëhni Wën, ami aryokuñëhn hu ÿa ye.»

⁶ Vëryokuñ vësëval va gë vutah vuntëw hni va më tëhani do ndëkwëhnëni haryënkwa Esawu. ⁷ Tac Leya gë vërahu njigëlehnëni ndëkwëhnëgëni, do Yosef gë Rasel.

⁸ Esawu më tëyëk: «Ye ÿađu ali gë fop wusaÿ wule fankëlibun ÿi?»

Sakob më ntëkwak: «Ahwëhn, ñakëndëbu ahacawo g'untënah.»

⁹ Esawu më ntehnëk: «Ahery mën, kwëhnabu hnapul yabah, kwëtary ile hwëhnaru ÿa.»

¹⁰ Sakob më ntehnëk: «Hali, këlami ge gona ntavi g'ami, maŵëry iÿi buña. Ipankël gë wëjë ña nke soje lëmën had gë Wënu ña nulëbun vinkër vinah, kabi kacaruho g'untënah. ¹¹ Awa maŵëry buña ile yëdanahnimi ÿi, Wënu ña yëdako do kwëhnabu fop le rëfëko ÿa.»

Sakob njawënenëko do Esawu më maŵëntak.

¹² Tac, më ntehnëka: «Matëry! Njiyi lapëhnaÿi.»

¹³ Bare Sakob më ntëkwaka: «Njëtëru vutah va vëyaŵëna, do tëfëka ntiyini wajira vucaw vunte wok yëwëd bël va. Ge porosinjini njasëni ñap wëla fac ryampo fo, fop cëmëdëni.

¹⁴ Dënkwahëndëno; ami, njasaryëryidëfuhëhni wajira fo wusaŵ mën wï gë vutah vi, hafo rëkëryiŵu ÿal hu hna, hn'inkal Seyir* hna.»

¹⁵ Esawu më ntehnëk: «Awa tavëhnëdëmini vahnë vëryampo vële rëfëlibun vi.»

Sakob më ntëkwak: «Wëla tavëlihëhnhna, ahacawo g'untënah fo ÿadëfu.» ¹⁶ Hnë fac rac, kahnëtako Esawu mëncënd gë Seyir.

¹⁷ Sakob umë, Sukot njiko. Hnam më mbëryehnek tere, do wakece, soje wusaŵ wulëŵu wã. Soje rac wãcande ÿëwã rac Sukot, umë fëhnëtanëk «wasank».

Itëk Sisem

¹⁸ Koyëna Sakob matëko Mesopotami do yam fo tëkëko hn'inaŵ Sisem vë Kanan hna. Darël naŵ hna ndahëko. ¹⁹ Më ntaŵëk hnë vutah Hamor, ale hahnëndëko Sisem hna, inkal

* **33:14** 33.14 Seyir wãcic fëna «Edom».

nte ntihahnëko usank lëwu ŵa. Waŋec keme koryi ntaŵahnëko. ²⁰ Hnam ntiko hn'ile cënađe sadëha do mac El Elohe Isërayel, umë fëhnëtanëk «Ŵën Isërayel».

34

Igwëcanëhn Dina

¹ Hnë fac ryampo Dina, aryag hni vëhni Sakob gë Leya, nehahnëkëhniwo vësëval vëvë nkal va. ² Sisemaju Hamor, asankaf Wahiv wavë resiŷo ŵa, nukawo. Më nufëka do ntihna ndakëni forosima. ³ Bare ñadëhawo dus do pëlakawo, njëkëlehnëdëho fëna nuŷa ikwëtahn Dina űa. ⁴ Awa Sisem më ntehnëka rëmu Hamor: «Yëkëlehnëndeŵa aŷi aryag, ñadëfu ŷëlëŵa.»

⁵ Ga njëtak Sakob Sisem cëfëhnanëka aryagu Dina, viju gë wëhaŷ nkeniho gë wusaŵ ŵa; ñoñ nësëlohna hafo nte mëncini űa.

⁶ Awa Hamor më njini g'aju vëhni Sakob hna soűe nësëhna. ⁷ Hara tëko mëncini viju Sakob, do njëtaniho ile ryëcëtak ŷa. Vësan vërac pëbëkëhniwo yiŵëhnah sankaf do ntavëkëhniwo dus, kabi Sisem ntiko iñë le wok didëna muk Isërayel hna idak forosima g'aryag Sakob ŷa.

⁸ Bare Hamor më ntehnëkëhni: «Ajë mën a Sisem ñadëha dus aŷi aryag. Këلامي, yëdëryina ñëla. ⁹ Gwëryëlënëfu: yëdaryinëfuni vëryag hun vi ŷëlëfuni do aŷëluni vëryag fu vi.» ¹⁰ Gë fuhnë ntëdëntëderun. Pidëtënderun resiŷo ŷi. Kodun alëdëntiwu ani alindu le valëdëhu ŷa, ahwëhnu nkal inŷi.

11 Sisem umë dënk fëyakëhniwo vëhni rëmu gë vicëru aryag fa: «Demaryino, pëhwëtabu yëdaŵu ile rëyëdunëho ŷa. 12 Kodun arëyuno hupay hucankaf do gë wabuña wayabah. Njëdadëmu fop le rëyëdunëho ŷa, danko ŷëlëŵa aryag aŷi tun.»

13 Viju Sakob më ntëkwaniha Sisem gë rëmu Hamor, bare cowëniho ile nahani ŷa kabi Sisem cëfëhnanëkawo ahery hni ŷa Dina. 14 Më ntehnënihëhni aki: «Kodilëfuhna yëdafuna ahery fu ŷa asan ale wok kácina; usëfëhnah lëŵ fu yed. 15 Soŷe iñë ryampo fo ŵawëhnderun: fop vësan vëvë ŷal hun va kácini gë fuhnë ki. 16 Awa, tac njëdadërunëhëhni vëryag fu va aŷëluni, do ŷëlëfuni vëryag hun va. Ntëdëntëdëfun gë ŵuhnë do koyëna bulunda ryampo fo yeden. 17 Bare ge maŵëluhna aháciwu, mbidëfunëha ahery fu ŷi do njidëfun.»

18 Hamor g'aju më maŵëni watac. 19 Jar ŷa pëhwëtalehn taŷ soŷe nti ile tëyiniho ŷa, kabi ñadëhawo dus aryag Sakob ŷa. Hara umë yeho ale ŷako ntënëni tere ŷa. 20 Hamor gë Sisem më njini ŷëŵa bulunda hna, do ntehnënihëhni aki vëvë hnam va: 21 «Vëŷi vësan vëhwëhn yam yëbëlan fu ye. Arabi ntëdëntini resiŷo fu li do ntindëni ile ñadëni ŷa, kabi nkal inji njankëk haryënkŵ lëŵ hni! Kodën ñëlinëhni vëryag vëlëŵ hni va do kodën njëdayinëhni vëlëŵ fu va ñëlënihëhni. 22 Maŵëdëni ntëdëntini gë fuhnë do ntiyin bulunda ryampo fo ge ntiyinëk ile ñadëni ŷa, umë ye: fop vësan vëvë ŷal fu va kácini gë vëhni ka. 23 Ge maŵayinëkëhni,

njijëdëni ntëdëntini gë fuhnë; awa fop wusaŵ wulëŵ hni ŵa gë hnapul lëŵ hni ŷa fuhnë hwëhnëdën.»

²⁴ Fop vële yeho hnam va maŵëlehnëni wanës Hamor g'aju Sisem ŋa, do fop vësan vëvë naŵ va káciniho.

²⁵ Hnë fac rarëna hna, hara vësan va ntavëdëhëhniwo wahajëhn ŵa, viju Sakob vëhi, Simeŷo gë Levi, vicëru Dina va, më nufëni wasëlame walëŵ hni ŵa, tënkëni naŵ hna hara ahnë yëtëna do ndaŵënihëhni vësan va fop, ²⁶ ndaŵaryënihëhniwo fëna vëhni Hamor g'aju Sisem. Ga cahnëdëni tere Sisem ŷa më njonihä Dina. ²⁷ Viju Sakob vëŷëntaŵ va më njijëni nteni ile kwëhnani vësëm va do nufëni fop le yeho naŵ ŷa kabi ahery hni sëfëhnanik. ²⁸ Nufënihëhniwo wusaŵ wavë naŵ ŵa fop gë wule yeho wëhaŷ ŵa. ²⁹ Njonihö fop hnapul lëŵ hni ŷa, gë vësëval va fop gë vutah va fop do gë fop ile yeho watere hna.

³⁰ Awa Sakob më ntehnëkëhni vëhni Simeŷo gë Levi: «Njonëhnirunëho kata. Soŋe lëŵ hun ŷa, vëvë Kanan vi gë vëvë Perisi vi ñëŵëdëniho. Nkwëryëlëdëni do mëkëdëniho gë tere mën ŷi, kabi vësan toyë fo hwëhnaŋu.»

³¹ Bare vëjar vaki va më ntëkwaniha rëm hni: «Aŷi asan tëfëlawohna ntihna ahery fu ŷi had asëval ale wafëd nkaf ntëŵu.»

35

Iboka Sakob gë Betel

¹ Fac ryampo Wënu ŋa më lehnëkawo Sakob: «Matëry ayi alëd Betel, hn'ile ntinëhnëdëhuo

sëna sadëha hna. Hnam tufëhnamino ante nkaryëdühawo acër hu Esawu ña.»

² Sakob më ntehnëkëhni vëvë tere lëwu va gë vële nkeniho va fop: «Dihëtëryin wamën wahneh wale ye ñalun wï. Pacënaryin do gwëcëtaryin viyi va. ³ Pëhwëtaryin, Betel yiden. Hn'ile cënade sadëha ñadëfu linëhnëwa Wën hunte ryemakowo hale ndëñëbuho do ryemadëhowo hn'ile-wo-le hna.» ⁴ Awa më njëdaniha Sakob fop wamën wahneh wale kwëhnaniho wã, do gë vampebel vante mpebelaniho va. Sakob më mbañëk kuyët tëh cankaf nte ye darël Sisem ña. ⁵ Ante kahnëtaniho Sakob gë vëlëwu va, Wënu ña cëlëndëhnikëhniwo ntakah cankaf vëvë vankol vante kakëniho va, hafo ahnë dëkëlohna tëfëlehnëhni.

⁶ Sakob gë fop vële tëfëlëniho va tëkëlehnëni Lus, umë wacëde Betel, hn'inkal Kanan hna fo. ⁷ Më njik ntik hn'ile cënade sadëha hna do mac yëwa rac «Ël-Betel*», kabi hnam tufëhnaakawo Wënu ña ante nkaryëdëhawo Esawu ña.

⁸ Debora, asëval ale hnihnëdëhawo Rebeka hnëm Sakob ña, cëmëko do mbañi darël Betel hna, kuyët hn'atëh cankaf hna; kobëri fac rac, «Atëh Wako» macëde tëh tac.

⁹ Wënu ña mboko tufëhna hna kat Sakob ante matiko Mesopotami mbokand Betel ña do ntinëhna fërën. ¹⁰ Më ntehnëka: «Wac hu wã Sakob yeho, bare bokëdëlihna awaci koyëna. Tame wac hu wã Isërayel yed.» Awa Wënu ña Isërayel macëkawo.

* 35:7 35.7 Ël-Betel fëhnëtanëk «Wën vë Betel».

11 Më mbok ntehnëka kat: «Wën Hwëhn Fanka Fop ña yebu. Njëdadëmini vutah vunjabah, soñe aye rëm sankaf nkal do gë kore wabulunda. Nkedëni vëhnaŵ hnë vutah hu hna. 12 Inkal nte lehnëbuho yëdadëfuhëhni Abëraham gë Isak ña, njëdami, do ge mbiyëk vutah hu va yëdadëfu.» 13 Tac Wënu ña më ñawëtak yëŵa le nësëhnahnëkawo Sakob ña.

14 Sakob më kahnëndëk hnam itaka, do tur wagu gë uñen toye, soñe nkehahn taka Wën. 15 Kabi Wënu ña nësëhnëkawo hnam më macëk yëŵa rac Betel, umë fëhnëtanëk «Cery Wën».

Hnagi Besame gë icëm Rasel

16 Sakob gë tere lëŵu yã matëniho Betel hna. Nkojëkëhniwo tëkahnëni Efërata ante nagëko Rasel ña. Korotëko hnagi yã. 17 Ante korotëdëho Rasel hnagi ña, asëval ahnagënd a më ntehnëka: «Antë ntaki, facan vok ye.» 18 Rasel cëm ña nkeho. Ante mbëvëdëho ña, më macëka fatah fa Ben-Oni, umë fëhnëtanëk «Fatah horot mën», bare Sakob Besame macëkawo, umë fëhnëtanëk «Fatah vák rëhw».

19 Rasel cëmëko do mbañi tëfary ankaŵ Efërata hna, umë wacëde tame Betëlem. 20 Sakob më cëbëk itaka yag hna: hafo dol nkok macënde «Itaka bë yag Rasel».

21 Sakob më njik kahnënd wasank wadëŵu ña hnë resiyo Migëdal-Eder† hna. 22 Hnë wati nte ntëdëko Sakob hnam ña, Riben fandënkweriyënkwa fantëŵu fa njiko ndakëni gë Bila, asëval ale nkeniho gë rëmu yã. Sakob

† 35:21 35.21 Migëdal-Eder fëhnëtanëk icde nte fëlik njëkahnëndeni wusaŵ.

njëtako do ntavëkawo dus. Hara Sakob vutah vucan pëhw gë vuki (12) nuŷako:

²³ Leya nagëhnëkawo Riben fandënkwëryënkwa
fa
tac Simeŷo gë Levi gë Yuda gë Isakar do gë
Sabilon.

²⁴ Rasel umë Yosef nagëhnëkawo gë Besame.

²⁵ Bila, ale ryokuñëhnëdëhawo Rasel ŷa,
Dan gë Nefëtali nagëhnëkawo.

²⁶ Silëpa ale ryokuñëhnëdëhawo Leya ŷa
Gad gë Aser nagëhnëkawo.

Vëŷi ye viju Sakob va; Mesopotami hna
naginiho.

Icëm Isak

²⁷ Sakob më njik Mamëre vëhni rëmu hna,
darël Kiriya-Arëba, umë wăcëde tame Ebëron.
Hnam ntëdëniho Abëraham gë Isak. ²⁸ Isak
wabëhn keme gë wafëhw mbëd gë warar
nuŷako (180) ²⁹ cëmat. Awa g'untaf yaryah
tëfëlehnikëhniwo vacërakëloŷu va hn'icëm hna
do viju, Esawu gë Sakob, më mbañëniha.

36

Esawu gë tere lëŷu

¹ Wëli itëfëta soŷe vutah Esawu nte wăcëde
Edom. ² Esawu vësëval vëvë Kanan ñëlëko: Ada,
aryagu Elon avë bulunda Wahit ŷa gë Oholibama
aryagu Ana nte nagëko Sibëŷo avë bulunda
Wahiv ŷa. ³ Basëmat ñëlaryëko fëna, aryagu
Isëmayel do ye aheryu, Nëbayot. ⁴ Ada yeho
hnëm Elifas ŷa, Basëmat yeho hnëm Rewuyel
ŷa, ⁵ do Oholibama yeho hnëm Yewus gë Yalam

do gë Kora ÿa. Vëÿi ye vijë Esawu vële hnagiko Kanan va. ⁶ Esawu më njokëhni vësëvalu gë vërahu do gë fop vëryokuŋ vëlëwü va gë wusaŵ wulëwü wã. Njoryaryëko fëna fop hnapul le nuÿako hn'inkal Kanan ÿa. Njini hnë resiÿo haŵary, ŋaŵët aheryu Sakob. ⁷ Vëhodilohna nko ntëdëlahnëni ndampo kabi hnapul lëw hni ÿa njabëko ðus. Resiÿo le nkehahnëniho ÿa gedilohna gwër soŋe ndavahnëndënihëhni wusaŵ wã. ⁸ Soŋe umë, Esawu, (nte wãcëdeho Edom), njiko ntëd hnë resiÿo Seyir hwëhn wakuŋ hna.

Bulunda Esawu

⁹ Wëli itëfëta soŋe vërah Esawu va, rëm sankaf bulunda Wa-edom, vële lëdëko hnë resiÿo Seyir hwëhn wakuŋ. ¹⁰ Wëlin wamac viju Esawu va: Elifas, ale nagëko asëvalu Ada; Rewuyel ale nagëko asëvalu Basëmat. ¹¹ Viju Elifas va Teman yeho gë Omar gë Sëfo gë Gatam do gë Kënas. ¹² Elifas fëna nkeniho g'asëval a ahawary. Timëna maciko. Umë hnagëhnëkawo facan fakawary: Amalek maciko. Vëÿi ye vële nagëni vutah Esawu va do gë viju asëvalu, Ada va. ¹³ Wëli itëfëta soŋe viju Rewuyel va: Nahat gë Sera gë Sama do gë Misa. Vëÿi nagëk ajë hni vëhni Esawu g'asëvalu Basëmat ÿa. ¹⁴ Do fëna, Oholibama, Ana yeho rëmu ÿa do Ana tac, Sibeyo yeho rëmu ÿa, umë hnagëhnëkawo Esawu: Yewus gë Yalam do gë Kora.

Vësankaf Edom

¹⁵⁻¹⁶ Wëlin wamac vësankaf vële nagëko Esawu va: wamac vësankaf Elifas ajë

aryënkwëryënkw Esawu gë Ada ÿa, Teman ye gë Omar gë Sëfo gë Kënas gë Gatam do gë Amalek. Edom hna ntëdëniho. ¹⁷ Wëlin wamac vësankaf Rewuyel, aju Esawu ÿa, Nahat ye gë Sera gë Sama do gë Misa. Edom hna ntëdëniho. Vërah aju Basëmat asëvalu Esawu yeho. ¹⁸ Wëlin wamac vësankaf vële nagëko Oholibama, asëvalu Esawu ÿa: Yewus yeho gë Yalam gë Kora. Vëyi ye vësankaf vële nagëko Oholibama, aryagu Ana, asëvalu Esawu ÿa. ¹⁹ Vëyi yeho vësankaf Wa-edom, vële nagëko Esawu va.

²⁰ Wëlin wamac viju gë vijë hni Seyir, avë bulunda Wahori ÿa, vële ryënkwëko ntëdëni nkal tac va: Lotan yeho gë Sobal gë Sibeyo gë Ana, ²¹ gë Dison gë Esër do gë Disan. Vëyi yeho vësankaf Wahori wã, viju Seyir, hn'inkal Edom hna. ²² Viju Lotan va, Hori gë Hemam yeho. Lotan aheryu asëval a, Timëna maciko. ²³ Viju Sobal va, Alëvan yeho gë Manahat gë Ebal gë Sëfo do gë Onam. ²⁴ Viju Sibeyo va, Aya gë Ana yeho. Ana hnuko wënka ña wula hna, ante keryëdëhëhniwo wafali rëmu, Sibeyo ña. ²⁵ Vutah Ana va: Dison maciko facan fa, facëval fa Oholibama. ²⁶ Viju Dison va, Hemëdan yeho gë Ecëban gë Itëran do gë Këran. ²⁷ Viju Esër va, Bilëhan gë Savan gë Akan yeho. ²⁸ Viju Disan va Us gë Aran yeho. ²⁹ Awa, wëli wamac vësankaf Wahori wã: Lotan yeho gë Sobal gë Sibeyo gë Ana ³⁰ gë Dison gë Esër do gë Disan. Vëyi yeho vësankaf Wahori wã, gante nkeni hnënk ka hn'inkal Seyir hna.

Vëhnaŵ Edom

³¹ Wëlin wamac vëhnaŵ vële hnaŵëko Edom ani gë naŵahnënd ahnaŵ Isërayel hna: ³² Bela aju Bewor, avë naŵ Dinaba ŷa, ryënkwëko naŵ. ³³ Bela ga cëmëk, Yobab aju Sera avë naŵ Bosëra ŷa hnaŵëgëko. ³⁴ Yobab ga cëmëk, Husam avë resiŷo Wateman ŷa hnaŵëgëko. ³⁵ Husam ga cëmëk, Hadad aju Bëdad nte wëkëkëhniwo ßulunda Madiyan hn'inkal Mowab hna do nkol dëŵu ŷa Avit maciko, umë hnaŵëgëko. ³⁶ Hadad ga cëmëk, Samëla mbë Masëreka hnaŵëgëko. ³⁷ Samëla ga cëmëk, Sawul mbë Rehobot nte ye tëfary sën ŷa hnaŵëgëko. ³⁸ Sawul ga cëmëk, Bal-Hanan, aju Akëbor hnaŵëgëko. ³⁹ Bal-Hanan, aju Akëbor, ga cëmëk, Hadar hnaŵëgëko; naŵ dëŵu ŷa, Pawu maciko; asëvalu Mehetabel maciko do aryagu Matëred yeho do Matëred aryagu Me-Sahab yeho.

Kat vësankaf vëvë tere Esawu

⁴⁰ Wëlin wamac vësankaf vëvë tere Esawu va, gante nkeho wahnënk walëŵ hni do gë walëd walëŵ hni ka: Timëna yeho gë Alëva gë Yetët ⁴¹ gë Oholibama gë Ela gë Pinon ⁴² gë Kënas gë Teman gë Mibësar ⁴³ gë Magëdiyel do gë Iram. Vëŷi yeho vësankaf Wa-edom vële hnaŵëndiko ale-wo-le hnë resiŷo ryampo hnë nkal dëŵ hni hna. Esawu yeho rëm sankaf Wa-edom wã.

Yosef wasapitër 37-50**37***Hufakery Yosef*

¹ Ga cëmëk Isak, awa Sakob më ñëwëk hn'inkal Kanan hna, le ntëdëko rëmu hna.

² Wëlin itëfëta soŋe tere Sakob ÿa. Yosef wabëhn pëhw mbëd' gë waki (17) kwëhnako. Wape gë wuhnankal keryëdëniho gë vicëru, viju Bila, gë Silëpa, vësëvalu rëmu va. Yosef pëyadëhawo rëmu wameh wante ntidëniho vicëru ŋa.

³ Sakob ñadëhawo Yosef ntëbini viju vëyëntaŵ va, kabi hn'ucër ntëwu hna nuŷakawo. Më tëfehnhëka acud gwamah d'us. ⁴ Vicëru Sakob va nuniho rëm hni umë ñadëho ntëbini vëhni fop. Awa ñëwëlehnëniha do vëhodilohna mbok nësëhnëniha wajira.

⁵ Tac, hwënta ryampo, Yosef ndakeryëko. Më pëyakëhni vicëru, do vicëru më ñëwëniha g'ahawary. ⁶ Umë lehnëkëhniwo: «Nëparyin hudakery mën ha. ⁷ Fuhnë fop kaŷ hna nkeyinëko waŷabëh ŷabëdenëho. Taŋ ñabëh mën iŋa matëndalehn kahn; awa waŷabëh hun wã njilehni kwëra do ndëkwëhn haryënk w lëwu.»

⁸ Vicëru më tëyëniha: «Paryi bi ñadu aye ahnaŵ alëw fu do aryokuŋëhnënde?» Më ñëwëniha g'ahawary soŋe hudakery hutac do gë soŋe ile tëfëtaďëho ŷa.

⁹ Yosef mboko ndakery kat më mbok tëfëtanëhnëkëhni vicëru: «Mbokëbu ryakeryu. Ulav wã gë ulepera wã do gë wamol pëhw gë ryaw (11) ryëkwëhnakëh haryënk w mën.»

¹⁰ Tëfëtanëkawo fëna huŋi hudakery rëmu tase vicëru. Umë më ŋañënahneka do ntehna: «Ye pëhnëtanëd' hudakery hu hi? Tëfëkëfu bi ami gë hnëmuh do gë vicër hu ryëkwëhnëfu

haryënkw hu?» ¹¹ Vicëru ñeñwaryënihawo watac, bare rëmu hakili hna kwëtako huñi hufakery.

Igwaf Yosef

¹² Fac ryampo vicëru Yosef njiniho hnë resiyo Sisem hna hery wusañ rëm hni wã ¹³ do Sakob, ale waciko Isërayel fëna, më ntehnëka Yosef: «Payëdëmi ayi arëkatëhni vicër hu, wusañ wã keryëdëni hnë resiyo Sisem hna.»

Yosef më ntëkwaka: «Awa, apa.»

¹⁴ Rëmu më ntehnëka: «Yiry ayëkihni bi yam nkeni vicër hu gë wusañ wã. Tac g'ayij afëyawo.» Sakob hnë Ebëron* hna payëkawo Yosef nji.

Ga tükëk Sisem hna, ¹⁵ më pankëlëni g'asan hara wëwac hna nkwërëtalehnëdëho Yosef. Asan arac më tÿëka: «Ye yëkëlehnëdu?»

¹⁶ Yosef më ntëkwaka: «Vicër mën va yëkëlehnëdëfu, pëyarye bi ne nkeni g'usañ wã?»

¹⁷ Asan a më ntëkwaka: «Pakëtani ani, do nkwëryëbuhëhni ga nësëdëni: “Yinëfu gë cape Dotan hadi.”»

Awa Yosef njilehn njëkëlehnëhni vicëru do nuhni Dotan hna.

¹⁸ Vicëru më nujëniha ñaŵët. Ani gë tëhahnëndëhni ya, më nkwëryëlëni ndawëniha.

¹⁹ Ntehnëlëdëniho: «Wëliho ahwëhn hufakery a nkejëk! ²⁰ Tame dawëñëfuna, do ntabina hnë hatëh hatëwah†! Do ntehnëdëni intawñ ñañah

* **37:14** 37.14 Ebëron nkol nte ye yëbëlan wahuñ. † **37:20** 37.20 Hatëh hatëwah fëhnëtanëk hatëh hante ranahnëde rëv ya.

rokëka. Awa tac nuden bi ntiyaɗ hufakery hudëwu hi.»

²¹ Riben nkwëryëkëhniwo, më pëhnaɗ pehëta Yosef. Më lehnëkëhniwo: «Antë aryaŵuna!»

²² Tac më nkwënëk: «Antë arëkwehnu wafac walëwu ŵa; dabëryina ki fo hnë hatëh hatëwah le ye wula yi.» Nësëhnëdëhëhniwo koyëna soŋe pehëtahna do mëncerya gë vëhni rëmu.

²³ Tëkënd tuŋ Yosef le nkeniho vicëru hna, pëlalehnëniha, cudëtëniha cud gwamah nte cudako ŋa ²⁴ do ntabëniha hnë hatëh hatëwah. Hatëh hataɗ nkuhëko.

²⁵ Tac ntañalehnëni soŋe tokëni. Awa më nujënihëhni kore bulunda Wa-isëmayel hn'inkal Galad hna matiniho. Wayonkomb walëw hni ŵa wakoyel vatëh ndibëniho, njiryeryëndëni nkwaɗini Esipët hna.

²⁶ Awa Yuda më ntehnëkëhni vicëru gë vëheryu: «Ye nëfaɗëhëfu ge ndaŵinëka ahery fu yi do coŵin ñas dëwu ŋa? ²⁷ Nkwaɗinëhna Wa-isëmayel ŋi fecek, antë ndaŵina: ahery fu ye, sat ryampo fo hwëhnayinëk.» Maŵëhnëlehnëniha.

²⁸ Hara vëwaf vërac Madiyan matëniho. Awa, vicëru më ndanëtiniha hatëh hna. Nkwaɗëniha gë wanjëc wafëhw wahi (20) koryi. Vëhni më njonihna Esipët.

²⁹ Ante mbokako Riben hatëh ŋa, tëkatëlawohna Yosef. Pëbëkawo yiwëhnah ŵa, awa më citëk viyi vilëwu va, ³⁰ do mboka gante nkeni vëheryu ntehnëhni: «Yosef gona hatëh hna! Ye lidëfu tame?»

³¹ Awa më ndaŵëniha hotohn do nufëni acud Yosef ŋa, nëvëni wasat ŵa. ³² Tac

njêdanahnëniha rëm hni cud gwamah ña gë wani wanës: «Iÿin hnuhun. Yëkëry ðus bi acud ajë hu ña ye.»

³³ Sakob njavëtëko cud ña do ntehn: «Acud ajë mën ña ye! Intawñ ñañah lëpëtëlehnëka Yosef do rokëka!» ³⁴ Awa më citëk viÿi vilëwu va, do ntiya viÿi wakwëy do koko wafac wayabah soñe icëm aju ña. ³⁵ Vutah vuntëwu va fop mborëðënihawo ðare ñwëyëðëho ðor ña fop; ntehnëðëho: «Gë wakwëy ña cëlëðëfu rëkëhëwa ajë mën a ðuniÿa vësëm hna.» Do nkoko kond.

³⁶ Vëvë Madiyan va asan ale wãciko Potifar nkwañëtënihawo Yosef Esipët hna. Potifar asankaf wasoðade Farawo yeho, umë yeho ankaf vëyëka Farawo va.

38

Yuda gë Tamar

¹ Hnë yamani rac, Yuda tavëkëhniwo vicëru gë vëheryu do ñji Adulam, hnë ale wãciko Hira.

² Hnam më nuka aryag Suwa, avë Kanan. Më ñëlëka. Ga mbankëni ryëka ÿa, ³ më ndonkëk do naga facan. Awa Yuda më macëka Er. ⁴ Asëval arac mboko naga facan fakawary; më macëka Onan; ⁵ tac fakawary kat fante macëko Sela. Yuda Kësiw nkeho hnë wati nte nagiko Sela ña.

⁶ Ga nayëk Yuda më njëkëhnëka Er aju aryënkweyënkwe a asëval. Asëval arac Tamar maciko. ⁷ Bare ile lavëðëha Ahwëhn a Wënu ña fo ntidëho, awa Ahwëhn a Wënu ña më ndawëka.

⁸ Awa Yuda më ntehnëka Onan: «Dëwëryehna asëval acëru hu ýi, soje ahnagëhnahna vutah.» ⁹ Bare Onan njëtëko fatah fa pëladëna had fantëwu. Soje umë ye, ante-wo-nte ndakëdëniho g'asëval acëru ña, bac fo ndehëtëd sat lëwu ýa, soje antë nagëhna acëru fatah. ¹⁰ Watac ntavëkawo Ahwëhn a Wënu ña; më ndawëka umë fëna.

¹¹ Awa Yuda më ntehnëka asëval aju ýa: «Kabi cëmaryëkini vësan va, mëncëry gë vëhni rëmu ayi ahnap hnam hafo ajë mën aýi Sela naý.» Kabi ntehnadëho: «Tëfëlahna Sela fëna cëm had vicëru vi.» Awa Tamar më mëncëk gë vëhni rëmu.

¹² Ga mbiýëk, aryagu Suwa, asëvalu Yuda cëmëko. Ante puk wakwëy ña, Yuda më nduñënak tac njini Timëna gë lawo lëwu ýa, Hira avë Adulam ýa, soje njëkinihëhni vële wëcëdëhëhni wape ña.

¹³⁻¹⁴ Tamar njëtako Sela naýëk, bare yëdayilawohna ñëlëläni. Awa kabi ayëlawu Timëna njidëho soje mëcehnihni wape ña, më cudëtak viýi itiwã va, cënka yëka ýa antë njavëti do nji ntaña rënka Enayim le ye hn'ankañ Timëna hna.

¹⁵ Yuda më nuka bare yavëtëlawohna kabi cënkako yëka ýa. Awa më ntiyahnëka ale wafëd nkaf ntëwu ye. ¹⁶ Yëtëlohna asëval viju ýa ye. Awa më tëhaka do tëya: «Mañëry tëfëli!»

Tamar më ntëkwaka: «Ye yëdaduho soje rac?»

¹⁷ Yuda më ntehnëka: «Njëfanahnidëmina fanankal famb ntega mën.»

Tamar më ntëkwak: «Mañëbu, bare yëdfarye iñë hnapahnëhëndëwa.»

¹⁸ Yuda më tÿëka: «Ye ÿadu yëdaÿi?»

Tamar më ntëkwaka: «Ile lihahnëdu viyavëta ÿi gë ryeyët lëwu ÿi, do gë ryoko le wënkëru ÿi.» Yuda më njëdaka tëfëlëlehnëni. Ga mbankëni ryëkwa ÿa, Tamar nufëko donk. ¹⁹ Më mëncëk gë ÿalu, nji ntihët le cënkako ÿa do mbokërya viÿi itiŵ va.

²⁰ Yuda më payëka lawo lëwu Adulam njiryerya fanankal fa do mbij viÿë vile njëdähëkawo Tamar va. Bare nulawohna; ²¹ më tÿëkëhni vahnë vëvë Enayim va: «Ne nkeha asëval ale wafëd nkaf ntëwu lañakëh tëfary nkaw ðarël ani ÿa?»

Më ntëkwaniha: «Asëval ale wafëd nkaf ntëwu kobëri gena ani!» ²² Asan a më mbokak pëyahna Yuda: «Nujëlëwahna, do vahnë vëvë hnam va vëhni lehnëko: Asëval ale wafëd nkaf ntëwu kobëri gena ani.»

²³ Yuda më ntëkwaka: «Arabi nkoryaryëh vile yëdabuhawo vi soñe antë njafënihëfu vahnë va. Gante-wo nke ka, ami njëdanahnëbuha fanankal fa, do wëjë, nujëlihahna.» ²⁴ Ga ndëcëk wadepera watar, ahnë më njijëk ntehna Yuda: «Tamar, asëval vijë hu va, nkwañëk nkaf ntëwu ña; wëliho ndonkëk tame.»

Awa Yuda më ntehnëk: «Arabi cani do pëdi hafo cëm!»

²⁵ Hnë wati nte njiryeryëdeho ña, Tamar më payëka ahnë pëyahna ayëlaŵu: «Yëkëry iÿin. Ile lihahnëde viyavëta ÿi gë ryeyët lëwu ÿi, do

gë iŷi ryoko, asan ale ryonkëndëko ŷa hwëhnëk. Awa yavëtëry do afëyawo bi mo hwëhnëk.»

²⁶ Yuda njavëtëko do ntehn: «Ntënënëk sariya ŷa ntëbo ami; ntik iŷin kabi yëdälëŷahna ajë mën a Sela ñëlëläni.» Ga ndëcëk watac, Yuda bokëlohna ndakëni muk gë Tamar.

²⁷ Ante tükëko wati hnag ŷa më hamahnik vucëp ndonkëko. ²⁸ Fëndampo hnë vutac më canik vák ryampo. Ahnagënd a më pëlaka do ñaba faŷaŷar favëntah tac ntehn: «Faŷi ryënkwiik hnagik.» ²⁹ Bare fatah fa më mbokaryëhëk vák ŷa do aheryu ndënkwi nagi. Ahnagënd a më ntehnëk: «Ne pidëtëru hafo asahni!» Yuda më macëka fatah fa Peres, umë fëhnëtanëk «Pidët». ³⁰ Tac cahnëgik fatah fañentaŷ fa gë ŷaŷar yavëntah ŷa vák hna, do Yuda më macëka Sera.

39

Yosef Esipët hna

¹ Awa Yosef tükaryiko Esipët hna. Vëva Isëmayel va nkwafëtënihawo avë Esipët ale ŷaciko Potifar. Potifar tac asankaf wasodafë Farawo ŷa yeho, ankaf vëyëka vëlëwu va.

² Ahwëhn a Wënu ŷa gë Yosef nkeniho, fop caŷaryëdëhawo. Tere avë Esipët ale hwëhnëka hna ntëdëko. ³ Potifar kamahnëko Ahwëhn a Wënu ŷa gë Yosef nkeniho do caŷaryëdëhawo fop ile ntidëho ŷa. ⁴ Awa Potifar nëŷëkawo gë Yosef, më kwëtehahnëka doku vë tere lëwu ŷa: ankaf tere lëwu gë hnapul ŷa fop ntikawo. ⁵ Do tük pëgw hnë wati rac, soŷe Yosef ŷa, Ahwëhn a Wënu ŷa ndëwakëhniwo tere avë Esipët ŷa.

Dëwara rac campëko hnë vijë vile kwëhnako hna fop, tere hna do gë wëhaÿ per. ⁶ Awa Potifar taveryëkawo Yosef fop ile kwëhnako ÿa do ñoñ golohna paß, ge gena ile tokëd ÿa fo.

Yosef g'asëvalu Potifar

Awa Yosef asan awamah yeho, ⁷ do, ga mbiÿëk toye, asëval Potifar a ñahnëkawo më ntehnëka: «Dakëfu!»

⁸ Bare Yosef ñwëÿëko do ntehnä asëval a: «Ale ryokunëhnëdëfu ÿa ñoñ tëyëdïlohna tere li, fop kwëtehnahnëko ile kwëhnak ÿa. ⁹ Umë dënk, kwëhnana ucankaf ntëbo ami hnë iÿi tere: ñoñ bañëhnëlohna ge gena wëjë, kabi asëvalu ÿa yeru. Awa hak kodëfu liwu iñë ÿayah gë iÿi ki do liwu ile mbañëk Wënu ña?» ¹⁰ Asëval a ndëñanëdëhawo fac-wo-fac ñji ndakëni, bare Yosef mawëlohna muk do kehadëhawo.

¹¹ Hnë fac ryampo, Yosef tënkëko cery cankafe vëhwëhn tere hna soñe nti ðoku lëwu ÿa do vëryokun ntawu va vëwolohna hnam. ¹² Asëval Potifar a më pëlanëka Yosef cud cankafe ña ntehnä: «Yij ndaki!» Bare Yosef më taveryëka cud ña do nkary cahn cery hna.

¹³ Asëval a, ga nuk taveryëka cud ña do nkary cahn cery hna, ¹⁴ pëgwëlehn ndekand mëcandëhni vëryokun va ntehnëhni: «Yëkëryin: asan mën a njonëhnikëfuna iÿi Ebëre njafanëdëfu! Njijakëh soñe ryakëfu g'ami, bare ndekakëfu ðus. ¹⁵ Nkwëryëndo tun ga mëcadëfu, më tavëk cud ntëwu ña, nkary do cahn cery li.»

¹⁶ Tac më kwëtëk cud Yosef ña darël lëwü hafo asanu mënci. ¹⁷ Ga mëncik asanu më tēfētānēka watac fo: «Aramp Ebēre ale yonēhniruhēfuna ña njijakēh ryakēfu. ¹⁸ Bare ga pëgwēbu ryekandu wēcandu, tavēlehn cud ntēwu ña nkary do cahn cery li.» ¹⁹ Ante nkwēryēko asan a wante pēyadēhawo asēvalu ña, ntavēkawo dūs. ²⁰ Mē pēlayehñēka Yosef do cēdi hnē kaso hn'ile cēdahniniho vēramp ahnañ hna.

Yosef kaso hna

²¹ Bare Ahwēhn a Wēnu ña g'umē nkeniho do ndemađēhawo. Ntiko hafo asankaf veyēka kaso ña kwētahna. ²² Arac më kwētehñahnēka Yosef nke ankaf vēramp veyēntañ va fop; umē yeho ankaf doku vēramp ña fop. ²³ Asankaf veyēka kaso ña golohna paß ile kwētehñahnēkawo Yosef ña, kabi Ahwēhn a Wēnu ña gē Yosef nkeniho do ntidēho cañarya fop ile pēhñadēho ña.

40

Huđakery vėsān vėlēnah vėhi va

¹ Ga mbiyēk, hnē fac ryampo vėsān vėlēnah vėhi vėva Faraño va iñē ntētēniho. Asankaf vėle yēdadēhawo Faraño ña ile ced' ña yeho gē asankaf vėwul vamburu va. ² Faraño ña ntavēkawo gē vėhni ³ do cēdehnēhni hnē kaso va veyēka vėlēwü hna, hn'ile cēđiko Yosef hna dēnk. ⁴ Asankaf veyēka va më kwētehñahnēka Yosef paβēhni, do kaso hna taviniho hafo mbiyē.

Yosef nkabahnēđ huđakery vėsān vėlēnah va

⁵ Hn'umëd ndampo, vësan vëlënah vëhi vëva ahnaŵ avë Esipët va ndakeryëniho vëhni vëhi tak kaso hna. Hudakery-wo nëmpëlëko gë yëntaŵ ŷa. ⁶ Ga pacëk, ante njiko Yosef njëkëhni ŋa, më tëkatëkëhni ga njamëni. ⁷ Më tëyëkëhni: «Soŋe ye yamërun aki dol?»

⁸ Më ntëkwaniha: «Fuhnë vëhi tak ndakeryëbun, do ale hođ pëyafu ile pëhnëtanëk ŷa gena ani.»

Awa Yosef më ntehnëkëhni: «Wënu ŋa kođ pëyawu ile pëhnëtanëk ŷa. Tëfëtanëryino ile ryakeryërun ŷa.»

⁹ Asankaf vële yëđadëhawo ahnaŵ ale ced ŷa më tëfëtak hudakery hudëwu ha ntehn: «Hudakery mën hna, atëh resen yekëh haryënkŵ mën. ¹⁰ Atëh tac wahnı warar kwëhnakëh. Nëpënd tun, pëtëlehn, tac ntëw waresen wavëntah. ¹¹ Ankëlëwa Faraŵo ŷa wënkakëbu. Më hwëcëbu waresen wã, háwu nkëlëwa hna, do yelëhnëwa Faraŵo ŷa.»

¹² Yosef më ntehnëka: «Wëli ile pëhnëtanëk hudakery hu ha: wahnı warar wã wafac warar pëhnëtanëk. ¹³ Hnë wafac warar, Faraŵo ŷa matëndëđëhi. Mbësadëhi đoku hu ŷa. Tac kođu avoka yëđanda këlëwa ŋa gë kobëri ka. ¹⁴ Bare ge fop mbokak caŋaryı, këlami antë aryënkwo; đemarye ahnësëhna Faraŵo ŷa soŋe lëmën ŷa do cano hnë iŷi kaso. ¹⁵ Kabi paryı pëyadëmu gë fanka nufijibu hn'inkal Wa-ebëre hna, do hnani ñoñ dila le rëfëka sëđahniwu.»

¹⁶ Asankaf vëwul vamburu va, ga nuk ipëhnëtan nte nësëk Yosef ŋi tëfëlëk gë hudakery ha, më ntehnëka: «Ami fëna ndakeryëbu.

Hnë hufakery hutac, vëkankel vatar mburu ryibakëbu nkaf li. ¹⁷ Hnë ambë yaŋ hna, sifa vamburu ŷa fop yekëh hnam, vante tokëd Faraŵo va. Do wusëry yijakëh tokëndëni kankel hna yaŋ nkaf mën hna.»

¹⁸ Yosef më ntehnëka: «Wëli ile pëhnëtanëk hufakery hu ha: vëkankel vatar va wafac warar pëhnëtanëk. ¹⁹ Hnë wafac warar Faraŵo ŷa matëndëdëhi: ntëpëtëderu nkaf ŋi, kaŋëderu hn'atëh do wusëry ŵa njijëdëni cëhëndënihi.»

²⁰ Ga ndëcëk wafac warar, Faraŵo ŷa, ambënt fac le nagahniko ŷa ntidëho; më nëgehnëhnëkëhni roka sankaf fop vële nawëndëko va. Më cëdëtehnëkëhni vësankaf vëhi va do njoyini haryënkw lëwu. ²¹ Tac më mbësaka aryënkwëryënkw a doku lëwu ŷa. Do arac kol mbok njelëhnënda këlëwa ŋa gë kobëri ka, ²² bare ahigëna ŷa, kaŋehna hn'atëh. Koyëna ntiyako wante pëyahniko Yosef ŋa. ²³ Bare asankaf vële yëdadëha Faraŵo ŷa ile ced ŷa ndënkwëkawo Yosef.

41

Hufakery Faraŵo ŷa, Ahnawë Esipët

¹ Ga ndëcëk wabëhn waki, Faraŵo ŷa ndakeryëko: tëfary sën Nil hna kahnëko. ² Awa më nukëhni wuhni mbëd gë wuhi (7) wuhonah wuwamah ga ndanëtajëdëni sën hna, pëgwëlehnëni ndavëndëni dël bë tëfary sën ŋa. ³ Tac wuhni wuwëh do wusamah mbëd gë wuhi (7) wuhawëry ndanëtagëlehnini sën hna, njini hn'ile nkeni wuhonah wuwamah hna.

⁴ Wuhni wuŵeh do wuŵamah ŵa më tokënihëhni wuhonah wuwamah ŵa. Hnë wati rac, Farawo ŷa nëgalehn taŷ.

⁵ Më mbokak ndak do mbok ndakery higëna: nuko wayënt vantimp mbëd' gë waki (7) hnë uriry ryampo fo cantëko, ntëŵëko d'us do nkwamëko. ⁶ Tac, wayënt mbëd' gë waki (7) wakaŵary santëgëko, wante kankënëko sël vë wula ŷa. ⁷ Awa wayënt wakankah ŷa më kohnëk wadëwah wagwamah ŷa. Hnë wati rac, Farawo ŷa mbok nëgalehn do kamahnëko ndakeryëk.

⁸ Pacënd tun, Farawo ŷa payehnëlehnhni vambilayo va fop do gë vicër vëvë Esipët va. Ga tëkini më tëfëtanëkëhni hudakery hudëwu ha, bare ahnë yëtëlohna ile pëhnëtanëk ŷa. ⁹ Awa asankaf vële yëdadëhawo Farawo ŷa ile ced' ŷa më tebak wanës ŷa ntehn: «Ahnaŵ, ñadëfu hnësu dol ile ryënkwebuho ŷa. ¹⁰ Ante ntavëkino g'asankaf vëwul mburu va do g'ami, cëdentuhëfuno hnë kaso asankaf vëyëka vëlëw hu hna. ¹¹ Fuhnë vëhi tak ndakeryëbunëho hn'umëd' tac fo, hudakery fu ha nëmpëlëko. ¹² Ajar aramp Ebëre yentiko gë fuhnë kaso hna, umë ryokuñëhnëdëhawo asankaf vëyëka kaso ŷa. Tëfëtanëhnëbunëhawo hudakery fu ha do pëyakëfuno ale-wo-le ile pëhnëtanëk hudëwu ha. ¹³ Awa, fop gante pëyakëfuno ka ntiyako: ami, mbokaryibu d'oku mën hna, do aŷëntaŵ a kaŷik.»

Gabahn ile pëhnëtanëk hudakery

¹⁴ Awa Farawo ŷa më ntehnëk njinëhni Yosef kaso hna. Njinëhnëlehni ñap caniji kaso hna;

më karëtik, tac nkwëcëti viyi va do njoyi vëhni Faraŵo hna. ¹⁵ Arac më ntehnëka: «Hudakery ryakeryëbu, do ahnë kolëna nësëhno ile pëhnëtanëk ŷa. Bare nkwëryëbu ga nësëde wëjë hudakery hunte fëyayiru ha, njëtëru ile pëhnëtanëk ŷa.»

¹⁶ Yosef më ntëkwaka Faraŵo ŷa: «Gena ami, Wënu ŋa hođ nësëhni ile pëhnëtanëk ŷa.»

¹⁷ Awa Faraŵo ŷa më ntehnëka aki Yosef: «Hudakery mën hna, tëfary sën Nil hna kahnëbuho. ¹⁸ Umë hnuubuhëhni wuhni mbëđ gë wuhi wuhonah wuwámah ga ndanëtajëđëni sën hna, pëgwëlehnëni ndavëndëni dël bë tëfary sën ŋa. ¹⁹ Tac wuhni wuŵeh do wusamah mbëđ gë wuhi (7) wuhawary ndanëtagëlehnini sën hna, njini hn'ile nkeni wuhonah wuwámah; camëniho đus, kobëri nulëŵëhni hna Esipët hna fop gë wurac ki. ²⁰ Awa më kohnënihëhni wuhonah wuwamah ŵa. ²¹ Do ante kohnënihëhniwo ŋa, yëtëđelohna iñë kohnëni, wëla tac nkonihog camëni gë kobëri ka. Hnë wati rac nëgabuhog.

²² «Tac më vokëbu ryakeryu: nudëfuho wayënt vantimp mbëđ gë waki (7) hnë uriry ryampo fo cantëko, ntëŵëko đus do nkwamëko.

²³ Tac, wayënt mbëđ gë waki (7) wakawary, wante kankënek sël vë wula ŋa, më cantëgëk.

²⁴ Awa wayënt wakankah ŋa më kohnëk wadëwah wagwamah ŋa. Pëyabuhëhni waŋi fop vambilayo vi, bare wëla aryampo hnë vëhni kolëna nësëhno ile pëhnëtanëđ ŷa.»

²⁵ Yosef më ntëkwaka Faraŵo ŷa: «Hudakery wuhi hu ŵi iñë ryampo fo pëhnëtanëk. Wënu ŋa

fëyaki koyëna ile ñad nti ÿa. ²⁶ Wuhni wuhonah mbëd gë wuhi wã (7) gë wayënt wagwamah vantimp mbëd gë waki ña (7), wabëhn mbëd gë waki (7) pëhnëtanëk. Awa hudakery hudampo fo ye. ²⁷ Wuhni wusamah mbëd gë wuhi (7) wuÿëntaŵ wã gë wayënt mbëd gë waki (7) wante kankënëk sël vë wula ña fëna, wabëhn mbëd gë waki (7) pëhnëtanëk, bare wabëhn wakwëhn inte yed. ²⁸ Awa Faraŵo, gante ntehnakëmi ki: Wënu ña fëyaki koyëna ile ñad nti ÿa. ²⁹ Wabëhn mbëd gë waki (7) wante yejëk ñi roka ÿa njivëd dus Esipët li fop. ³⁰ Tac, nked wabëhn mbëd gë waki (7) inte, do godëna ndënkwëtande wabëhn mbëd gë waki (7) wante njivahnëko roka ña; inte ña ñoñ tavëdina nkal li. ³¹ Soje inte ñayah tac, godëna ndënkwëtande roka le yivëko hn'inkal hna. ³² Do ge nuru ga ndakeryëru iÿi sifa hudakery hutac fo wahwënta wahi, Wënu ña fëhnak do biÿëdina ntid.

³³ «Awa tame, tëhnaryehna ale hwëhnak hakili, satëk do ahwëtehnahna nkal inji. ³⁴ Nawëndëryihni fëna vahnë. Vahnë vërac rëkëd mbarëpëndëni ivëryëna hn'ile-wo-le varëpik hnë wabëhn mbëd gë waki wante njivahnëd roka ñi fop. ³⁵ Mbarëpëdëni roka yabah hnë wabëhn mbëd gë waki (7) wante yejëk ñi. Pëhnëdëni g'uŵac hu hnë vandank, wahnawŵ hna fop. ³⁶ Koyëna vahnë va fop kwëhnaðëni ile tokëdëni hnë wabëhn mbëd gë waki (7) inte hna fop. Antë inte ña përekan nkal inja.»

Yosef nkaf nkal Esipët

³⁷ Iyi siyab Yosef, Farawõ ÿa caḡahnëkawo gë vësankaf vëlëwu per. ³⁸ Awa Farawõ ÿa më ntehnëkëhni: «Aÿi asan pëbëka Iyir Wënu ḡa. Kodën bi nuÿayina ale lëbëka?»

³⁹ Awa më ntehnëka Yosef: «Wënu ḡa njëtëndanëki iÿin fop, awa ahnë kodina kwëhna hakili do cat ntëbi wëjë. ⁴⁰ Wëjë yed nkaf nkal mën inÿi, do bulunda mën ÿi fop maÿëndënihi. Wëla ami dënk, uÿac Farawõ ÿa fo lëbahnëdëmi.» ⁴¹ Farawõ ÿa më mbok ntehnëka Yosef: «Awa, tame njëdami aye nkaf nkal mën inÿi fop.» ⁴² Do Farawõ ÿa më ndënëtak anënk ucankaf ntëwu ḡa ndënëka Yosef; më cudëka viÿi vësankaf do ḡaba gëb hna wanjere sanu. ⁴³ Tac, më kayëndëka saret higëna lëwu hna ile pehnëhniko ale ÿak rëhaka ÿa, do vële ryënkwareyëkëhniwo va ndekadëniho: «Kërënyarin nkaÿ hna!» Koyëna njëdakawo Farawõ ÿa Yosef ucankaf uḡa Esipët hna fop.

⁴⁴ Farawõ ÿa më mbok ntehnëka kat Yosef: «Farawõ ÿa yebu. Bare ge gena wëjë wawëk, ahnë yelëdina rufa ÿa ma kërëcët fary ÿa nkal li fop.» ⁴⁵ Farawõ ÿa më njëdaka Yosef uÿac hawary, Tësafënat-Paneya, do njëdahna ḡëla Asënat, aryagu Potifera, asëna wasadëha avë inawḡ nte wacik On ḡa. Kobëri tac Yosef nkwayëtako nkal Esipët ḡa fop. ⁴⁶ Yosef wabëhn wafëhw warar (30) kwëhnako ante pëgwëko ndokunëhnda Farawõ ÿa. Më kërënaka Farawõ ÿa do nkwayëta nkal inḡa fop.

⁴⁷ Hnë wabëhn mbëd gë waki (7) uvetak hna, roka ÿa njivëdëho dus. ⁴⁸ Yosef mbarëpëko roka

yabah Esipët hna, hnë wabëhn watac. Ndanëko vankol vacankaf hna roka le varëpiko wahaÿ hna. ⁴⁹ Mbarëpëko roka yabah ðus; njabëko ntëbi nkërëyal nte ye itëfary wov, kodelohna mboki ndëkwi, kabi njabëko ðëcët.

⁵⁰ Ani gë tëkahnindo inte ña, Asënat, asëvalu Yosef, vucan vuki nagëko. ⁵¹ Yosef Manase macëkawo fandënkweÿenkwa fa, kabi umë lehnëko: «Wënu ña ndënkwehnëko ambër mën ña fop do gë fop tere rëm mën ÿa.» ⁵² Efërayim macëkawo fakigëna fa, kabi umë lehnëko: «Wënu ña njëfakoÿëhni vutah hn'inkal nte haÿëhnahnëbuho hna.»

⁵³ Wabëhn wante njivahnëko roka Esipët ña puko. ⁵⁴ Awa pëgwëlehn wabëhn mbëf gë waki (7) inte ña, gante pëyahnëko Yosef ka. Inte ña campëko wayal hna fop, bare Esipët hna nkeho roka. ⁵⁵ Ante pëgwëniho vëvë Esipët korotëndëni inte ña, ndekandënihawo Farawo ÿa njëfahni ile tokëdëni. Arac më ntëkwakëhni bulunda ÿa fop: «Tëyëryina Yosef do diryin ile ntehnëdëhu ÿa.» ⁵⁶ Ante tënkëko inte ña nkal hna fop Yosef më pidëtehnëk fop vandank va do nkwa fëndëhni roka ÿa vëvë Esipët va. Inte ña nkoko nkwenand kat Esipët hna. ⁵⁷ Wayal hna fop, vahnë va njijëdëniho soñe daw roka vëhni Yosef hna, kabi inte ña mbërendëhëhniwo vahnë va gante-wo-gante.

42

Viju Sakob Esipët hna

¹ Ga njëtak Sakob roka wafëde Esipët hna, më ntehnëkëhni viju: «Soñe ye yëwërun ani ayëkëlëndu? ² Njëtabu nkehëhna roka Esipët hna. Yiryin alëwaju, soñe antë cëmin inte.» ³ Awa vicëru pëhw Yosef va njilehnëni gë Esipët ntëwajëni roka ya. ⁴ Sakob tavëlawohna aheryu Yosef, Besame njinti, kabi nahadëho: «Antë nkeja inë wëh.»

⁵ Viju Sakob va tëkëlehnëni Esipët hna gë vahnë vëhawary vële yintiko lëwa roka, kabi inte ña nkeho gante-wo-gante Kanan hna fëna. ⁶ Yosef yeho asankaf avë nkal ña fop. Umë wafëdëhëhniwo roka ya vahnë va fop. Vicëru tëkëlehnini ndëkwëhnëni haryënkwa lëwu wayëka wa nkal hna. ⁷ Yosef nundëhni tuñ vicëru, njavëtëlehnëhni, bare ndënkwehna kënëniwo do ñañënahnhëni tëyëhni: «Ne nkejërun?»

Më ntëkwaniha: «Kanan yejëbun, lëwa roka yijëbun.»

⁸ Koyëna njavëtëkëhniwo Yosef vicëru, bare vëhni vëyavëtëlawohna. ⁹ Awa Yosef më ndëkwëtak huðakery hunte ndakeryëko ha soñe lëw hni ha më ntehnëkëhni: «Vëyëkëtehna yerun! Njijërun soñe ayëtu ile nkok kwëhnana fanka nkal inji.»

¹⁰ Më ntëkwaniha: «Hali, Ahwëhn fu, ndëwa roka fo yijëbun. ¹¹ Fuhnë fop vutah asan aryampo fo yebun. Vahnë vësatah yebun, gelëfuhna vëyëkëtehna.»

¹² Yosef më ntëkwakëhni: «Gena toña! Njijërun soñe ayëtu hnë cape nte nkok kwëhnana fanka nkal inji.»

¹³ Më ntëkwani: «Vucan pëhw gë vuki (12) yebunëho, vutah asan aryampo fo yebun, hn'inkal Kanan hna matibun: fatëkwa fa gë rëm fu ÿa nkohëni do aryampo gona.»

¹⁴ Bare më ntehnëkëhni: «Ile hnësëbu ÿa dihëtëda: vëyëkëtehna yerun. ¹⁵ Njëtëdëfu ge toña hnësëdun: ntëkëbu g'intawary Faraŵo ña, cahnëdilu hna nkal li ge gena arëkwa hun a rëkik ani. ¹⁶ Payëryina aryampo hnë wühne njinëhna arëkwa hun a, hara vëyëntaŵ va kaso hna nkodëni. Koyëna njëkëde wanës hun ña ge toña hnësëdun. Ge gena toña, g'intawary Faraŵo ña, vëyëkëtehna yerun.»

¹⁷ Yosef më cëdehnëkëhni vicëru wafac warar. ¹⁸ Hnë fac rarëna hna, më ntehnëkëhni: «Ami ntakëdëho gë Wënu ña. Awa, ge ñadiluhna asëmu, wëli ile lehnëdëmu aliwu ÿa. ¹⁹ Ge vahnë vële hnësëd toña yerun, mawëryin aryampo hnë wühne nko kaso li; vëyëntaŵ va njonëhnënihëhni roka ÿa vëvë watere hun vële njok inte va. ²⁰ Tac, yonëhninowa arëkwa hun a. Koyëna njëtëdëfu toña hnësëdun do cëmëdiluhna.»

Vicëru Yosef mawëlehnëni ntini koyëna. ²¹ Tac ntehnëlädëniho: «Soñe ile liyinëka ahery fu ÿa finiñahninëkëfu: nuyinëko yiwëhna h lëwu wä, ante këladëhëfuno ña, do nëpayilënowohna. Soñe rac yehahninëk fuhnë dënk tame hnë iÿi yiwëhna.»

²² Riben më ntëkwakëhni: «Pëyalunohna bi: antë aliwuna iÿi sifa wëh fañi fatah! Bare nëpalunoŵohna. Tame cosanden soñe cëm dëwu ña.» ²³ Vëyëtëlohna Yosef

nkwëryëdëho wante nësëdëniho ña kabi ahnë rëkëtëlehnëdëhëhniwo. ²⁴ Awa Yosef më ñawëtakëhni do kond. Tac mboka ðarël lëw hni hna pëyahni Simeyõ tavëð kaso hna do ñabehna tase lëw hni.

Imënc viju Sakob Kanan

²⁵ Yosef më ntehnëkëhni vëryokuj vëlëwu va pëbënhnënihëhni roka ÿa wësaku walëw hni hna, do mbokaryi koryi lëw hni ÿa ale-wo-le saku lëwu hna do fëna njëðayini ile valëhëdëhëhni soñe uyas wã. Do koyëna ntinëhniniho. ²⁶ Më ndibëndënihëhni roka ÿa wafali walëw hni wã njilehni.

²⁷ Ante tëryaniho hn'ile ndakëdëni hna, aryampo hnë vëhni më pëtëk saku lëwu ÿa soñe njëðahna ile tokëð fali falëwu fa, do nuko koryi lëwu ÿa saku hna. ²⁸ Më ndekak ntehnëhni vëyëntaw va: «Nurun! Mbësayibu koryi mën ÿa! Ani nke, saku mën li!» Pëmpëhnahnëkëhniwo ðus do ntakëhni. Më tëyëlëdëni: «Ye la ntikëfu aki Wënu ñi?»

²⁹ Ante tëkëniho Kanan vëhni rëm hni, Sakob, më pëyaniha fop ile yejëkëhni ÿa. ³⁰ Vëhni lehnëko: «Asan ale ye asankaf avë Esipët ÿa njapënanëkëfuno. Vëyëkëtehna yebun ntehnëkëfuno. ³¹ Awa, më lëkwabunëha: “Gelëfuhna vëyëkëtehna, bare vësatah yebun. ³² Pëhw gë vëhi yebunëho, vucan rëm ryampo fo; aryampo gona do fatëkwa fa gë rëm fu ÿa nkohëni hn'inkal Kanan hna.”

³³ «Asan arac më ntehnëkëfu: “Ge vahnë vële hnësed toña yerun, mawëryin aryampo hnë wühne nko hnani. Vëyëntaw va

njonëhñehñi roka ÿa vëvë watere hun vële njok inte va. ³⁴ Tac yonëhñinowa arëkwa hun a. Njëtëdëfu koyëna toña hnësëdun, do geluhna vëyëkëtehna. Awa tac mbësadëmuna aÿënta hun aÿi do tavëdëmu ayasëlehnëndu nkal li gante ñadun ka.”»

³⁵ Ante njëpëtëniho roka ÿa hnë wësaku walëw hni hna, ale-wo-le hnë vëhni tëkatëko fak-ufa koryi lëwu fa gë koryi per, do ga nuni koryi lëw hni rac, ntakëkëhniwo gë rëm hni Sakob per.

³⁶ Awa rëm hni Sakob më ntehnëkëhni: «Ñadun antë worryaryëwëhni vutah mën va: Yosef gona; Simeÿo nulëwahna, do ñadun ahnufëhñunoÿa Besame! Ami nkeď iÿin fop!»

³⁷ Riben më ntehnëka: «Kwëtehnandeÿa ami, mëncënanidëmina. Ge mëncënanilinahna, ndawëdëfuhëhni vijë mën vëhi vi!»

³⁸ Bare Sakob më ntëkwak: «Hali, ajë mën aÿi yidina gë wuhnë. Acëru cëmëk, umë fo worryaryëbu fëmba hnëmu fa. Ge uÿeh yehëka nkaÿ hna, cëmëdëfu ntavah soÿe hun ÿa gante cërëbu ki.»

43

Besame njodëniha vicëru Esipët

¹ Inte ña g'ahaÿary mbërehñëdëhëhniwo vahnë va hn'inkal Kanan hna. ² Awa tere Sakob ÿa, ga puhnëni roka ile ntëwajëniho vijü Esipët hna, Sakob më ntehnëkëhni: «Bokëryin ayiwu alëwaju roka toye.»

³ Yuda më ntëkwaka: «Asankaf Esipët ÿa nësëhñëkëfuno wapacëk, bokëdilëfuhna hahnëfu haryënk w lëwu ge arëkwa fu ÿa

yintina. ⁴ Ge maŵëru arava Besame yofuna, njidëfun lëŵajëfu roka ÿa. ⁵ Bare ge ñwëÿëryaruha, yidilëfuhna, kabi asan a më lehnëkëfuno, bokëdilëfuhna hahnëfu haryënkŵ lëŵu ge arëkwafu ÿa yintina.»

⁶ Sakob më ntehnëkëhni: «Soŋe ye lëntahnërunëho aki afëyawuna aÿi asan kwëhnarunëha ahery ale wok hnani?»

⁷ Më ntëkwaniha: «Umë rëÿëkëfuno wayabah, soŋe lëŵ fu do gë soŋe tere fu. “Rëmun ÿa, nkok bi? Kwëhnarunëha bi fakery fakawary?” Ile tëÿëkëfuno ÿa fo lëkwabunëho. Yëtëlëfunohna ntehnëdëhëfu: “Yojëna arëkwahuna.”»

⁸ Yuða më ntehnëk: «Apa, maŵëry arava Besame yoŵa. Tëfëka yifu, ge ñadelënëhna cëmin, wëjë, gë fuhnë do gë vutah fu va. ⁹ Kahnëndabu yewu ankaf soŋe lëŵu ÿa. Ami yed ale wënëka haryënkŵ hu duniÿa mën hna fop ge mëncënanilinahna. ¹⁰ Do ge biÿakëndilëfuhna ani, njikëndëbun vokajëfu wahwënta wahi.»

¹¹ Awa rëm hni më ntehnëkëhni: «Kabi koyëna nke, diryin aki: tawëryin wësaku hun hna vifërën vivë nkal dëŵ fu va* ayonëhnuna asan arac. ¹² Bokaryëryin koryi le rëkatërun wësaku hun hna. Mpëd ale rawëk aÿi dina mpër. Yoryin fëna koryi haŵary. ¹³ Tame, yoryina ahery hun aÿi avokawu g'asankaf avë Esipët. ¹⁴ Arabi Wën Hwëhn Fanka Fop ña ntihna kaÿëhna hna gë wuhnë do tavihni Simeÿo

* **43:11** 43.11 Vifërën vivë nkal dëŵ fu va ye wakoyel gë wadëj gë vile hnëjënëd iroka gë datikola ile wëcak mir, do g'ile wëntëlëk gë wanëc wayimp.

gë Besame aŵënceryiwuni. Ge ami ye, arabi woŵ fatah këm, ge koyëna tëfëko!»

Yosef gë vicëru

¹⁵ Awa viju Sakob va më nufëni wabuña ña gë koryi haŵary ÿa. Njilehnëni gë Besame Esipët hna do njini tufëhnani vëhni Yosef hna. ¹⁶ Yosef, ga nuka Besame gë vëhni, më ntehnëka ale yeho asankaf vëryokuñ vëvë tere lëwu va: «Yiryeryëryihni vëyi ÿal mën hna, d'awëhnëryehna icaŵ do ahnëgehna, kabi vëyi g'ami tokëdëfun g'anent ga.» ¹⁷ Asan a më ntik ile ntehnëkawo Yosef ÿa, njiryeryëkëhniwo viju Sakob va tere Yosef hna.

¹⁸ Ante ntehniniho tënkëni tere ña, ntakëkëhniwo. Ntehnëledëniho: «Soñe koryi ile vokaryiko hnë wasaku fu ÿa ye ante njijinëko ryënkwëryënkwa ña. Njodënihëfu soñe njohahnënihëfu ntinihëfu vëramp do nufënihëhni wafali fu wï.» ¹⁹ Më tëhaniha ankaf vëryokuñ vëvë tere Yosef va rënka tere hna, ²⁰ ntehnëniha: «Këlayiru tavëndifu, asankaf: ndënkwëbunëho yijëfu hwënta ryampo lëwa roka ani. ²¹ Awa wamënca ña, ga təkëbun hn'ile ndakëdëfunëho hna pidëtëbunëho wësaku fu ŵa, do ale-wo-le təkätëko koryi ÿa saku lëwu hna, gante nkeho koryi le laŵahnëbunëho roka ka dënk. Awa mbokaryibun tame, ²² do njojëbun koryi haŵary laŵahnëfu roka ÿa. Yëtëlëfuhna bi mo raŵëko koryi ÿa wësaku fu hna!»

²³ Bare ankaf vëryokuñ vëvë tere Yosef va më ntëkwak: «Ñëwëryin yam, antë ntaku. Wënu hun ña ye, Wën rëmun ña, kwëtëhnëku koryi yi

wësaku hun hna; koryi hun ÿa tebabuho.» Tac, tavëlehna Simeÿo.

²⁴ Asan a ndënëlehnëhni tere Yosef hna. Më njonëhnikëhni wënka nkuyëtahneni wapary ña do njëdayini wafali wã ile tokëdëni. ²⁵ Më pëhwëtëni wabuña ña napatëndëniha Yosef tëki g'ament ga. ²⁶ Tëkind tunj Yosef tere hna, më njëdaniha wabuña wadëw hni ña, tac ndëkwëhnëni haryënkw lëwu. ²⁷ Yosef më tëyëkëhni bi hak nkoni, tac më nkwënëk: «Hak nkok rëmun lafah ale hnësëhnerunëhowa ÿa? Nkontik bi?»

²⁸ Më ntëkwaniha nkotëni ndëkwëhnëni haryënkw lëwu: «Aryokuñëhn hu ÿa, rëm fu ÿa, nkontik do ki fo nkok.»

²⁹ Tac Yosef më nuka Besame, aheryu ÿa, aju hnëmu. Më tëyëk: «Nësëhnerunëhowo soje arëkwa hun a. Umë bi ye aÿi?» Më nkwënëk: «Arafi Wënu ña ndëwani, fatah mën!»

³⁰ Yosef njiwëhnahnëkawo dus ante nukawo aheryu Besame ña, do wankwën ña tëmpëkawo vinkër hna. Cahnëlehn ñap do nji cery ntëwu hna soje ko. ³¹ Tac më nkwëñajëk do cahnëlehn. Nduñënako do ntehn nëhëti roka ÿa. ³² Yosef hnë tabali minu nëhëtëhniko, hara vicëru g'aheryu hnë tabali hawary nkeniho. Vëvë Esipët vële wacehnaryiko ÿalu va fëna minëhni tokëdëniho, kabi vëhodilohna tokëlahneni gë Wa-ebëre: namu ikwëtahn dëw hni ña mbañëko. ³³ Yosef gë vicëru g'aheryu pabëlëniho. Gante mbaÿëlëni ka cariniho, aryënkwëryënkw a hafo arëkwa hna. Njëkëlëdëniho g'ufëmpëhnahnah. ³⁴ Yosef më

nëhëtehnëhnëkëhni hnë vanëhëta vante yeho tabali lëwü va. Më nëhëtehnëhnëka Besame uhnëhët ule fëbëk ntëbi wahwënta imbëd wëba vicëru ña. Do ceniho uñen yabah gë Yosef.

44

Yosef njëkëhnahnëdëhëhni vicëru

¹ Ga mbiyëk, Yosef më ntehnëka ankaf vëryokuñ vëvë tere lëwü va: «Pëbënëry wësaku viyë vahnë, yëdaryihni roka yabah ile kodëni njoni. Tawaryiry fëna koryi ña wësaku hni hna.

² Hnë saku ale ñak vak hna tawëdu koryi ña do ñërya mën nte ryëhwarik koryi ña fëna.» Asan a më ntik ile ntehnëkawo Yosef ña.

³ Ga tëk pac, tavëlehnini njini viju Sakob gë wafali walëw hni wã. ⁴ Cahnëlehnëni naw hna, bare vëyaawënëlohna ten d'us ante ntehnëkawo Yosef ankaf vëryokuñ vëvë tere lëwü va: «Tëfëlehnëryihni vëyi vahnë arëkahni. Tëyëryihni: “Ntinëhnirun ufërën awa soñe ye sosahnërun uwëh? ⁵ Soñe ye lerun ñërya koryi nte cehand do cihnand ale ryokuñëhnëdëfu ña? Uwëh sankaf ye ile lirun ñi!”»

⁶ Asan a më tëkakëhni do ntehnëhni watac. ⁷ Më ntëkwani: «Asankaf, hak kodu alehnëfu aki? Muk kodilëfuhna lifu iñë gë iyi ki! ⁸ Mbokaryifun koryi le rëkatëbunëho hnë wësaku fu Kanan hna. Awa soñe ye ledëfun koryi ma sanu tere ale ryokuñëhnëdu ña? ⁹ Ge tëkatik anji ñërya hnë saku aryampo hnë fuhnë, ndawï! Do fuhnë dënk nkedëfun vëramp hu.»

¹⁰ Asan a më ntëkwak: «Awa, dinëfu gante nësërun ki. Bare hnë ale tëkatëde ña, umë

fo yed aramp mën a; vëÿëntaŵ va afaya nkedëni.» ¹¹ Më cëlëndëni ale-wo-le ñap saku lëwu ÿa do pidëtëni. ¹² Asan a më njëkëk fop wësaku ŵa pëgw hnë va ale sërëhnëkëhni hna do tëkwahn fatoy fa. Më tëkatëk ñërya ña hnë saku Besame hna. ¹³ Awa vicëru më cëfëhnëkëhni hafo citëni viÿi vilëŵ hni va do mbokaryëni ndibëndënihëhni wafali ŵa wësaku ŵa tac mbokani g'inawŵ.

Yudfa ntëwëhnëdëha Besame

¹⁴ Awa ga tëkëni Yudfa gë vicëru do gë vëheryu vëhni Yosef hna, Yosef hnam fo nkoko. Më ndëkwëhnëni wayëka ŵa nkal hna haryënkwlëwu. ¹⁵ Yosef më ntehnëkëhni: «Soŋe ye lirun iÿin? Yëtëluhna bi asan g'ami ki kwëhnaŋu fanka soŋe yëtu fop?»

¹⁶ Yudfa më tebak wanës ña ntehn: «Asankaf, ñoñ kodilëfuhna alëkwayi. Ñoñ gena ile hod tufahn nufëlëfuhna. Bare Wënu ña rufahnëk ile wënëbun ÿa, awa vëramp hu yedëfun g'ale yokëh ñërya ñi per.»

¹⁷ Yosef më ntehnëkëhni: «Hali, kodfa liwu koyëna. Ale yokëh aÿi fo yed aramp mën. Bare wuhnë mëncëryin yam gë vëhni rëmun.»

¹⁸ Yudfa më tëhaka Yosef do ntehn: «Këlami asankaf, njëtëbu këñëlantun gë Farawo ÿa, bare maŵëryanërye vok hnësu kat, hara davëlihna g'ami. ¹⁹ Ante ndënkweëbunëho yijëfu ña, tëyëruhëfuno bi nkoryaryëbunëha rëm gë ahery ahawary. ²⁰ Më lëkwayiru: “Nkoryaryëbunëha rëm lafah lëw fu ÿa, gë ahery aryampo, ale nagëhnika hn'untaf ntëwu hna. Rëm fu ÿa

umë ñak ñad ðus, kabi fatah fatac fo wok fëmba hnëmu fa; aju aÿëntaŵ a cëmëk.”

²¹ Më lehnëruhëfu: “Yonëhninowa hnuŵa.”

²² Më fëyayiru: “Fatah fa kodina ñaŵëtahna rëmu; ge ñaŵëtaka, cëmëd.” ²³ Bare më lehnëruhëfu: “Ge ahery hun a tëfëlëntijina gë fuhnë bokëdilëfuhna hahnëfu haryënkw hu.”

²⁴ «Awa ga mbokabun vëhni rëm fu hna, aryokunëhn hu ÿa, më fëyabunëha wante lehnëruhëfu ña. ²⁵ Ga mbiÿëk më ntehnëkëfu vok yijëfu lawëfu le rokëde. ²⁶ Më lehnëbunëha: “Kodilëfuhna yifu, ge gena ahery fu ÿa rëfëlëntik. Ge tëfëlëntina, asankaf avë nkal ÿa dëkwajëdilëfu hna.”

²⁷ «Rëm fu ÿa më ntëkwakëfu: “Njëtërun ðus, asëval mën a Rasel vucan vuki fo nagëhnëkoŵëhni. ²⁸ Aryampo hnë vutac njik; ntiyahnëko intaŵ ñañah rokëka, kabi bokëla hnuŵa, ²⁹ do aÿandu ahnufëhnunoŵa fañi fëna! Gante cërëbu ki ge ŵeh yejëk a, ntifunëho ntavah nte ryawëdëho.”

³⁰ «Awa tame, asankaf, kodfa wëncu vëhni rëm mën hna hara yolëŵahna fatah fi. Ntaŵary rëm mën ña fatah li nke. ³¹ Cëmëd ge mëncëntina. Awa fuhnë yed vële ryawëka g'antavah va hn'untaf ntëwu hna. ³² Do kat, pëyahnëbu ami ye ankaf fatah fi haryënkw rëm mën hna; ntehnëbuha: “Ge mënceryilëŵa hna, ami yed ale lëntahnëki ÿa kwëlëkwël.”

³³ «Këلامي, maŵëryanërye woŵ ami ryokunëhnëndi had aramp, hnëmpëtëŵa fatah fi, soñe mëncëntahni gë vicëru vëÿëntaŵ vi.

³⁴ Kodfa muk vokawu gë vëhni rëm mën hara

tëfëlëlefuhna gë fatah fi. Koda ryuñënaŵ hnuŵa rëm mën ŷa hnë horot le ŷad nkehna ŷa.»

45

Itufëhna Yosef

¹ Awa Yosef kodilohna nko nduñëna haryënkŵ vële hwëhnëkawo va; më ntehnëkëhni cahnëni. Koyëna umë fo woko gë vicëru g'aheryu ante tufëhnakëhniwo bi mo nke ŋa. ² Bare kodëho dŵus hafo vële canëko va nkwëryëdënihawo, do wakasëk watac tëkëko hafo cery inawŵ Farawŵo hna. ³ Yosef më ntehnëkëhni vicëru g'aheryu: «Ami ye, Yosef! Rëm fu ŷa nkok bi?» Bare vëhni vëhodilohna ntëkwaniha, ntakëkëhniwo dŵus g'umë.

⁴ Awa Yosef më ntehnëkëhni: «Tëhajëno.» Më tëhaniha. Yosef më mbok ntehnëkëhni: «Ami ye, Yosef, ahery hun ale wafërunëho soŋe yoyiwu Esipët hna. ⁵ Tame, antë pëbu yiwëhnaŵ do antë ahniralu kabi aki nkŵafërunëho. Wënu ŋa ryënkwehniko ani, soŋe holahnu fehëtu. ⁶ Wëli, inte ŋa nuŷak wabëhn waki (2) nkal li do nkojëk wabëhn mbëd (5) uyam g'ibarëp gefina. ⁷ Wënu ŋa ryënkwehniko hn'ini nkal, ahwëhnahnuni hnënk do awontiwu; pëhët cankaf ye.

⁸ «Awa gena ŵuhnë sañëtiko ani, Wënu ŋa ye. Do umë fëna liko yewu asankaf aryënkŵeryënkŵ ale ŷak hwëhnak nafa ava Farawŵo ŷa avë Esipët aŷi: ami ye nkaf acery inawŵ Farawŵo ŋa do ye fëna asankaf inkal Esipët ŋa fop.

9 «Tame, yiryin ñap alehnuna apa: “Ajë hu Yosef më lehnëk: Wënu ña nawëndëko hn'inkal Esipët hna fop. Yij ýal mën hna hara biyëlihna. 10 Hnë resiyo Gosen hna ntëdëdun gë vutah hu va, gë vërah hni, wape hu ña, wuhnankal hu wã, wuhni hu wã do fop ile hwëhnëru ýa. Koyëna ðarël mën nkefu. 11 Ami njëdadëmi ile valëdëhi ýa fop, wëjë, tere hu ýa, do gë wusaŵ hu wã, soje antë nkoji inë, kabi ani gë wabëhn mbëd (5) inte ña nkod.”»

12 Yosef më nkwënëk: «Do wëli: nudun wuhne dënk, do ahery mën ayi Besame fëna nuð, paryi nke ami Yosef hnësëhnëdëhu. 13 Awa yiryin afëyawuna apa fop nafa le hwëhnaŵu hnë Esipët ýa, do pëyaryina fop le hnurun ýa. Tac yojëna ñap ani.»

14 Yosef më muryaka Besame, aheryu, pëgwëlehn kond; Besame fëna kodëho. 15 Yosef muryakëhniwo fëna vicëru kotënd ðus. Ga ndëcëk umë, vëhni fop nësëledëniho g'umë.

Sakob macik nji Esipët

16 Ga njëtayik cery inaw Faraŵo hna vicëru g'aheryu Yosef va tükëni Esipët hna, Faraŵo ýa gë vësankaf vële rëhakawo va natëkëhniwo. 17 Faraŵo ýa më ntehnëka Yosef: «Dehnëryihni vicër hu g'ahery hu ndibëndënihëhni wafali walëw hni wã do mëncëni gë Kanan, 18 soje njinëhneniha rëm hni gë watere wadëw hni ña njojënihëhni ani. Hnë resiyo le ýak vetak hnë Esipët hna njëdadëfuhëhni ntëdëni, do ile ýak fërenak hnë Esipët ýa rëkëd tokëndëni. 19 Ntehnëdëfuhëhni fëna nufëni wasaret Esipët li

njohahnihëhni vësëval hni, vutah hni do gë rëm hni. ²⁰ Tëfëlahna njahnani soje viyë vile tavëhëdëni hnam va. Kabi, hnë resiyo le yak vetak hnë Esipët hna njijëdëni ntëdëni.»

²¹ Viju Sakob va më ntini ile ntehniniho ya. Yosef më njëdakëhni wasaret wã gante ntehnëkawo Faraõ ka, tac gë vile valëhëdëhëhni hn'ankawã hna. ²² Më mbuñakëhni vëhni fop ale-wo-le viyi viwamah. Bare Besame, viyi imbëd (5) mbuñakawo gë wanjec koryi wakeme watar (300). ²³ Më njëdanahnëka rëmu wafali pëhw (10) wale ryibëndik viyë vifërën vivë Esipët, gë wafali ipëhw (10) wale ryibëndik roka, vamburu do gë vile rokëde soje uyas lëwu wã. ²⁴ Yosef më ntehnëkëhni antë nkwajëlëhëndëni nkaã hna. Tac koyalëni.

²⁵ Matëlehnëni Esipët hna mëncëni gë Kanan do təkëni vëhni rëm hni Sakob hna. ²⁶ Më pëyaniha: «Yosef cëmëna! Do umë ye asankaf Esipët ya fop.» Cëmëkawo mbahn inja, bare kodilohna kwëtahnëhni.

²⁷ Më tēfëtanëniha fop ile nësëko Yosef ya. Tac Sakob më nuk wasaret wale njëdanahnëko Yosef njohahni wã. Awa nkelehn had ale sëmëko njënat. ²⁸ Do më ntehnëk: «Ha, pacëko: ajë mën a Yosef cëmëna ten. Afo yiwu hnuwã ani gë sëmahnëndu ya.»

46

Sakob njif Esipët

¹ Sakob kahnëtalehn gë fop ile kwëhnëko ya. Ga təkək Berëseba, më ntinëhnëka sadëha

Wënu rëmu Isak ÿa. ² Hn'umëd tac, Wënu ña nësëhnëkawo wati nte ndakëko wakwëd ña. Macëkawo: «Sakob! Sakob!»

Më ntëkwaka: «Mëtabu, nëpadëmi.»

³ Wënu ña më ntehnëka: «Wënu rëmu ña yëbu. Antë ntaki ayi gë Esipët, kabi hnam, vutah vërah hu va njabëdëni hafo nkeni bulunda sankaf. ⁴ Ami dënk lapëhnadëhi, do mbokaryidëmi fëna. Ge cëmëru, Yosef pabëd iñas hu ña.»

⁵ Awa Sakob matëlehn Berëseba hna. Viju njonihawo gë vutah hni do gë vësëval hni hnë wasaret wale njëdanahnëko Faraŵo ÿa soŋe uyas ŵa. ⁶ Njonihëniwo fëna wusaŵ wulëŵ hni ŵa do gë fop ile kwëhnaniho hn'inkal Kanan ÿa do njini gë Esipët, Sakob gë tere lëŵu ÿa fop. ⁷ Koyëna njiko Sakob gë Esipët gë vëlëŵu va fop: vutahu gë vërah hni.

Tere Sakob

⁸ Wëlin wamac vutah Sakob, nte ŵaciko Isërayel, vële yiko Esipët va: fandënkwëryënkwa fa Riben yeho, ⁹ do vutah Riben va, vëhni ye: Enok gë Palu gë Hesëron do gë Karëmi.

¹⁰ Vutah Simeÿo va, vëhni ye: Yemuwel gë Yamin gë Ohad gë Yakin gë Sohar do gë Sawul, aju asëval avë Kanan ÿa.

¹¹ Vutah Levi va, vëhni ye: Gerëson gë Kehat do gë Merari.

¹² Vutah Yuda va, vëhni ye: Er gë Onan gë Sela gë Peres do gë Sera. Er gë Onan hn'inkal Kanan hna cëmëniho. Peres vutah vuki kwëhnako: Hesëron gë Hamul.

13 Vutah Isakar va, vëhni ye: Tola gë Puva gë Yasub do gë Simëron.

14 Vutah Sabilon va, vëhni ye: Sered gë Elon do gë Yahëlel.

15 Vëhni yeho vutah Leya gë Sakob vunte hnagiko Mesopotami gë vërah hni. Nagënihawo fëna facëval: Dina maciko. Viju gë vëryagu wafëhw warar gë vërar (33) nkeniho fop.

16 Vutah Gad va, vëhni ye: Sëfon gë Hagi gë Suni gë Esëbon gë Eri gë Arodi do gë Areli.

17 Vutah Aser va, vëhni ye: Yimëna gë Yisëva gë Yisevi gë Beriya do g'ahery hni facëval fa Sera. Beriya vucan vuki nagëko: Heber gë Malëkiyel.

18 Vuñi vutah yeho vunte nagëhnëkawo Silëpa Sakob va, aryokuñ asëval ale njëdakawo Laban aryagu ÿa Leya. Ipëhw g'imbëd gë fandaw (16) nkeniho.

19 Viju Rasel, asëvalu Sakob va, vëhni ye: Yosef gë Besame. 20 Esipët hna Yosef vutah vuki nuñanihëhniwo g'asëvalu Asënat, aryagu Potifera, asëna wasadëha avë inaw On ÿa: Manase gë Efërayim yeho.

21 Vutah Besame va, vëhni ye: Bela gë Beker gë Asëbel gë Gera gë Naman gë Ehi gë Ros gë Mupim gë Hupim do gë Arëd.

22 Vëyi yeho vutah vunte nagëhnëka Rasel Sakob gë vërah hni va; vutah pëhw gë vunah (14) nkeniho.

23 Aju Dan ÿa: Husim yeho.

24 Viju Nefëtali va, vëhni ye: Yasiyel gë Guni gë Yeser do gë Silem.

²⁵ Vëyi yeho vutah gë vërah hni mbëd gë vuki (7) vumba Bila gë Sakob va, aryokun asëval ale njëdakawo Laban aryagu ÿa Rasel.

²⁶ Vëvë tere Sakob, vële yiko Esipët do nagëko umë dënk va, nkeniho vahnë wafëhw mbëd gë ryaw g'imbëd g'aryaw (66) fop ka ÿa. Nkentiho fëna vësëval viju va. ²⁷ Gë vutah vuki vumba Yosef vunte hnagiko Esipët va. Fop vëvë tere Sakob vële lëdëko hnë Esipët va nkeniho vahnë wafëhw imbëd gë wahi (70).

Sakob Esipët hna

²⁸ Sakob, nte wacëdeho fëna Isërayel, më payëka Yuda ndënkawah vëhni Yosef hna soje pëhwëtanëhnëhëndëhni itëk inja hnë resiyo Gosen hna. Ga tëkëni, Sakob gë tere lëwu ÿa, Gosen hna, ²⁹ Yosef më kayëk saret lëwu ÿa do kacadhna rëmu. Nunda tun rëmu, muryalehna do kodëho hafo mbiy nkot muryahna. ³⁰ Awa Sakob më ntehnëka: «Wëla sëmu tame mena, kabi mbokëmi hnuyi do cëmëlihna!»

³¹ Yosef më ntehnëkëhni vicëru, g'aheryu, do gë vëyëntaw vëvë tere rëmu va: «Njidëfu fëyaña Faraño ÿa, vicër mën va, g'ahery mën do gë fop tere rëm mën le yeho Kanan ÿa tëkini. ³² Pëyadëfuha vëhwëd wusañ yerun, do njojërunëhëhni wape gë wuhnankal, gë wuhni hun wä do gë fop ile hwëhnarun ÿa. ³³ Ge Faraño ÿa macehnëku do tëyu bi ye ye doku hun ÿa, ³⁴ dëkwaryina vëhwëd wusañ yerun kobëri ante nkorunëho vutah na hafo gaki, gante ntidëniho vacërakëlo hun ka. Koyëna mawëryanëderun alëdu hnë resiyo Gosen hna,

kabi vëvë Esipët va ñëwënihëhni vëhwëd wusaŵ va fop.»

47

¹ Awa Yosef më njik pëyahna Faraŵo ŷa ntehna: «Rëm mën ŷa gë vicër mën va do g'ahery mën a tëkini. Kanan matini gë wape wadëw hni űa gë wuhnankal űa gë wuhni űa do gë fop ile kwëhnani ŷa. Tame hnë resiŷo Gosen hna nkeni.»

² Tac Yosef më nufëkëhni vicëru imbëd (5) va tufa Faraŵo ŷa. ³ Arac më tëyëkëhni: «Ye ye doku hun ŷa?»

Më ntëkwaniha: «Faraŵo ŷa, vëhwëd wusaŵ yebun gë vacërakëlo fu ka. ⁴ Hn'inkal Kanan hna, inte űa njabëk d'us hafo gona ile tokëdëni wusaŵ fu űa. Soűe umë yijëbun lëdëntifu ani. Mawëryanëryifu lëdëntifu hnë resiŷo Gosen hna.»

⁵ Faraŵo ŷa më ntehnëka Yosef: «Kabi tame rëmu gë vicër hu do g'ahery hu njijëni darël hu, ⁶ inkal Esipët űi fop hnë vák hu nke. Yëdaryihni ntëdëni hn'ile ŷak përenak nkal Esipët hna. Kodëni ntëdëni hnë resiŷo Gosen hna. Do ge kamahnëruhëhni hnë vëhni vële ŷak holëk ikwëd, kwëtehnañëryihni wusaŵ mën űa dënk.»

⁷ Yosef njokawo fëna rëmu vëhni Faraŵo hna tufëndëlehnëhni. Sakob nkaŷëkawo Faraŵo ŷa g'untënah, ⁸ do Faraŵo ŷa më tëyëka: «Wabëhn wayëhw hwëhnaru?»

⁹ Sakob më ntëkwaka: «Wabëhn keme gë wafëhw warar ye (130) ga

nkwerëtalehnahnëdëfu hn'inkal gë inkal. Wabëhn mën ña ndëcëk ñap, do korotëfu. Nuñala ten wabëhn wante nuñaniho vacërakëlo mën vële wëretalehnëdëho gë ami ki va.»
¹⁰ Sakob më mbok nkañëka kat Farawo ña do cahn cery inaw hna.

¹¹ Awa Yosef më njëdaka rëmu gë vicëru do g'aheryu ntëdëni hnë nkal nte ñak fërënak Esipët ña, hnë resiyo Ramëses hna, gante ntehnëkawo Farawo ka. Më njëdakhëni inkal nte kwëhnëdëni vëhni. ¹² Më njëdakhëni ile rëkëd tokëndëni vëhni rëmu gë vicëru g'aheryu, ale-wo-le gante tëkwëk tere lëwu ka.

Yosef hnë wati inte hna

¹³ Inte ña njabëko hafo ile rokëde golohna inkal hna fop. Esipët hna gë Kanan hna, vahnë va camëniho dus soje inte ña. ¹⁴ Yosef mbarëpëko fop koryi vëvë Esipët va do gë vëvë Kanan va ile ntañandëniho roka ña do maruñehn hnë cery inaw Farawo hna. ¹⁵ Ante nkok gona koryi Esipët hna gë Kanan hna per, vëvë Esipët va më njini ntehnëniha Yosef: «Yëdaryifu ile rokëdëfun. Ñadu bi sëmëfu ayëkatëndëfu, kabi goryaryëlëfuhna koryi?»

¹⁶ Yosef më ntëkwak: «Ge goryeryëluhna koryi, yëdaryinowëhni wusañ hun wï, do ami, njëdadëmu ile rokëde.» ¹⁷ Awa më njojënihëhni wusañ wulëw hni wã njëdaniha Yosef: wafahnac wã gë wape ña gë wuhnankal wã gë wuhni wã do gë wafali wã. Yosef më njëdakhëni roka ña. Bëhn rac njëdakhëniwo ile

tokëdëni, nkwëcëtëlëni gë wusaŵ wulëŵ hni ŵa fop.

¹⁸ Bëhn le ryaviko hna, më mbokajëni ntehnëniha Yosef: «Asankaf, kodelihna asoŵi soŋe afëyayi goryaryëlëfuhna koryi do wëjë hwëhnëkëhni tame wusaŵ fu ŵi. Ñoñ goryaryëlëfuhna le hoderu alehni njëdäferu. Vim-bahn fu vi fo worryaryëbun gë wayal fu ŵi.

¹⁹ Ñadu bi sëmëfu ayëkatëndëfu do ravëfu wayal fu ŵi? Dawëryifu gë wayal walawëfu ŵi do ayëdafu ile rokëdëfun. Nkedëfun vëramp Farawo ŷa do umë hwëhnëd wayal fu ŵi. Ñadilëfuhna sëmëfu. Yëdaryifu wanëda holahnëfu worryaryëfu walawary fu ŵa do hara wayal fu ŵi gena fëk.»

²⁰ Yosef më ntawëhnëka Farawo ŷa fop wayal wavë Esipët ŵa, kabi inte ŋa nkwënako do avë Esipët-wo nkwa fëdëho kaŷ dëwu ŋa. Koyëna, nkal Esipët ŋa fop Farawo ŷa hwëhnëko

²¹ do Yosef vëramp ntikëhniwo fop vëvë Esipët va. ²² Wayal vësëna wasadëha va fo nkoko dawëna Yosef, kabi nkeho sariya le kahnëndëko Farawo ŷa soŋe lëŵ hni ŷa. Ile ndema dëhëhniwo Farawo ŷa tokëdëniho, umë nkonihho vëwafahnëna wayal walëŵ hni ŵa.

²³ Yosef më ntehnëkëhni bulunda ŷa: «Awa, ntawëhnëbuha Farawo ŷa wayal hun ŵa gë ŵuhnë per. Tame njëdadëmu uhnëda ule hnadëfun wëhaŷ hna. ²⁴ Bare njëdadunëha Farawo ŷa ivëryëna-wo hnë ile varëpërun hna. Ile wok ŷa ŵuhnë hwëhnëd. Rac rëkëdun

ahnadëndu do arokëndu, wũhnë gë vutah hun va do gë vële lëdëlantun va.»

²⁵ Më ntëkwaniha: «Pehëtëdëhëfu cëm iña. Kabi kwëhnaru nëf ña gë fuhnë, mawëbun yefu vëramp Farawõ ÿa.» ²⁶ Awa Yosef më kahnëndëk sariya le wok hafo dol: Esipët hna, ivëryëna-wo hnë ile varëpik hna Farawõ ÿa hwëhnëk. Wayal vësëna wasadëha va fo nkoko kwëhnëna Farawõ ÿa.

Iña tëkwa Sakob

²⁷ Bulunda Isërayel ÿa Esipët hna ntëdëniho, resiyo Gosen hna. Nuñaniho hnapul, nagëlëniho do njabëni d'us. ²⁸ Sakob ntiko wabëhn pëhw g'imbëd gë waki (17) Esipët hna. Wabëhn keme gë wafëhw wahnah g'imbëd gë waki (147) nuñako fop ka ÿa cëmat. ²⁹ Ante nkëhnëko cëm ña, më macëka aju Yosef do nteha: «Ge ñaduho, tufërye iña hu ña do gë kahnënda hu ña: kuyëtëry wák hu ÿi mbuf mën li, alëkëhno alehn ñañëdilihohna Esipët li. ³⁰ Ge cëmëbu, njoðu iñas mën ña ayi ahwët yag vacërakëlo mën hna.»

Yosef më ntëkwak: «Ntidëfu ile rëyëruho ÿi.»

³¹ Sakob më mbok ntehnëka: «Dëkëhnërye.» Yosef më ntëkëhnëka. Awa Sakob më tënkwëk do camehn.

48

Sakob ndëwadëhëhni viju Yosef

¹ Ga ndëcëk watac, më pëyayik Yosef ntehni rëmu tesëk. Më njini gë viju vëhi va, Manase gë Efërayim. ² Ante pëyayiko Sakob ntehni aju

ÿa, Yosef, njijëk njëka, më njawënak mat ntaña pad dëwu hna ³ tac ntehna Yosef: «Wën Hwëhn Fanka Fop ña karyëtahnekowo Lus hna, hn'inkal Kanan hna do ndëwakowo. ⁴ Umë lehnëkowo: “Njëdadëmini vutah vujabah soñe lihahni rëm kore wabulunda. Njëdadëfuhëhni inji nkal vutah hu va kwëhnëni kwëlëkwël.”»

⁵ Sakob më nkwënek: «Vutah vuki vuntëw hu vunte hnagik Esipët yihahnëryindu ÿa, had vutah mën nkeni. Efërayim gë Manase ami hwëhnëkëhni had gante kwëhnëbuhëhni vëhni Riben gë Simeyō ki. ⁶ Bare vële vokëderu ah-nagëhnihi va, wëjë wod ahwëhnëhni. Hn'inkal vicër hni hna nuÿadëni sah intëw dëw hni ña. ⁷ Ante matibuho Mesopotami ña, hara tøk inja yebuho Efërata hn'inkal Kanan hna, cëmëko hnëmuh Rasel nkaw hna. Më vañëbuha hnam, tëfary nkaw hna.» Efërata wac lëwu wä tame Betëlem ye.

⁸ Hnë wati rac nukëhniwo Sakob viju Yosef va do tÿe: «Vëhni mo ye vëyi?»

⁹ Yosef më ntëkwak: «Vijë mën vële njëdfakowëhni Wën ani Esipët va ye.»

Rëmu më mbok ntehnëk: «Tahëndihni ðarël mën ryëwanëwëhni.»

¹⁰ Sakob cërëko ðus do golohna nund ðus. Awa Yosef më tahëndëkëhni viju. Sakob më muryakëhni do mbucëhni. ¹¹ Tac më ntehnëka Yosef: «Diyantowohna mbokëdëmi hnuÿi, bare wëli Wënu ña mawëryanëko hnuwëhni wëla vutah hu va.» ¹² Awa Yosef më nufëkëhni vërahu va, wavuf rëmu hna, do ndëkwëhn yëka ÿa nkal hna.

13 Tac pëlahni viju wëbák ña: Efërayim, nte yeho g'irëhw lëwu ña, g'irahahn Sakob nkeho do Manase nte yeho g'irahahn lëwu ña, g'irëhw Sakob nkeho. Më mbok tahëndëkëhni kat rëm sankaf lëw hni hna. 14 Bare Sakob më nëmpëndëlehnëk wëbák ña: më tindëk vák rëhw lëwu ña hn'ankaf Efërayim hna mama nkehahnëko umë fante ñak vak fa, do vák rahahn lëwu ña hn'ankaf Manase nte yeho fandënkwerÿenkwa fa. 15 Do wëli gante ndëwanëkawo Sakob Yosef ka:

«O Wën, wëjë ye Wën hunte cëmbëdëniho vëhni
rëm mën sankaf Abëraham gë rëm mën
Isak ña,

Wën hunte heryëdëho kobëri ga nagahnibu,

16 mëleka le fehëtëko hnë fop wameh hna yeru
fëna: tëyëdëmi aryëwanëhni vunji vutah.

Arabi soñe lëw hni ña ryënkwerÿandefu ami gë
rëm sankaf mën ña Abëraham do gë rëm
mën Isak fëna!

Arabi nuñanihëhni vutah vujabah ðus gante-wo-
gante nkal li!»

17 Ga nuk Yosef rëmu hn'ankaf Efërayim hna
tindëk vák rëhw lëwu ña, më pëmpëhnahnëka;
më pëlak vák rëmu ña soñe tindët hn'ankaf
Efërayim hna do tind hnë mba Manase hna,
ntehn: 18 «Hali, apa, mpañëmpañaki. Añi ye
fandënkwerÿenkwa fa. Tindëryehna umë vák
rëhw hu ñi.»

19 Bare rëmu ñwëyëko do ntehna: «Njëtëbu,
ajë mën, njëtëbu. Vutah Manase va fëna
bulunda yabah yed. Bare aheryu lëbëdëha umë

do vutah vunte hnagëde hnë umë va ntidëni bulunda yabah.»

²⁰ Hnë fac rac, aki njëdakëhniwo dëwara lëwu ÿa: «Bulunda Isërayel ÿa, gë wamac hun ña rëkëdëni ndëwahnëndëni. Rëkëd ntehnëndëni: “Arabi Wënu ña kwëhna nëf soje hun ÿa gante kwëhnako soje Efërayim gë Manase ka!”» Sakob koyëna ndënkwendëkawo Efërayim ten tac acëru Manase.

²¹ Tac më ntehnëka Yosef: «Biÿëdina cëmëdëfu, bare Wënu ña gë wuhnë nkedun do mbokaryëdëhu g'inkal vacërakëlo hun hna.

²² Wëjë yëdadëfu sah le lëbëk va vicër hu g'ahery hu ÿa, njëdadëmi resiÿo Sisem le rebëbuhëhni Wa-amor gë sëlame mën ÿi do gë uñwary mën ñi.»

49

Wanës watëkwa Sakob

¹ Sakob macëkëhniwo viju do ntehnëhni: «Barëpëlin ñadëfu fëyaŵu ile yedëhu haryënkwa ÿa.

² «“Barëpëlin do ahnëpaŵu, vutah mën, nëparyino ami, rëmun, Isërayel.

³ Wëjë, Riben, wëjë ye ajë mën aryënkwëryënkwa,
ale ryënkwëbuho hnagu ante nkoko njabo fanka ña.

Wëjë lëbëkëhni vëhery hu vi untënah ña gë fanka fa;

⁴ had sën le wacëk yeru.

Bare godila ale ÿak njabëk nafa ÿa,
kabi cëfëhnanëruho aryaku pad mën hna

g'asëval mën aryampo.

⁵ Simeyō gë Levi ndanko fo nkeni:
nkwëryëlëni soje ntini uŵeh.

⁶ Bare gentandela ile pëhnani yi,
yantëdfela pankël dëw hni ɲa.

Kabi hnë ntavah ntëw hni hna ndawënihëhni
vahnë

do hnë nëh ntëw hni hna ntëpëtënihëhni
wuhni wã vënkahn wapary ɲa.

⁷ Arabi ntavah ntëw hni ɲa ndëwani wëh,
ntavah yapah dëcët ɲa.

Campehnëdëfuhëhni vële hnagëde hnë vëhni va
Isërayel hna,

campehnëdëfuhëhni nkal hna fop.

⁸ Yuɖa, vicër hu gë vëhery hu njëwëdëni icëmb
hu ɲa.

Cikëdühëhni vëyëw hu va arënkwendëhni
forosima,

do vicër hu gë vëhery hu va dënk
ndëkwëhnëdëni haryënkwa hu.

⁹ Ha, ajë mën, Yuɖa, had fambësëhn fante
rokëka intaw

do vokaɖ gë ryëka lëwu nkeru.

Paryi had vësëhn ile laɲaɖ do ryakëɖ nkeru.

Mo hoɖ matëndi forosima?

¹⁰ Fanka ucankaf fa hnë tere Yuɖa hna nkoɖ.

Ryoko vësankaf ya hnë vák vële hnagëde hnë
umë hna nkoɖ,

hafo tëki ale hwëhnëk paryi ya, ale
mawëhnëdëni bulunda ya.

¹¹ Hn'ikaɲ waresen hna pokëdëha fali falëwu fa,

fapali fa hnë fasëc resen le yak yivëk hna;

uñen hna ndagëɖ viyi vilëwu va,

- cud cankaf ntëwu ña wënka waresen
 wavëntah hna.
 12 Uñen yabah ña ntancënëdfëha vinkër va
 do wambël wayabah ña njerënëdfëha wabeñ
 ña.
 13 Sabilon tëfary wov hna ntëdfëf,
 le nke hahna wasisikulu hna.
 Inkal dëwu ña njid hafo Sidon.
 14 Isakar fali fayawñah ye,
 yëbëlan wakece le liyik wamir waki
 ndakëf.*
 15 Kamahnëko yëwa fërën ye,
 do nkal nëñah ye.
 Awa më mañëk ndibëndënde waryib wã,
 ðoku vëramp mañako.
 16 Dan nawëndëhëhni bulunda lëwu ña
 gë wahnënk wavë Isërayel wï fop.
 17 Dan had lën vankawñ nke,
 had lën ñañah hnë tëfary nkañ:
 lën ña ñarëdfëha pahnac ña hwër hna
 do ale hayëka ña njod.
 18 Ahwëhn Wën, kwëtahnëbu pehetëdfëho!
 19 Gad, ge pëgwëniha wabandi ña,
 mëtaryëdfëhëhni do tëfëlehnëdfëhëhni.
 20 Hn'inkal Aser hna nkwamëf ðus roka ña,
 nkal dëwu hna ntëwëf roka le ñadëni
 vëhnañ ña.
 21 Nefëtali had incañ nte yaryëlend afaya nke
 do hnagëdfëhëhni vutah vunkwamah.
 22 Yosef had atëh nte lëwëf
 fëhnëk hnë tëfary garyëla nke.

* **49:14** 49.14 Yëbëlan wakece le liyik wamir waki ndakëk ma ndakëk fagant warib wahi wabëv wadëwu hna.

- Wahni walëwu wã cëpëk kece kaÿ inã.
- 23 Vësan fëgwëka,
do lahëka gë wëca.
- 24 Bare njawënek d'us unwary ntëwu ña,
wahnil walëwu wã gë wëbák ña
ñënkalahna.
Gë fanka Wën yawah Sakob fa,
ahery vahnë, itaka Isërayel.
- 25 Arabi Wën rëmuh hunte ryemaðëhi ha,
Hwëhn Fanka le ryëwanëðëhi ÿa,
njëdayi rëv fëren, gë wënka wante yalëð nkal li,
gë vutah vuyabah do gë wusaw wuyabah.
- 26 Wadëwara rëmuh ña ntëbëk d'us
wëla wadëwara wahuñ wale yeho kobëri wï.
Ntëbëk hnapul vukuñ vumb kobëri vi.
Arabi dëwara dëwu ña pëlahna Yosef, ale ye
asankaf vicëru g'aheryu ÿa!
- 27 Besame had ÿin ÿañah nke.
G'acahnëfëð ga, intaw tokëð,
do g'anëka ga cahëlehnëð ile wok ÿa.”»
- 28 Vëÿi fop liko wahnënk pëhw gë wahi (12)
Isërayel wã. Wanj ntehnëkëhniwo rëm hni,
ante nësëhnëðëhniwo rëkwa ña. Ale-wo-le
ndëwara minu ndëwanëkawo.

Icëm Sakob

- 29 Tac Sakob më ntehnëkëhni aki: «Ge
cëmëbu, kwëtëryino hn'iyag vacërakëlo mën
hna, iyag nte ye hn'ikaÿ Efëron avë bulunda
Het ÿa, ³⁰ Makëpela hna, darël Mamëre hna
hn'inkal Kanan hna. Abëraham ntawëko inji
kaÿ vëhni Efëron hna soje yag inji kwëhn umë.
³¹ Hnam mbañiniho g'asëvalu Sara, tac Isak
fëna g'asëvalu Rebeka. Do ami dënk hnam

mbañëbuha Leya. ³² Kaÿ iña gë yag nte yeho hnam ña bulunda Het hna ntaŵiko.»

³³ Ga puhnak Sakob nësëhn tëkwa vërahu ña, më mbokak ndak, tac njilehn tëkëhëhni vacërakëloŵu va cëm hna.

50

Wakwëy Sakob, nte wãaciko fëna Isërayel

¹ Awa, Yosef më nëñëlëk vëhni rëmu hna gë wankwën wadëŵu ña do muryahna. ² Tac ntehnëhni vëryokuñ pëhwëtëniha rëmu. Awa vërac më pëhwëtëniha Isërayel ³ wafac wafëhw wahnah (40) kabi koyëna tëfëka cuci ñas iña gë wagu wanëñah soñe antë përeka. Vëvë Esipët va, wafac wafëhw mbëd gë wahi (70) kwëyënihawo Sakob.

⁴ Ga ndëcëk wakwëy ña, Yosef më ntehnëkëhni vële rëhakawo Farawo va: «Ge ñadunëho, demaryino afëyanëhnunoŵa wanji wanës Farawo ÿa: ⁵ “Rëm mën ÿa ntëkehnëkoŵo cëmahnënd ÿa soñe yiwu vañëŵa hn'inkal Kanan hna, hn'iyag nte ntiyako hna. Awa maŵëryanërye tame yiwu vañëŵa, tac mbokajëdëfu.”»

⁶ Farawo ÿa maŵëryanëhnëka Yosef nji mbañehna rëmu gante ntehnëko ka.

⁷ Yosef kahnëtalehn g'ibañ rëmu; fop vësankaf va lapëhnakawo, vële ryokuñëdëho hnë cery inaŵ Farawo hna gë vële rëhakawo Farawo va do gë vicër vëvë Esipët va fop, ⁸ gë tere lëŵu ÿa fop gë fop vicëru g'aheryu do gë vëvë tere rëmu vëÿëntaŵ va. Vutah vutoy va fo raviko

hnë resiyo Gosen hna. ⁹ Vëhwëhn wasaret gë vëyaryary wafahnac lapëhna kawo; kore sankaf dus yeho.

¹⁰ Tëkëlehnëni hn'idap nte wacëde Atad hna gë cape pëhna lav sën Yurëdan ka. Hnam më ntinëhnëniha wakwëy wacankaf Sakob do njahnadëniho dus. Yosef koko soje icëm rëmu na wafac mbëd gë wahi (7). ¹¹ Vëvë Kanan vële lëdëko hnë resiyo rac va ga nuni wakwëy watac më ntehnëni: «Wakwëy wacankaf Esipët ye!» Soje rac macahnëde cape pëhna lav sën Yurëdan rac Abel-Misërayim, umë fëhnëtanëk «Wakwëy Esipët».

¹² Koyëna viju Sakob ntiniho ile ntehnëkëhniwo rëm hni ntini ya: ¹³ njonihon iñas dëwu na hn'inkal Kanan hna do kwëtëni hn'iyag bë kaÿ Makëpela na, ðarël Mamëre hna. Abëraham ntawëko inji kaÿ vëhni Efëron avë bulunda Het ya soje yag inji kwëhn umë. ¹⁴ Yosef ga kwëtëk iñas rëmu na yag hna, më mbokani gë vële lapëhnajëkëhniwo soje ibañ rëmu va fop gë Esipët.

Yosef gë vicëru

¹⁵ Ga ndëcëk wakwëy Sakob na, vicëru Yosef më ntehnëläni: «Tame kabi rëm fu ya cëmëk, Yosef kod nkwëcagëfu fop wameh wante liyinëka na.» ¹⁶ Awa më payehnéni pëyayi Yosef aki: «Ani gë cëmahnënd rëm fu ya, aki ntehnëkëfuno: ¹⁷ "Pëyanëndinoŵa Yosef: 'Kaÿëhnandiÿi gë vicër hu, aravëhnëhni idënt nayah nte ntini na, wameh wante ntinihi na fop.' " Awa, maŵëry aravëhnëfu ile lëntahniru

ÿa, fuhnë vële sëmbëdëha Wën ryampo fo gë rëm fu ÿi.» Yosef pëgwëlehn kond ga pëyayik wañi.

¹⁸ Tac vicëru njilehnini vëhni dënk tëkatëniha, njoni haryënkw lëwü do ntehnëniha: «Vëramp hu yebun.»

¹⁹ Bare Yosef më ntëkwakëhni: «Antë ntaku. Gela Wën. ²⁰ Ñadunëho aliwuno wëh, bare Wënu ña nkwëcëtëk wëh wã g'ifërën, ma wëk pehët wala wãry vahnë vëyabah, gante nudun dol ki. ²¹ Tame antë nkehahnahnu iñë: pabëdëmu wuhnë gë watere hun ñi.» Gë wañi wanës wanëñah njamënëko wasakahn walëw hni wã.

Icëm Yosef

²² Koyëna Yosef gë tere rëmu ÿa Esipët hna nkonihö. Yosef wabëhn keme g'ipëhw (110) nuÿako. ²³ Nudëhëhniwo ga nagëlëdëni vutah aju Efërayim va gë vutah vërah vuntëw hni va. Do nufëkëhniwo kwëdëhni vutah vunte nagëko Makir aju Manase va.

²⁴ Fac ryampo Yosef më ntehnëkëhni vicëru g'aheryu: «Biÿëdëna cëmëdëfu, bare pacëko Wënu ña ndema dëhu. Matëndëdëhu Esipët li soñe njowu hn'inkal nte ntehnëkëhniwo vëhni Abëraham gë Isak do gë Sakob njëfadëhëhni hna. ²⁵ Awa ge Wënu ña ntinëhneku rac, dëkëndino alehnuno njoryaryëdun iñas mën ña.»

²⁶ Yosef wabëhn keme g'ipëhw (110) nuÿako cëmat Esipët hna. Më sucik iñas dëwü ña gë wagu wanëñah soñe antë përeka, do kwëti hnë kesu itaka.

**Vikerëh Vikasëk Wën gë Wapëgwala
Wamey: Vikerëh Vikasëk Wën gë Wapëgwala (New
Testament+)**

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Wamey)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
f961026b-f72f-5bd7-9f75-efa7f932577e